A. ALLAIS

KİMİNE ŞAMPANYA DOKUNUR

MİZAH YAYINLARI

KİMİNE ŞAMPANYA DOKUNUR

KİMİNE ŞAMPANYA DOKUNUR/Alphonse Allais'in mizah öyküleri / Türkçeleştiren, Osman Canberk / Kapak resmi, Mustafa Delioğlu / Kapak filmi, Ebru Grafik / Kapak basımı, Tekin Ofset / Cilt, Dostlar Mücellithanesi / Doyuran Matbaası'nda dizilip basılmıştır / Mizah Yayınları, Babıali cad. nu. 19/3. Cağaloğlu - İSTANBUL. Telefon : 527 39 53.

Birinci basım Aralık 1983

Bu kitap Nurdan Pazarlama ve
Oda Yayınları işbirliği ile
hazırlanmıştır.

ALPHONSE
ALLAİS

Türkçesi:
Osman Canberk

KİMİNE ŞAMPANYA DOKUNUR

İÇİNDEKİLER

KİMİNE ŞAMPANYA DOKUNUR

BİR CUMA AKŞAMIYDI. Amerika'daki gezimin sonuncu gününü geçiriyordum. Vapura binmeme birkaç saat kalmıştı. Touraine adlı vapurumuz gece saat üçte kalkacaktı.

Bir lokantada akşam yemeğini yediğim masanın yanındaki bir masada iki kadın, daha doğrusu sonradan öğrendiğim gibi iki genç kız da yemek yiyorlardı. Genç kızlardan biri adamakıllı yaşlıydı. Daha açık konuşayım: birisi Mis'ti, öteki de Matmazeldi. Mis olanı genç, ince yapılı ve güzel bir Amerikalı kızdı. Matmazel olan da enikonu yaşlanmış ve daha ziyade çirkin denilebilecek bir Fransız kızıydı.

Mis'in öteki güzellikleri arasında iki iri siyah gözleri dikkati çekiyordu. Matmazelin küçük küçük ve yuvarlak iki gözü de saksağanın gözlerini andırıyordu. Her iki kız da Fransızca konuşuyorlardı. Matmazel pek mükemmel konuşuyordu. (Elbette konuşur, Amerikalı kızın mürebbiyesi imiş); Mis ise şaşılacak derecede gülünç bir şive ile ve yanlış terimlerle derdini anlatıyordu... (Nedense konuşmalara kulak vermek gibi kötü bir alışkanlığım var, nasıl olsa kimse fark etmez diyerek aldırış etmiyorum!)

Kendi kendime: «Oh, ne âlâ!» diyerek birdenbire sevinç duydum, çünkü bu iki kız «Touraine»

yolcu gemisinden söz ediyorlardı. Bir kuşkuya yer kalmayacak biçimde bunların benim yolculuk arkadaşım olacaklarını anladım. Demek oldu ki, bir hafta süre ile iri siyah gözlü bu güzel Amerikalı kızı her gün birkaç defa görecektim!

Kendi kendime hayaller kurarak gemide yaşlı saksağanı erkenden yatmaya gönderip köşede bucakta Mis'le kaynatacağımızı düşündüm.

Bu esnada iki kızın da konuşmaları sürüp gidiyordu. Saksağan, yani yaşlı mürebbiye, yemekten sonra hemen gemiye giderek erkenden yatmaları düşüncesindeydi. Mis Minnie ise (Bakınız, demindenberi çene çalıyorum da size hâlâ bu Amerikalı genç kızı takdim edemedim!), evet Miss Minnie ise kararını şöylece bildirdi:

— Yook, dedi, yemekten sonra şöyle küçük bir tur yapalım, ondan sonra vapurumuza gidelim.

Mürebbiye, Mis Minnie'nin yanlışını çıkardı:

— «Tur» kelimesi Fransızcada masquilin (erkek) dir onun için «le tour» demek gerekir.

Mis Minnie cevap verdi:

— Ama «Eiffel Kulesi» derken yine «la tour» diyerek feminine (dişi) kullanıyoruz ya!

Mürebbiye açıklamada bulundu:

— (Tur) kelimesi «gezinti» anlamına alınırsa erkektir. «Kule» anlamına alınırsa dişidir.

Dil sorunu ötedenberi benim pek hoşuma gittiğinden bu alanda hayli rekorlarım vardır. Bu itibarla ben de lakırdıya karışarak mürebbiyeye:

— Pardon Matmazel, dedim, belirttiğiniz kuralın bazı istisnaları yok değildir. (Tur) kelimesi «gezinti» anlamında olarak her zaman erkek itibar edilmez.

Saksağanın küçük yuvarlak gözleri şöyle bir döndü ve şaşkınlık içinde:

— Evet Bayım, Fransa'nın birkaç bölgesi müstesna olmak üzere her yerde bu kelime erkektir.

Deyince ben:

— Tamam işte, dedim, o halde genel bir kural değil bu söylediğiniz!

Vatandaşım şaşkınlık içinde fena bozuldu. O sırada Mis Minnie'nin de Amerikalı küçük bir mizahçı sıfatiyle kahkahalarla güldüğünü görmekle ben de sevinç duydum.

İşte bu iki kızla böylece ahbap oldum. Birlikte yemekten kalktık, biraz dolaştık, sonra limanda Fransız kahvehanelerine benzeyen bir gazinoya girdik. Orada bir artistin yararına tombala çekiliyordu.

Biz de tombalaya katıldık. Mis Minnie on iki şişe şampanya kazandı. Birlikte şişeleri de alarak vapurumuza gittik. Mis Minnie şampanyaları kamarasına yerleştirdi.

Bütün Amerikalı kadınlar gibi Mis Minnie de şampanyaya bayılıyor ama mürebbiyesi ondan da çok bayılıyor. Bu bayılma sonucu yaşlı saksağan şampanyaların dörtte üçüne sahip çıkmaya kalktı. Fakat buna Mis Minnie'nin fena halde canı sıkıldı. Beni bir kenara çekerek:

— Benim şampanyalarımın hepsini bu cadaloz mu içecek? Şuna bir oyun oynayın da şampanyadan tiksinti duysun.

Deyince ben:

— Peki Mis Minnie, dedim, eğer oynayaca-

ğım oyun başarı ile sona ererse bana ne vereceksiniz?

— Sarılıp sizi öpeceğim! diye cevap verdi.

— Ne zaman? diye sordum.

— Akşam güvertede, herkes yatmaya gittikten sonra, dedi.

— Ama öyle baştan savma değil, esaslı surette beni öpecek misiniz?

— Elimden geldiği kadar! dedi.

— Olur şey değil yahu! diye mırıldanarak bayağı umuda kapıldım.

Ertesi gün sabahleyin konuşma sırasında lâkırdıyı şampanya üzerine getirerek mürebbiyeye:

— Şampanya güzel içkidir, yalnız şu var ki bazı bünyeler için zararlıdır, hatta öldürücü de olabilir! dedim.

Mürebbiye: «Ya öyle mi?» deyince:

— Elbette ya, diye cevap verdim, sözgelişi sizin bünyenize de şampanyanın dokunacağı besbelli. Siz şampanyadan kaçınmalısınız, günün birinde sizin başınıza iş açabilir!

— Amma yaptınız ha! dedi.

— Eh, benden söylemesi, diye cevap verdim, biliyorsunuz ki Amerikalı ünlü kadın romancı Beecher-Stowe şampanyadan ölmüştü.

Bu konuşmam bir başlangıçtı. Aslında ben oynayacağım oyunun planını kurmuştum. Vapurumuzun doktoru Marion bu işte bana yardımda bulundu. Bana biraz karbonatla biraz da tartrik asiti verdi.

Bu iki cisim kuru halde iken kimyasal ba-

kımdan birbirlerine bir etki yapmazlar. Fakat, ikisi bir arada su ile temasa gelirlerse, karbonat beyaz bir duman da çıkararak müthiş surette köpürmeye başlar.

Karbonatla tartrik asidini karıştırarak bu toz halindeki maddeyi nereye koydum biliyor musunuz? Söylemesi ayıp olacak ama okuyucularımdan af dileyerek açıklıyorum ki ben bu tozu yaşlı mürebbiyenin her gece yanında bulundurduğu oturağının içine attım ve sonucu bekledim.

Ertesi sabah geminin doktorunu görüp de sonucu ondan dinlediğim zaman hayli neşelendim. Evet, sabahleyin erkenden mürebbiye doktoru yanına çağırtmış ve korku içinde oturağını göstererek:

— Aman doktor bey, sabaha karşı bunun içinden beyaz dumanlar çıkarak köpürmeye başladı. Bu köpürme hiç durmadan sürüp gidiyor ve arada mısır patlar gibi de sesler çıkıyordu! demiş.

Bunun üzerine doktor:

— Acaba dün akşam gazoz gibi bir şeyler içtiniz miydi? diye sormuş.

Mürebbiye de:

— Şampanya içtimdi.

Deyince, doktor:

— Tamam Matmazel, demiş, sizin bünyeniz karbon asitini sindirememiş ve anlattığınız olay bundan ötürü meydana gelmiş! Aman dikkatli olun, bundan sonra şampanya, soda ve benzeri gaz yapıcı içkileri sakın içmeyin! Hayatınız tehlikeye girer! diye tenbihte bulunmuş.

Biraz sonra mürebbiyenin kendi kamarasındaki şampanyaları götürüp Mis Minnie'ye verdiğini yine Mis Minnie'den öğrendim. İşte böylece benim oyunum başarı ile sona erdi ve bu oyunum Amerikalı güzel kızın pek hoşuna gitti. Gerçekten, o günün akşamı, herkes yatmaya gittikten sonra Mis Minnie ile güvertede buluştuk. Bana sarıldı ve elinden geldiği kadar esaslı surette beni dudaklarımdan öptü. Şuna inanmanızı rica ederim ki Amerikalı kadınların öpüşü hani öyle yabana atılır öpüşlerden değil doğrusu!

Edep dairesinden çıkmamak için «öpmek» mastarını kullanmakla yetiniyorum. O öpüşten sonra neler olduğunu artık anlarsınız!

BİR HIRSIZLIK OLAYI

O SABAH Cennette tek bir haykırış duyuldu:

— Ulu Tanrı'nın bugün pek keyfi yerinde değil, onun tasarılarına itiraz edeceklerin vay haline!

Herkesin düşüncesi de bu merkezdeydi. Çünkü Tanrı, yanına varılacak gibi değildi.

Günlük hizmetlerini görmek üzere emrine gelen başmeleklerden birine, soğuk bir tarzda: «Beni rahat bırakın!» diye çıkıştı. Sonra sinirli sinirli elini sakalına götürdü, altın tahtının üzerine çöktü, öfkeyle bir buluta tekme attı ve haykırdı:

— Bu maskara insanlardan, onların bitmez tükenmez Noel'lerinden, çocuklarının şöminelerin içine koydukları koca pabuçlardan bıktım usandım artık! Bu yıl hava alsınlar da görsünler!

Bu bayağı deyimi kullandığına göre Tanrı'nın gerçekten de pek öfkeli olduğu anlaşılıyordu. Oysa her zaman nazik ve terbiyeli konuşurdu.

— Bana hemen Noel Baba'yı gönderin! diye sözlerine ekledi. Kimsenin kıpırdamadığını görünce civarındakilere seslendi:

— Ne duruyorsunuz? Ne bekliyorsunuz? Haydi bakalım Paddy, sen git bana Noel Baba'yı çağır!

(Tanrı'nın «Paddy» diye teklifsizce seslendiği

adam, İrlandalı dindarların patronu Saint-Patrick'ti).

Bunun üzerine kuliste Paddy, ingilizce olarak seslendi:

— Noel Baba arkadaş! Buraya gel!

Tanrı büsbütün öfkelendi:

— Bu sarhoş Paddy hâlâ kendisini Dublin'de sanıyor galiba! Cennette benim ingilizceyi yasak ettiğimi bilmiyor mu bu adam?

Bu sırada Noel Baba çıkageldi:

— Ha, geldin mi, dedi Tanrı.

— Evet Yarabbi! diye cevap verdi Noel Baba.

— Pekâlâ, bu gece bu göklerden bir yere ayrılmazsan memnun olurum.

— Bu gece bir yere ayrılmayayım mı? Ama bu gece Noel gecesi Yarabbi, size bunu hatırlatmak isterim!

— Biliyorum, biliyorum! dedi Tanrı.

Noel Baba sözlerine devam etti:

— Oysa ben daha önce, bu gece çocuklara verilecek oyuncakları ve yiyecekleri hazırlamıştım! Karar yine de sizindir, tabiî.

— Bırak, dedi Tanrı, insanlar bu hediyeler için teşekkür bile etmiyorlar. Seninle bahse girerim ki bu gece eğlence yerleri kiliselerden çok daha kalabalık olacaktır!

— Yarabbi, dedi Noel Baba, siz bütün gizli haberlere vakıfsınız, sizinle bahse girişmek haddimiz mi?

Tanrı gülümseyerek:

— Evet, doğru, haklısın, dedi.

— Yarabbi, bana verdiğiniz emir ciddî midir? diye sordu Noel Baba.

— Evet, dedi Tanrı, tamamiyle ciddîdir. Sen hazırladığın bütün oyuncakları ve yiyecekleri, vaftiz edilmeden ölen çocukların ruhlarına verirsin. O zavallı yavrular dünya yüzünde bulunan insanların çocuklarından daha önemliler.

Bu konuşma dolayısıyle cennetteki bütün meleklerin, evliyaların ve diğer cennetliklerin yüzlerinde bir memnuniyetsizlik belirdi. Tanrı bunun farkına varmıştı.

— Homurdanmayın sakın! diye bağırdı. Sonra tekrar Noel Baba'ya dönerek:

— Evet Noel Baba, dedi bu geceye ait programımı sana açıklayayım: Bu gece sen yeryüzüne ineceksin, fakat şöminelere konan pabuçların içine hiçbir şey koymadıktan başka bütün pabuçları toplayacaksın! Ben de, yarın sabah şöminelerinde pabuçlarını bulamayan bu budalaları görünce biraz eğlenmiş olacağım!

— İyi ama Yarabbi, dedi Noel Baba, yoksul çocukların şöminelerindeki pabuçları da mı aşıracağım?

— Hemen sızlanmaya kalkma! diye cevap verdi Tanrı. Yoksul çocuklar ha! Dünyadaki insanlık kurbanlarına ait olan düşüncemi bilmek ister misin? Peki, söyleyeyim sana: O yoksul insanlar zenginlerden daha çok canımı sıkıyorlar benim! Baksana, binlerce, milyonlarca güçlü kuvvetli bir sürü emekçi ,kapitalist düzenin ve burjuva azınlığın karşısında kuzu gibi uysallık gösteriyor, onların kendilerini sömürmelerine meydan veriyorlar; sonra da darlık ve sıkıntı içinde kalınca bana çıkışıyorlar, beni suçluyorlar!

Fransa krallarından Saint-Louis, Macar prenseslerinden Sainte-Elisabeth de bir köşede dur-

muşlar, Tanrı'nın bu sözlerini işiterek yıldırımla vurulmuşa dönmüşlerdi.

Saint-Louis yanındakine fısıldadı:

— Düşünün bir kere, dedi. Oysa Tanrı iki bin yıl önce: «Yeryüzündeki kurallara uyunuz!» diye emir vermişti. Şimdi ise neler söylüyor: Aman Yarabbi, dünya nereye gidiyor!

Evrenin büyük mimarı emrini o kadar kesinlikle vermişti ki Noel Baba bu emri yerine getirmek zorunda kaldı.

Ve o gece Noel Baba, dünyadaki bütün evlerin şöminelerine bırakılmış olan çocuk potinlerinin, iskarpinlerinin ve patiklerin hepsini topladı.

Noel Baba'nın bu kadar çeşit pabuç koleksiyonu ile tekrar göklere çıkmış olduğunu tahmin etmezsiniz tabii. Evet sayın okuyucular. Noel Baba bütün bu pabuçları çok ucuz fiyatla iki sevimli tüccara sattı ve onlardan aldığı parayı da, bir yardım olmak üzere Papa'ya gönderdi.

Ertesi gün Paris'te Temple caddesinde, bütün rakiplerine meydan okuyan büyük bir ticaretevi açıldı. Üzerinde şu büyük levha görülüyordu:

NOEL BABA TİCARETEVİ
Bebekler, küçük oğlan ve kız çocukları için her çeşit kelepir pabuçlar mağazamızda satılmaktadır.

Okurlarımıza bu büyük mağazayı bir kere ziyaret etmelerini salık veririz. Bunun sahipleri olan Bay Meyer ve Bay Levy, burayı Paris'in önemli bir ticaretevi haline getirmişlerdir.

ENAYİNİN BİRİ

BİR akşam içkili bir lokantada bir masada tek başıma oturmuş demleniyordum. Bir ara, kısa boylu, şişman, tombul yanaklı bir adam masama gelerek benden izin aldıktan sonra karşıma oturdu ve benimle birlikte kafayı çekmeye başladı. Aramızda kısa konuşmalar geçtikten sonra arkadaş olduk. Bir ara uzun süre sustu. Başından geçen bir olayı içinden anlatmaya başlamış olacak ki birdenbire:

— Beyefendi, siz de takdir edersiniz ki bu iş böyle uzun süre devam edemezdi! dedi.

Gözlerimin içine bakarak benim cevabımı bekliyordu. Ben işin başlangıcını bilmemekle beraber kendisiyle ilgilendiğimi anlatmak üzere:

— Ya, demek bu iş böyle uzun süre devam edemezdi, öyle mi? diye sordum.

— Evet devam edemezdi ve siz de benim yerimde olsanız yine aynı biçimde davranırdınız.

Bu yeni arkadaşımı, başından geçeni anlatmaya kışkırtmak üzere:

— Vallaha, sizin yerinizde olsam aynı biçimde davranır mıydım, davranmaz mıydım pek bilmiyorum, diye cevap verdim.

— Evet, orası öyle, dedi şiş yanaklı adam, siz belki başka türlü davranabilirdiniz ama ben öyle davrandım işte. Benim bu davranışımın doğru olduğunu da şimdiki sağlık durumum ve yüreği-

min ferahlık içinde bulunması ispatlamaktadır. Bakınız, görüyorsunuz ki ben şimdi şişman, al yanaklı bir adamım, değil mi? Oysa geçen yıl bu tarihte cılız, solgun benizli bir adamdım.

— Peki, diye sordum, yüreğinizin ferahlığı bakımından şimdi ne haldesiniz?

— Ah! Sormayın, dedi, benim ruhum, o zavallı ruhum geçen yıl bir kasırga içinde bocalayıp duruyordu. Şimdi ise tam anlamıyle ferahlık içinde yaşamaktadır.

— O halde, dediğiniz biçimde davranmakla çok iyi etmişsiniz, dedim.

— Oh! Ne kadar memnun oldum, diye cevap verdi; sizin gibi akıllı bir adamın benim davranışımı doğrulaması beni bir kat daha sevindirdi.

(Tombul yanaklı, şişman adamın beni böyle övmesi üzerine içimden: «Her halde beni tanıyor ve kişiliğimi de biliyor» demiştim ama aldanmışım, olur böyle şeyler!)

Tanıştığım bu şişman adamın başından geçen ve fakat henüz açıklamadığı serüvenle ilgilenmeye devam ettim. Şimdi bir tefrika romanın sonucunu bilen, fakat baş tarafını bilmeyen bir okuyucu durumundaydım.

Neyse şansım varmış, şiş yanaklı adam, fazla üzerine düşmeme vakit bırakmadan başından geçenleri, yani tefrika romanın baş taraflarını da anlatmakta gecikmedi:

— Efendim, diye söze başladı, ben bir taşralıydım. Orada bir sürü emlâkim vardı. Onları satıp büyük bir servetle Paris'e gelerek burada yerleştim. Kısa bir süre içinde birçok ahbap ve dost edindim. Beyefendi, siz temmuz ayında bir varil içindeki karın nasıl eridiğini gördünüz mü?

— Vallahi pek zannetmiyorum diye cevap verdim.

— Ah, diye içini çekti, görseydiniz çok iyi olurdu; çünkü, dostluk ve aşk uğrunda benim altınlarımın ne kadar çabuk eridiğini o zaman daha iyi anlardınız. Evet, günün birinde fark ettim ki bütün servetimden elimde 72 franktan başka para kalmamıştı. O anda benim ne hale girdiğimi düşünebiliyor musunuz?

— Her halde üzüntüden çatlayacak hale gelmiş olacaksınız.

— Hayır Beyefendi, hayır, elimde gerçi 72 frank kalmıştı ama tam o sırada Blance adındaki zengin halamın öldüğünü ve çocukları olmadığı için bütün mirasını bana bıraktığını bildiren bir mektup aldım. Bu olay bütün dostlarımı ve metreslerimi tekrar sevince boğdu! Ne var ki onların sevinci beni kuşkuya düşürdü. O dostlar, o metresler benim için mi sevinç duyuyorlardı, yoksa kendileri için mi? Derin bir düşünceye daldım, ve onların benim için değil kendileri için sevinç duydukları yargısına vardım. Bunun üzerine, demin söz konusu ettiğim biçimde davranmaya karar verdim.

— İşte şimdi durumu daha iyi kavramaya başladım, diye fikrimi belirttim.

Şişman adam hikâyesine devam etti:

— Evet, hemen bir hesap yaptım: tam yirmi yedi tane erkek dostum ve on sekiz tane de metresim vardı o sıralarda! Hepsi de birbirinden sevimli, birbirinden vefalıydılar. Oysa gerçekte hepsi de beni yolmaktaydı. Kimine ziyafet çekiyor, kimine borç para, kimine hediyeler veriyordum. Bunların içinden alacaklılarımın hiç biri borçları-

nı ödememişlerdi. Metreslerimden her birinin bir öpücüğü bana 15 franka mal oluyordu! En sonunda kendi kendime: «İnsanın bu kadar dostu olamaz, bunların bir kısmını dostluk listesinden çıkarmalıyım,» dedim ve buna göre davrandım. Yani sizin anlayacağınız, hepsini de elekten geçirmek suretiyle «Kalburüstü» olanları seçmek yönüne gittim. Bu dostlar kalabalığında, parazit olduklarına inandığım kişilere yüz vermeyerek, soğuk davranarak, onları tersleyerek, kaba davranışlarda bulundum ve bunları çevremden uzaklaştırdım. En sonunda kala kala, bir erkek dostumla bir kadın dostum kaldı. Bunların kalburüstü dostlarım olduklarına tam bir güvenim vardı. Kadın dostum genç, güzel ve şirin bir tazeydi, beni çıldırasıya seviyordu. Para lâfını ağzına almıyor, sözün kısası beni kendim için seviyordu.

— Yani siz iki inci bulmuşsunuz beyefendi! dedim.

— Evet, diye beni doğruladı, hem de saf, tertemiz, pek değerli iki inci! İşte ben bu iki dostumu da yanıma aldım. Şimdi evimde gerçek üç dost olarak birlikte yaşamaktayız.

— Peki, diye sordum, erkek dostunuz metresinizle iyi anlaşıyor mu bari?

Tombul yanaklı şişman adam, göğsünü gererek ciddî bir eda ile cevap verdi:

— Pek mükemmel anlaşıyorlar: dün öğle üzeri eve gittiğim zaman ikisini bir yatakta, birbirlerine sarılmış öpüşürlerken gördüm!

BİR AŞK MUCİZESİ

YEMEĞİN sonlarına doğru davetlilerden biri aşktan ve özellikle aşkın yarattığı mucizelerden söz açmıştı. Bunun üzerine zihnimden çıkan bir alev gözlerimin önünde parıldayıverdi ve arkadaşlara şu olayı anlattım:

— Günün birinde sabahleyin Liverpool'e varmıştım, diye söze başladım, ve ertesi gün de buralardan ayrılıp bir şirkete ait küçük bir gemi ile Quebec'e gitmek zorundaydım.

Peki, Quebec'te ne işim vardı? Ayrıntılara girmemek üzere bu noktayı söylemeden geçiyorum. Bununla birlikte ben geçmişteki hayatıma ait hiç bir şeyi saklamayan bir kişi olduğumdan şunu da ekleyeyim: O zamanlar ben, Pont-Audemer'de yerelması ihracatıyle uğraşan bir şirkette çalışıyordum. Bu firmanın yerelması pek ün salmıştı. İşte ben Kanada'da bu şirketi temsil etmekle görevlendirilmiştim.

O günün boyunca Liverpool'da aylak aylak dolaştım durdum. Şunu da belirtmek isterim ki Liverpool'da aylak dolaşmak hoş bir şey doğrusu!

Neyse uzatmayalım; akşam üzeri saat beşi çaldığı sırada rıhtıma gelmiştim. Buradan bindiğim küçük bir vapur bizi karşı yakada Mersey'in sol kıyısına götürdü.

Derken, bu sırada, gün ışığı kadar güzel, hatta gün ışığından daha güzel bir genç kız kendini

gösteriverdi. İşin gerçeğine bakarsanız, bu genç kız pek harikulâde değildi. Çünkü (bilmem siz de benim düşüncemde misiniz?) ben, gün ışığında öyle şaşılacak derecede bir güzellik görenlerden değilim.

Bununla birlikte, öyle ince yapılı bir genç kızdı ki bu!

Pembe renkli bir rüya içinde görülen yumuşak etli bir meyveye benziyordu.

Hani, bedenini meydana getiren moleküllerden en küçüğünün bile bu dünyaya ait bir şey olduğunu varsaymak mümkün değildi.

Aman Yarabbi! Bir an içinde bu genç kıza çılgınca vurulmuştum.

Hele gözleri! Hele saçları!

Özellikle saçları ne kadar güzeldi! Hayal dünyasındaki sarışın bir dilberin saçlarının tıpkısı idi. Ve güneşin ışınları altında açık altın rengi dalgalar meydana getiriyordu o saçlar.

Ah! O saçlar! O güzel saçlar!

O güzel saçlara öyle bir vurulmuştum ki bir anda kendimi kaybettim. Kendimden geçtim ve uçurumdan uçuruma yuvarlanıyormuşum gibi geldi bana. O sırada onun güzel saçlarına sarılmak istiyor, onların arasında tatlı bir ölüme razı oluyordum.

Beni az çok tanıyan kimseler, ertesi günkü vapuru kaçırmış olduğumu tahminde güçlük çekmeyeceklerdir.

Bu genç kızla tanıştım. Adı Betzy Campbell'di. Ve çok kısa zamanda dünyanın en çok birbirlerini seven, en ünlü sevgilileri olduk.

Onun babasıyle, annesiyle, erkek ve kız kardeşleriyle de tanıştım. İngiltere'nin kuzeybatı-

sında yaşayan kalabalık bir aileye mensuptu bu genç kız. Hatta onun hısım akrabasıyle bile tanışma olanağına sahip oldum.

Sonra efendim; vakit nakit olmaktan vazgeçmediği ve işadamının da işadamı olarak kalması gerektiği için birkaç gün sonra ister istemez Kanada'ya gitmek zorunda kaldım.

Bu ayrılışta Betzy Campbell'in döktüğü gözyaşlarını anlatmak benim gücümün dışındadır.

Kanada'ya varmazdan önce Betzy Campbell'i özlemeye başladım. Bu ayrılığın acısına dayanamayarak orada kendimi içkiye verdim. Quebec'te kaldığım yedi ay içinde bir gün bile ayık gezmediğim halde yine Betzy'nin o güzel saçlarını unutmadım.

Nihayet Kanadalılar, bizim firmanın yerelmalarına karşı olduklarını açıkça bildirdiklerinden hiç bir sipariş elde etmek başarısını gösteremedim ve tekrar Avrupa'ya dönmeye karar verdim.

Campbell ailesine İngiltere'ye döneceğim günü telgrafla bildirmiştim. Bu kalabalık ailenin bütün efradı beni rıhtımda karşılamaya gelmişti.

Betzy'yi görür görmez beynimden vurulmuşa döndüm. Müthiş bir hayal kırıklığına uğradım: O güzel Betzy, çirkin bir kız olmuştu.

Ne söyleyeceğimi, ne yapacağımı bilemiyordum. Benzim sapsarı olmuştu.

Aklına eseni yapacak bir çağda olan bu cahil kız bir hevese kapılmış; saçlarını kestirmiş ve oğlansı kız biçimine girmişti. Anlıyorsunuz ya, o güzel saçlarını kestirmişti; benim, yedi ay ayık gezmediğim halde unutamadığım o güzel saçların beşte biri bile kalmamıştı!

Şimdi Betzy, güzel, fakat yüzsüz ve şımarık bir oğlan çocuğuna benziyordu.

İlkin kendimi toparlamaya ve üzüntümü belli etmemeye çalıştım. Fakat akşam yemeğinden sonra baklayı ağzımdan çıkardım.

— Betzy, dedim, bu kısa saçlarınızla artık siz benim hayalimin Betzy'si değilsiniz.

İri lâcivert gözlerinden iri taneli göz yaşları döküldü Betzy'nin. Sonra ondan ayrılarak yatmak üzere North Western Hotel'e gittim. (Bu otel, Majeste Victoria'nın ata binmiş durumdaki heykelinin karşısındadır.)

Ertesi gün Fransa'ya dönmek üzere ayrılıyordum. Bu münasebetle Campbell ailesinin bütün fertleri yine beni uğurlamaya gelmişlerdi. Bir an içinde nasıl şaşkına döndüm ve bu şaşkınlık içinde nasıl haykırdım bilemezsiniz.

Evet, Betzy, altın sarısı renkli ve gür saçlı Betzy eskisinden daha gür, eskisinden daha uzun o güzel saçlarıyle karşımdaydı şimdi!

Gerçekten Betzy, aşkının gücüne baş vurmuş, bir gece içinde ıkınıp sıkınarak saçlarını daha gürleştirmek ve topuklarına kadar uzatmak başarısını göstermişti.

Uzayan saçlarıyle yüz kat daha güzelleşen sevgili Betzy!

BİR BAHSİ NASIL KAZANDIM

ADI Angéline'di. Rafael'in tablolarındaki güzel kızlara benzerdi. Sarışın, uzun boylu ve kibar tavırlı bir dilberdi Angéline. Bununla birlikte Gota almanağında ya da Paris şehrinin adresler katoloğunda adları geçen ünlü ailelerinden değildi. Babası babacan bir adamdı ve Paris Belediyesinde çalışan temizlik işçilerindendi. Annesi de kısa boylu ve kırmızı yüzlü bir kadın olup bir fırında çalışır ve civardaki evlere sepet içinde ekmek taşırdı.

Angéline'e gelince; ben onunla tanıştığım zaman bir kadın şapkacısının yanında çalaşmaktaydı.

Babası yakışıklı değildi, annesine de güzel denemezdi. Öyleyse nasıl olup da bu güzel kız bu ana babanın çocuğu olmuştu? Kim bilir, belki de günün birinde annesi, kocasını aldatarak bir İngiliz ressamıyle düşüp kalkmıştı! (İngiliz ressamlarının yakışıklı erkekler olduğu herkesçe bilinmektedir).

Her neyse, uzatmayalım; Angéline'in tam benim metresim olma günü gelmişti, çünkü bu işi ertesi güne bırakırsam onun kötü yola sapması işten bile değildi. Benim metresim olması için verdiğim karar üzerine Angéline, Paris'in şık bayanlarına şapka hazırlamaktan vazgeçti ve ba-

na çok yakınlık gösterdi. Besbelli baygın bakışlarım onun duygularını gıcıklamıştı.

Bu güzel parçaya sahip olduğumu hemen bütün arkadaşlarıma yaydım:

— Çok sevimli kız; Şanslı adamsın vesselâm! dediler bir ağızdan koro halinde.

Yalnız, arkadaşlarımdan biri, Amsterdamlı zengin bir eczacının oğlu olan Van Deyck-Lister, kendi memleketinin şivesiyle benimle alaya kalkıştı:

— Evet, dedi, Angéline güzel kız ama onunla düşüp kalkmayı sana tavsiye etmem.

— Neden? diye sordum.

— Çünkü uzun süre sana yâr olmaz!

— Halt etmişsin sen! Bana uzun süre yâr olacaktır Angéline, dedim.

Bunun üzerine Van Deyck gülümseyerek:

— Yeni yılın başına kalmaz bu kız benim kollarımın arasında olacaktır, elli altın bahse girer misin? diye bir teklifte bulundu. (Bu sırada aralık ayının başında bulunuyorduk. Yani yeni yıl başına bir ay kadar bir süre vardı.)

Elli altın o zamanlar benim için çok büyük bir para sayılırdı. Kendimden emin olduğum için bahsi kabul ettim.

«Kabul ettim» diyorum ama aslında kendimden emin olduğumu sanıyordum ve yine de kadın kısmına pek güvenilmemesi gerektiğini de düşünüyordum.

Meselenin önemi dolayısıyle o günün akşamı, Van Deyck'le olan konuşmamızı ve onun edepsizce iddiasını Angéline'e anlattım.

— Küstah bir adam öyleyse senin o arkadaşın, dedi.

Biraz sustuktan sonra:

— Elli altın kaç frank eder? diye sordu.

— Bin frank eder, diye cevap verdim.

Angéline gözlerini biraz açtıktan sonra:

— Vay canına! dedi başını sallayarak.

Bu konuşmamızdan sonra artık Van Deyck'in bu gülünç bahse girişinden söz etmedik. Ben de yılbaşı gelince elli altını ondan alıp nasıl sayacağımı hayal ederek günlerimi geçirdim.

Bir akşam üstü döndüğüm zaman Angéline'i evde bulamadım, Oysa o saatlarda her zaman evde bulunurdu. Bayağı meraklandım. Angéline o gece çok geç eve döndü. İçeri girer girmez boynuma sarıldı ve yanaklarımdan öperek tatlı sesiyle:

— Nonoşum, dedi, şimdi sana anlatacağım bir şey dolayısıyle bana darılmayacağına yemin et.

— Anlatacağın şeye bağlı, dedim.

— Yok, yok, hiç bir şeye bağlı değil, yemin et bana darılmayacağına, diye yineledi.

— Peki, dedim, yemin ediyorum.

Bunun üzerine Angéline açıklamaya girişti:

— Bak nonoşum, dedi, biliyorsun ki şu sıralarda yeteri kadar paramız yok...

Sözünü kestim:

— Evet, dedim, hatta geçim sıkıntısı içindeyiz.

— İşte tamam! diye cevap verdi, ben de bunu düşünerek kolayca elli altın kazandım!

Gözlerimi fal taşı gibi açarak:

— Anlayamadım! diye bağırdım.

— Nonoşum, dedi, bunda anlamayacak bir şey yok ki. Senin arkadaşın Van Deyck-Lister'in evine gittim. Şimdi o sana elli altın borçlu durumda oldu!

Ah cahil kadın! Bahse girişmenin ne demek olduğunu bilmediği için işi ters anlamıştı! Artık kıskançlıktan mı, yoksa Van Deyck'e elli altın ödemek zorunda kaldığım için mi bilmiyorum öyle öfkelendim ki o anda az kalsın top gibi patlayıverecektim!

— Ne kafasız kadınsın be yahu! diye haykırdım, neden lafımı iyi dinlemedin? Sen bu edepsiz Hollandalının koynuna girdiğin için şimdi benim ona elli altın ödemem gerekiyor, ne halt ettin sen?

Angéline şaşkına döndü:

— Aman yarabbi! Ne aptal kadınmışım ben! diye hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladı. Göz yaşları ip gibi iniyordu. Bu kafasız kadının kafasına birkaç defa vurmak zorunda kaldım.

Bir ara Angéline'in ağlaması durdu. Sevinçli bir eda ile:

— Bak nonoşum, dedi bana, parlak bir fikir aklıma geldi: Yarın akşam ben yine Van Deyck'in evine giderim, bu meseleyi sana söylememesini ona tenbih ederim. Böyle olunca bahsi sen kazanmış olursun ve elli altını o sana verir!

Angéline'in bu ustaca buluşuna bütün kalbimle razı oldum ve onun bu önerisini kabul ettim. (Sayın okuyucular beni mazur görsünler: Çünkü o yıl içinde iki üç ay önce bir gün attan düşmüştüm de başım yere çarpmıştı. Bu sarsıntı

dolayısıyle bütün ahlâkî duygularımı kaybetmiştim).

Gerçekten, Angéline'in dediği gibi oldu. 31 aralığı 1 ocağa bağlayan gecenin saat 12'sinde Van Deyck-Lister: «Birader, ben bahsi kaybettim!» diyerek bana elli altını verdi. Hiç kılım kıpırdamadan bu parayı cebime yerleştirdim, hatta bahsi kaybeden bu arkadaşıma bir de bira ısmarladım!

Angéline, bu olaydan sonra ara sıra Van Deyck'i ziyaretine devam etti. Ve böylece, ikimiz birlikte yaşamak için hiç para sıkıntısı çekmedik!

NEZAKET

DOSTLAR! Allah sizi inandırsın ben artık evleniyorum.

— «Budalalık etme!» diyeceksiniz. Evet, bu işin budalalık olduğunu ben de sizin kadar biliyorum!

— «Bu çağın kızlarıyle evlenilmez! diyeceksiniz. «Hayır, evlenilir» diyorum size: Çünkü ben onlardan bir tanesiyle yakında evleneceğim.

Evleneceğim diye beni kınayabilirsiniz, ama benim yerimde olsanız görürdüm sizi de! Bu evlenme meselesinde bütün suç bende değil, çamurdadır. Evet, yanlış okumadınız: şu Paris'in çamuru çok tuhaftır!

Gerçi sayfiye yerlerinde de çamur vardır ama bir yağıştan sonra oraların çamurları yumuşayıverir.

Oysa Paris'te durum böyle midir? Bol bol yağmur yaşsa bile ne kaldırımlardaki, ne de asfalt üzerindeki çamurlar yumuşamazlar. Yine balçık halinde kalırlar. Peki ne yapmalı?

Ben, bu kentin zenginlerinden biri olduğum zaman (bu şubatın on beşine doğru olacağımı zannediyorum) üç yüz elli bin franklık bir ödül meydana getireceğim ve «Çağlar boyunca Paris'in çamuru» adlı bir eseri yazana bu parayı armağan edeceğim.

«Paris'in çamuru» diyorum ama aslında «Paris'in çamurları» demem gerekmektedir. Çünkü Paris'te ne kadar sokak varsa o kadar çeşit çamur vardır.

Gerçekten, mahallelere göre sert çamurlar, sıvı çamurlar, siyah çamurlar, gri renkli çamurlar bulunmaktadır. Hatta ben, mor renkli çamur bile gördüm (şunu da ekleyeyim ki bu mor renkli çamur ressamlarımızın birinin tablosundaydı).

Sizlere özellikle tavsiye ettiğim çamur, Martyrs sokağının çamurudur. Buranın çamuru bir güzellik kremine benzer. Hani bu çamuru, kalburüstü doktorlarımız ellerdeki çatlaklar ya da vücuttaki isilikler için reçetelerine yazıp kullandırsalar yeridir. Sanıyorum ki yararlı etkileri olacaktır. Sözün kısası, mükemmel bir güzellik kremi olabilir bu çamur!

Martyrs sokağının çamuru bana aynı zamanda «degra» denilen ve dericilerin deriyi yağlamakta kullandıkları bir sıvıyı hatırlatır. Biz askerdeyken her hafta postallarımıza degra sürerdik. Böylece potinler daha uzun ömürlü olurlardı. «Degra» deyince askerken yaptığım bir muziplik hatırıma gelir: Günün birinde, kendi halinde bir arkadaşımla konuşuyordum, bir ara:

— Nasıl, iştahın yerinde mi? diye sordum.

— Vallaha, et yemeklerini pek beğenmiyorum, dedi.

— Ayol, etlerine biraz hardal sür, iştahın açılır. Rahatça yemeğini yersin, diye öğüt verdim kendisine.

— Birader, hardalı nereden bulayım? diye sordu.

Ben kendisine bir miktar hardal vereceğimi söyledim. O günün akşam yemeğinde ona, küçük bir tabağın kenarına konmuş biraz degra ikramında bulundum! Zavallı bunu hardal sandığından etlerine sürerek yedi. O degralı etleri yerken ben de bıyık altından gülüp duruyordum. İşin asıl komik tarafı, o gece bu arkadaşımın midesi delindi, kendisi apar topar hastaneye götürdüler ve orada öldü. Gerçi o kadar komik bir sonuç sayılmazsa da epeyce ilginç bir olaydır bu!

Gelelim tekrar Martyrs sokağına ve bu sokağın çamuruna: buranın çamuru, yukarıda da belirttiğim gibi, bir güzellik kremine benzer, çok kaygandır. Yaya kaldırımı üzerinde yürüdükçe sık sık kayma tehlikesi kendini gösterir.

Geçen akşam bu sokaktan geçerek evime dönüyordum. O gün sabahtan başlayarak akşama kadar yağmur yağmıştı. Yaya kaldırımı üzerinde toplanan çamurlar o derece kaygan hale gelmişti ki herkes hem ağır ağır yürüyor, hem de kaymamak için dikkatini kafasında topluyordu. Ben de bu yolun yolcularından biri olduğum için gözümü dört açmıştım. Ve dengemi kaybetmemek için bütün çabamı harcıyordum.

Derken, nasıl oldu bilmiyorum, birden kendimi yaya kaldırımın kenarındaki asfalt üzerinde boylu boyunca yatmış durumda buluverdim.

«Tamam! Elbisem temizlendi!» dedim kendi kendime.

Gelen geçenin gözünde gülünç duruma düşerek utanç duyduğum da caba!

O sırada birisi ceketimin kolundan tutarak çekmeye başladı. Başımı çevirdim, baktım: sarışın, genç ve güzel bir kız üzerime doğru eğilmiş duruyordu.

— Geçmiş olsun, tam evimizin önünde düştünüz, bize buyurun, elbiselerinizi fırçalayıvereyim, dedi.

Böyle bir anda insanın aklına olmayacak bir şey gelmez elbette. Hemen teklifini kabul ettim. Sarışın genç kızla birlikte onun evine girdim. İçeride beni bir odaya aldı, orada bir ana şefkatiyle elbiselerimi sildi, süpürdü, güzelce fırçaladı ve ütüledi. Elbisem yine yepyeni hale geldi.

Genç kız bu işleri yaparken ben de evin içini kolaçan ediyordum. Allah biliyor ya, gösterdiği bu yakınlık dolayısıyle onun fındıkçı kızlardan biri olduğu kanısına vardım. Her halde benim bu duruma düşmem dolayısıyle kendisi için bir müşteri olabileceğimi sanmıştı. Bu fırsattan faydalanmak gerekti. Bu düşünce ile elbiselerim iyice temizlendikten sonra yanına sokuldum, kolumu boynuna sararak onu dudaklarından öpmek istedim. Fakat genç kız birden irkildi ve geri çekildi:

— Hayır, rica ederim dokunmayınız bana! dedi.

— Neden? Beni beğenmediniz mi yoksa? diye sordum.

— Mesele o değil, diye cevap verdi. «Elbiselerimi temizledi de onun için öptüm onu!» dersiniz. Bunun için bu davranışınızı doğru bulmuyorum.

Onun bu cevabı gerçi saçma bir şeydi ama bunda ısrar ediyordu. Ve işin beni şaşırtan tara-

fı, sözlerini hem içtenlikle, hem de pek nazik bir biçimde söylemesi oldu.

Bu sarışın genç ve güzel kızla sevişmeyi pek arzuladığım için ertesi gün onun evine tekrar uğradım. Onu elde etmek için ne diller döktüm! Fakat öldür Allah: «Dediğim dediktir!» diyordu. Ve o iyiliği, kendisini sevmem için yaptığını zannederim diye aşkımı kabul etmiyordu.

— Beni sevsin diye bu iyiliği yaptığımı söylersiniz. Bundan ötürü aşkınızı kabul edemem, diye dayattı nihayet.

— Böyle bir şey asla söylemem, diye cevap verdim.

— Hiç değilse böyle bir şeyi düşünürsünüz, bu da aynı kapıya çıkar, diye kesti attı.

Bu pek nazik genç kızı gerçekten çok beğendiğimden bundan sonra her gün onun evine uğradım ve her gün ona aşkımı itiraf ettim. Dediğinden şaşmadı, her gün beni reddetti, her gün beni hayal kırıklığına uğrattı.

Onun bu derecedeki aşırı nezaketine hayran oldum. Büsbütün duygulandım. Ona olan sevgim gittikçe arttı. Şimdi ona tutkunum. Ve on beş güne varmayacak; bu sarışın, genç, güzel ve pek nazik kız benim çocuklarımın annesi olacaktır.

BURJUVALAR

HEYKELTRAŞ arkadaşım Ferrod, dünyanın en iyi, en uysal, en uslu insanlarından biridir. Çekingenliği gereği az konuşur, fakat konuştuğu zaman da ağzından bal akar.

Bu babacan insanın bir tek kusuru vardır: burjuvalara karşı kin gütmesi. Hem de nasıl? Yatışmak bilmeyen, vahşice bir kin.

«Burjuva» sözünü duyar duymaz Ferrod'un güler yüzü değişir ve o güzel yüz o anda buldok köpeğinin suratından beter oluverir ve ağzından hemen sövgüler çıkmaya başlar.

Ben Ferrod'u bu kininden vazgeçirmek, onu doğru yola getirmek üzere hayli çaba harcamışımdır:

— Bak, kardeşim Ferrod, derdim kendisine, burjuvalar sorunu artık modası geçmiş, tarihe karışmış ve bir alay konusu olmuştur. Burjuvaların içinde sanatçılardan daha değerli sanatçılar bulunduğu gibi sanatçıların içinde de burjuvalardan daha değerli burjuvalar vardır.

— Evet, diye cevap verdi, bunu biliyorum ama bu nokta onların alçak, namussuz olmalarına engel değildir ki!

— Ferrod saçmalıyorsun! derdim kendisine.

— Evet, sana göre öyle, ama burjuvalar bana yaptıklarını sana yapmış olsalardı o zaman görürdüm seni!

— Peki, burjuvalar sana ne gibi bir kötülük yaptılar da onlara bu derece kin bağladın? diye sorduğumda Ferrod bana cevap vermez ve hemen konuyu değiştirirdi. Bununla birlikte, günün birinde yine aynı suali sorduğum zaman bana:

— Burjuvaların bana yapmış oldukları kötülüğü söyleyemem, dedi. Çünkü o hikâyeyi sana anlatmaya kalksam, aynı günü yaşamış gibi olurum ve hüngür hüngür ağlarım... Onların bana yaptıklarını affetmeyeceğim, o domuzoğlu domuzların!..

Ferrod bu karşılığı verince, bir yandan onun hikâyesini öğrenmeye can atıyor, bir yandan da anlattığı takdirde yarasını tazelemiş olacağımı düşünerek kendisine acıyor, bu nedenle ısrar etmek de istemiyordum.

Aradan epey süre geçti. Geçen hafta içinde bir gün Ferrod'a rastladım. Vakit ikindiye yaklaşıyordu. Birlikte biraz gezip eğlenmek istedik. Nasıl vakit geçireceğimizi düşünürken aklımıza birkaç sergi geldi. Fakat bunları da göre göre bıkkınlık gelmişti ikimize de. Bu nedenle Vincennes Koruluğuna gidip biraz hava almayı uygun bulduk. Bir arabaya binerek doğru oraya gittik. Korunun kenarına varınca Ferrod arabacının parasını verdi. Buradan itibaren yaya yürümeye başladık. Epeyce ilerledikten sonra birdenbire Ferrod'un yüzünün değiştiğini, biraz acayip, biraz tuhaf tavırlar takındığını ve civarımızda bir şeyler araştırır gibi bakındığını fark ettim.

— Gel hele, şu tarafa doğru gidelim, dedi bir ara.

Sonra o yönden vazgeçerek:

— Yok yok, bu tarafa doğru gidelim, diye öneride bulundu.

Biraz daha yürüdükten sonra koruluğun öteki kenarında bir alana ulaştık.

Buraya vardığımızda Ferrod birden haykırdı:

— İşte burası! İyi hatırlıyorum şimdi, ah! O namussuzlar, o alçaklar, o domuzlar!

(Bay Emile Zola'nın otoritesine sahip olmadığım için burada Ferrod'un burjuvalar aleyhinde ağzından çıkan ağır sözleri sıralayacak değilim. Yalnız, okuyucularıma şunu belirtmekle yetineceğim ki Zola'nın «Toprak» adlı eserinde burjuvalar aleyhinde kullandığı sıfatlar Ferrod'un verdiği sıfatların yanında hiç kalır).

Evet, Ferrod'un bu haykırışından pek çok üzüntü duydum. Bunun ardından, beklediğim hikâyenin geleceğini umuyordum. Gerçekten de dediğim çıktı ve Ferrod, hikâyesini şöylece anlatmaya başladı:

«— Ah, kardeşim, dedi, henüz on sekiz yaşındaydım, o sıralarda taşradaki bir kasabada taş yontucusu olarak çalışıyordum. Bir ara, heykeltraşlığa olan heves ve yeteneğimi göz önünde tutarak, değerimin anlaşılacağını düşünüp Paris'e gitmeye karar verdim. Çalıştığım yerden haftalığımı alınca bir akşam üzeri Paris yönünde yola çıktım.

Paris'e varır varmaz: 'İşte ben geldim!' demek yeteceğini ve hemen para kazanmaya başlayacağımı sanıyordum.

Ne var ki Paris benim yola çıktığım taşra kasabasından çok uzakmış meğer. Yürüyüşüme devam ettim. Bu yolculuk esnasında paramı tü-

kettim. Fakat Paris hâlâ görünürlerde değildi Canımı dişime takarak bir gün daha yürüdüm. O günün ikindi üzeri işte şimdi bulunduğumuz bu yere vardım. Param kalmadığı için yirmi dört saattan beri açtım. Üstüm başım, ağzım burnum toz içindeydi ve adamakıllı yorgundum. Güzel bir ilkbahar günüydü. Aileler, âşıklar bu koruda gezip dolaşıyorlardı. Âşıklar beni hiç ilgilendirmiyordu. Çünkü karnım açtı ve yorgundum. Ama aileler, kır sofralarında yemek yemekte olduklarından gözlerim hep onların üzerinde duruyordu.

Ah o aileler! Çantaları, torbaları, sepetleri yiyeceklerle dolu, güle oynaya atıştırıp duruyorlardı. Hani bir atasözümüz vardır: «Aç karnın kulakları yoktur» deriz, ama burnu varmış meğer! Çünkü o anda sosis, pirzola ve peynir kokuları burnuma kadar geliyordu. Bir dilim ekmekle bir parça et için bir adamı öldürmeye hazır olduğumu hissediyordum.

Çevreme biraz daha bakındıktan sonra, yorgunluk ve üzüntü içinde bir ağacın altına oturdum. Biraz sonra ne zaman, nereden geldiğini fark edemediğim bir ailenin sağımda 10, 15 metre ötede yemek yemekte olduğunu gördüm. Bunlar iki erkek, iki kadın ve beş çocuktan kurulu kalabalık bir aileydi. Çimenlerin üzerine büyük beyaz bir sofra bezi sermişler ve bunun üstündeki çeşitli yemeklerden, neşelerinden, varlıklı bir ailenin yani bir burjuva ailesinin kişileri oldukları besbelliydi.

Önce domuz paçası yediler, bundan sonra sövüş hindi, daha sonra konserve yaprak dolma-

sı, yeşil salata ve çeşitli meyveleri atıştırdılar. En sonra yanlarındaki ispirto ocağını yakarak kahvelerini pişirip içtiler.

Bunları yutkunarak seyrederken hani İrlanda adasının tümünü yutsam yine karnım patlamaz sanıyordum! O esnada: 'Belki artıklarını bırakırlar!' diye düşünüyordum ama, hiç de düşündüğüm gibi olmadı, her şeyi yaladılar, yuttular. Meyveleri bile kabuklarını soymadan yediler.

Biraz sonra, evlerine dönmek üzere kalktılar ve takım taklavatlarını toplamaya başladılar. Kadınlar sofra örtüsünü, peçeteleri, tabak, çatal, bıçak v.b. ni tekrar sepetlere doldurdular. Ortada üç tane büyük su şişesi kalmıştı. Hani şu «binlik» adı verilen büyük şişelerden. Bu sırada kadınlardan biri:

— Bu şişeleri de götürecek miyiz? diye sordu.

Erkeklerden biri:

— Yok canım, taşımaya değmez, kalsın onlar, diye cevap verdi.

Üç tane büyük şişe, dile kolay kardeşim! Bu üç şişeyi alıp satsam en azından iki franka sahip olacaktım. Sekiz günden beri yürümekte olan, on parası olmayan ve yirmi dört saattan beri aç bulunan bir adam için iki frank ne demektir bilir misin?

Evet, iki frank! İşte ben o anda Tanrı'nın varlığına enikonu inanmıştım! Evet, iki frank demek üç dört tane sosis, yarım kilo ekmek ve bir fincan da kahve demekti benim için!

İşte o burjuvalar üç şişeyi de orada bıraktıktan sonra uzaklaşmaya başladılar. Ben de o

şişeleri alıp satarak karnımı doyuracağımı düşlüyordum.

Ne yazık ki bir an içinde bütün umutlarım kırıldı: Bu burjuva ailesi 15 metre kadar uzaklaştıktan sonra erkeklerinden biri birden geriye döndü. Koşarak sofra kurulmuş olan yere geldi, şişeleri birer birer alıp taşa vurarak kırdı.

Üç şişeyi de böylece saf dışı bıraktıktan sonra memnunluk içinde gülümseyerek aile efradına bağırdı:

— Çocuklar, şişelerin hepsini kırdım, merak etmeyin kimsenin işine yaramayacak!

Sonra yine koşarak ailenin yanına vardı, hepsi de gülüşmeler içinde uzaklaştılar.»

Sevgili arkadaşım Ferrod, hikâyesini böylece anlattıktan sonra:

— Burujvaları neden ötürü sevmediğimi, onlara neden ötürü kin tuttuğumu şimdi anlamışsındır sanırım! diye sözlerine ekledi.

SATILAN ADAM

O GÜNKÜ akşam yemeğinde çeşitli milletlerden 10, 12 kişi vardık. Fransız olarak benimle birlikte deniz yüzbaşısı Kaptan Danlot da bulunuyordu. Aramızda Dona Ferentes adlı bir de İspanyol kadını vardı. Yemek esnasında bir ara «zenci esareti» konusu ele alındı. Bunun insanlığa yakışır bir hareket olmadığında hepimiz aynı düşüncedeydik. Yalnız Kaptan Danlot'nun, bizim fikrimize katılmaz gibi görünen bir ilgisizliği göze çarpıyordu. Bir aralık Bayan Dona Ferentes, kaptana dönerek tatlı sesiyle:

— Peki yüzbaşım, dedi, bu zavallı insanların Afrika'dan getirilip de Avrupa'ya satılmasına siz isyan etmiyor musunuz?

— Sizden binlerce af dilerim sayın bayan, diye cevap verdi kaptan, ben de bu harekete karşı olanlardanım, fakat vaktiyle başımdan bir olay geçtiği için sizlere katılamıyorum.

Kaptan Danlot sustu, biraz sonra tekrar sözlerine ekledi:

— Evet, şundan ötürü ki, ben de vaktiyle bir adam satmıştım.

Kaptan Danlot, evvelce yapmış olduğu bu işten pişmanlık duymamış olacak ki bu sözünün üstüne bir de kahkaha attı.

Bayan Done Ferentes hayretler içinde sordu:

— Ne diyorsunuz yüzbaşım? Siz ki Fransız Bahriyesinin şerefli mensuplarından birisiniz, nasıl olur da adam satarsınız?

Kaptan Danlot yine neşe içinde:

— Eh, sattım işte! diye karşılık verdi.

— Afrika'da mı sattınız?

— Hayır, Fransa'da sattım.

— Fransa'da ha!

— Evet Fransa'da, hatta Paris'te, hatta hatta Drouot sokağındaki mezat yerinde sattım.

Bir an içinde hepimiz, bu babacan deniz subayının bizimle alay ettiğini sanmıştık.

Fakat kaptan Danlot, bütün ciddiyetini takınarak:

— Evet Sayın Bayan, evet Baylar, dedi, ben bir adamı mezat yerinde artırmaya koyarak sattım. Gerçi bu satış benim için pek kârlı olmadı, çünkü 350 frank zarar ettim ama doğrusu ya çok da güldüm.

Kaptanın bu açıklaması üzerine hepimizin yüzünde bir soru işareti belirdi. Nihayet güzel İspanyol kadını:

— O halde anlatın bize bu olayı, diyerek kaptana ricada bulundu.

Bilindiği gibi, bir Fransız bahriyelisi güzel bir İspanyol kadınının hatırını asla kırmaz!

İşte bu düşünceyle yüzbaşı Danlot bir sigara yakıp dumanlarını halka halka savurarak hikâyesin anlatmaya başladı:

«— Üç yıl oluyor, dedi, Senegal'de hastalanarak altı ay hava değişimi alıp Fransa'ya dönmüştüm. Paris'te Brémontier sokağında bir evin mobilyalı alt katını kira ile tuttum ve gezip eğlenmeye başladım.

Bir akşam, parklardan birinde genç bir kadınla tanıştım. Çok hoşuma gitti bu kadın. Pek güzel sayılmazdı, fakat çok zarif ve cazibeliydi. Yani o park civarında dolaşan kenarın dilberlerinden biri olmadığı muhakkaktı.

Bir generalin kızı olduğunu, annesinin ölümünden sonra babasının tekrar evlendiğini, huysuz bir kadın olan üvey annesiyle geçinemeyerek evden kaçtığını, kendisini öldürmeye yeltendiğini yana yakıla bana anlatmıştı. Bir yandan da gözlerinden dökülen yaşları zarif ipekli ve güzel kokulu mendiliyle siliyordu.

Bu kadınla tanıştıktan sonra ne yaptığımı tahmin ettiniz her halde: evet, onu alıp evime götürdüm ve metresim olarak evime yerleştirdim. Bir de hizmetçi tutup birlikte yaşamaya başladık. Ben, sabahları erkenden evden çıkarak sağda solda dolaştıktan sonra akşam üzeri saat altıda eve dönüyordum. Genç ve güzel metresim de bana tutkun gibiydi. İkide birde:

— Siz benden ayrıldığınız gün kendimi öldüreceğim! derdi. Ben de içimden: «Hay Allah, ne halt ettim ben!» diye bayağı tasalanırdım. İşte tam bu sıralarda bir gün sabah evden çıkarken hizmetçi kadın elime bir mektup tutuşturdu ve beni; «Evden uzaklaştıktan sonra okuyunuz» diye uyardı. Onun dediği gibi yaptım ve mektubu açarak okudum. Bunu hizmetçi kadın yazmıştı. Mektupta şöyle diyordu:

(Muhterem Beyefendi; madam sizi aldatmaktadır. Fakat siz işin farkında değilsiniz. Siz her gün evden çıktıktan biraz sonra madamın dostu olan bir delikanlı geliyor ve yatak odasına bir-

likte kapanıyorlar. Bir defa siz, her zamanki dönüş saatınızdan çok önce gelmiştiniz de madam o delikanlıyı hemen II. Henri stili sandığa saklamıştı. Sonra da kapağını kapatarak kilitlemiş ve anahtarını da cebine koymuştu. Sandık çok büyük olduğundan, siz evde kaldığınız süre içinde madamın jigolosu da rahat rahat orada beklemişti. Eğer madamın dostunu yakalamak isterseniz öğleden sonra saat ikiye doğru eve geliniz. Marie).

İlkönce, bu kadar alçakça bir oyuna hedef olduğuma inanmak istemedim. Hizmetçi kadının, belki bir geçimsizlik yüzünden iftiraya kalkıştığını sandım. Bununla birlikte o gün saat ikiye doğru eve döndüm. Kapıdan girerken hizmetçi kadın, kaş göz işaretiyle, benim tam zamanında geldiğimi bildirdi. Ellen (metresimin adı Ellen'di, bilmem yukarıda söylemiş miydim?); evet, Ellen beni güler yüzle ve sakin bir tavırla karşıladı: «Ummadığım bir saatta gelişine ne kadar sevindim!» dedi. Bir aralık göz ucuyle sandığa baktım: Her zaman anahtarı kilidinin üzerinde bulunan bu koca sandığın kilitli olduğunu ve anahtarın da üzerinde bulunmadığını görünce kendi kendime: «Evet, hizmetçi kadının ihbarı doğru imiş, artık kuşkum kalmadı» dedim. O sırada birdenbire dahiyâne bir fikir geldi aklıma: Ellen'e ricada bulundum ve Villiers caddesindeki bir tuhafiyeciyi tarif ederek oraya gitmesini ve bana bir kravat almasını söyledim. Benim zevkime uygun kravatı ancak kendisinin seçebileceğini sözlerime ekledim. Ellen «peki» diyerek giyindi gitti. O ayrıldıktan biraz sonra ben hemen sokağa çıkarak bir araba tuttum ve bir hamalla birlikte

kütük gibi ağırlaşmış koca sandığı arabaya yükledim ve doğruca mezat yerine gittim.

Satılık eşya arasına bizim II. Henri stili koca sandık da girdi. Birkaç isteklisi çıktı. Ben sandığın anahtarını kaybetmiş olduğumu söyledim. Kilitli oluşu dolayısıyle biraz zorluk çıktı, fakat dış görünüşü yeni ve süslü olduğundan bu sakıncayı hoş görenler oldu. Nihayet Auvergnatlı bir köylüye sandığı 250 franka sattım (ben vaktiyle 600 franka almıştım).

İçindeki adam dolayısıyle kütük gibi ağırlaşmış olan sandığı hamallar köylünün tuttuğu arabaya yüklediler ve onun daha önce almış olduğu yatak, yorgan, karyola, lamba v.b. eşyaları da aynı arabaya koydular. Sandığı alan köylü de bu arabaya binerek gitti. Sandıktaki zampara belki işi farkederek bağırmıştım ama sandığın tahtaları çok kalın olduğundan sesinin işitilmiş olacağını hiç sanmıyorum. Sandığı satın alan köylünün nereye gittiğini bilmiyorum. Jigolo tekrar özgürlüğüne kavuştu mu, yoksa hâlâ sandığın içinde midir? Bunları da bilmiyorum. Hayatımdatımda o günkü kadar güldüğümü de hiç bilmiyorum.

Metresim Ellene' gelince: onu bir daha görmedim. Eve dönüşümde Ellen'in yerinde yeller esiyordu. Hizmetçi kadının yaptığı açıklamaya göre, Ellen çarşıdan döner dönmez sandığı yerinde görmeyince işin farkına varmış ve hemen pılısını pırtısını toplayarak evden ayrılmış gitmiş.

Bu olaydan sonra II. Henri stili sandıklarımın hepsini eşyalarımın arasından çıkarıp attım.»

GEZGİNCİ BİTKİLER

YÜRÜYEN bitkiler hakkındaki soruna bir kez daha değinmek istiyorum. Hatırlardadır ki bu sorunu geçenlerde yazar arkadaşlarımdan Octave Mirbeau ortaya atmıştı ve bu satırların yazarı da olayı ele alarak aydınlığa çıkarmaya çalışmıştı.

Bu olaya ayırdığım makalede, aslanağzı adlı çiçeğin kemirgenlerden olduğunu belirtmem dolayısıyle birçok okuyucumdan mektuplar aldım. Bu okuyucular, bitkilerin de hayvanlarda bulunan bazı niteliklere sahip olduklarını ileri sürmekte ve bu soruna ait olan gözlemlerini bana bildirmekte âdeta yarış etmektedirler.

Bitkilerin garip davranışlarını belirten bu okuyucu mektuplarını bir araya getirsem birkaç ciltlik bir kitap meydana gelir. Ne var ki bunların hepsini bu sütunlarda anlatma olanağına sahip değilim.

Ancak, yığın halindeki bu mektuplar içinde iki tanesi var ki pek ilginç olmaları bakımından yayımlanmaya değer. Bunlardan biri, Viyana'da oturan Avusturyalı bilgin doktor Margoulier tarafından bana gönderilmiş. Bu zat botanik biliminin bu bölümüne bir yardımda bulunmak istediğini ilkin belirtmektedir. Doktor Margoulier, mek-

tubunda özet olarak düşünce ve gözlemlerini şöylece bildirmektedir:

«Octave Mirbeau'nun ve sizin, söz konusu ettiğiniz, yürüme niteliğine sahip (Cucumis Fugax) adlı bir bitkinin varlığını bilmiyordum. Bununla birlikte buna şaşmadım. Ben, Hindistan'da yaptığım gezi sırasında bazı ormanlar gördüm ki bunlar yer değiştirmekte ve günde yaklaşık olarak 100, 130 metre ilerlemektedirler.

Söz konusu ormanlarda (Pandanus Furca - tus) adı verilen bir tür ağaç bulunmaktadır. Bunlar, saplarının çok kısa zamanda gelişmesi bakımından dikkate değer bitkilerdir.

Bu türden bir ağaç havada bulunan kökleri aracılığı ile yerini değiştirmektedir.

Pandanus furcatüs'ün bulunduğu yerdeki toprak eskiyip de gücünü yitirdiği zaman bu ağaç, yer içindeki kökünü çürütmekte ve bunun yerine havadaki köklerinden birini koyarak yeni bir köke sahip olmaktadır.

Birkaç kere tekrarlanan bu yöntem sayesinde ağaç da istediği gibi ve herhangi bir yönde yürüyebilmektedir.

Hintlilerin anlattıklarına göre bu tür ağaçların bulunduğu ormandan bir ağaç kesilirse bütün ağaçlar, soylarını koruma içgüdüsü içinde, tehlikeden kaçmak üzere yürümeye devam etmektedirler.»

Doktor Margoulier'nin mektubundaki bilgiler, özet olarak bundan ibarettir. Sayın okuyucularımın da takdir edecekleri üzere Avusturyalı doktor, tuhaflık olsun diye bu bilgileri yazmamıştır her halde.

Evvelsi gün, birlikte öğle yemeği yediğim arkadaşım Tıp Fakültesi profesörlerinden Baillon da Avusturyalı doktorun söylediklerinin tamamiyle gerçek olduğunu kesinlikle bildirdi.

BU KONU İLE ilgili olarak aldığım dikkate değer ikinci mektup da Londra'daki bir okuyucumdan gelmektedir. Bunu, profesör Baillon'a da gösterdim ama bunda anlatılan olayın doğru olduğuna dair bana teminat vermedi. Her neyse; ikinci mektubu gönderen okuyucum şimdi Londra'da oturmakta, deneylerini de orada yapmış. Oturduğu evin büyücek bir bahçesi varmış. Kendisi burada bitkiler yetiştirmekle uğraşıyormuş.

Günün birinde bitkilerini, içinde hayvanî besinler bulunan su ile sulamış. Yani bitkilerin köklerine su yerine hayvan kanı ya da et suyu cinsinden bir sıvı dökmüş. Bahçesinde drosera adı verilen bir çeşit bitki varmış. (Bilindiği gibi bu bitki etoburlardan sayılır, dokunaçlarla donatılı olan çiçekleriyle küçük böcekleri tuzağa düşürerek yakalar). Bir gün bu bitkiyi ceylan kanıyle sulamış. Bu sulamadan sekiz gün sonra bir akşam drosera zıplaya zıplaya koşmaya başlamış!

Londra'daki bu okuyucumuz deneylerini sürdürmüş: günün birinde bir kaplumbağayı kesip bunun etinden çorba yapmış ve bitkilerden birini bu çorba ile sulamış. Aradan iki gün geçince bu bitki bahçede dolaşmaya başlamış, ama hızlı değil de yavaş yavaş dolaşıyormuş!

Bir gün de 8-10 tane yengeci bir tencere suda kaynatmış ve bu su ile birkaç tane fidanı sulamış; bunun sonucunda komik bir durum mey-

dana gelmiş: birkaç gün sonra bu fidanlardan bir kısmının yan yan, bir kısmının da geri geri yürüdüklerini görmüş! (Hani inanılmayacak şey değil!)

Londra'daki bu okuyucum mektubuna eklediğine göre kendisi yukarıda açıklananlara benzer birçok deney ve gözlemlerini kaleme almış ve böylece bir kitap meydana getirmiş. Bu kitap yakında Fasquelle Yayınevi tarafından «Bahçıvanlığa dair» başlığı altında yayımlanacaktır.

BU KADINI ATEŞLENDİRİN

RESSAM atölyesine giren zengin amatör bir tabloya uzun uzun baktı.

Henüz tamamlanmamış güzel bir tabloydu bu, ve şarap tanrısı Bakür'ün çırılçıplak bir rahibesini temsil ediyordu.

Sağ dirseğine dayanarak uzanmış olan rahibenin, sol elinde tuttuğu bir üzüm salkımını küçük ağzıyle ısırmakta olduğu görülüyordu. Salkım, bir asma dalının ucunda bulunuyordu, bu dalın yaprakları da rahibenin saçlarına sarılmıştı.

Zengin amatör bu tabloyu beğenir gibi olmuştu. Yalnız bir bakımdan takıldığı bir nokta bulunduğu uzun uzun düşünmesinden anlaşılıyordu.

Bu esnada ressam da kaygı içinde zengin amatörün kararını bekliyordu.

Nihayet zengin amatör düşüncesini belirtti:

— Vallahi, dedi, güzel bir tablo bu... Hatta oldukça güzel diyebilirim!.. Genç rahibenin yüzü güzel... Göğüsleri de güzel... Üzüm salkımı da sahici gibi, imrendim doğrusu!... Yalnız nasıl anlatayım size?... Sapına kadar bir Baküs rahibesi değil bu!

— Yani siz tam anlamıyle sarhoş bir rahibe

mi görmek istersiniz? diye sordu genç ressam çekingen bir eda ile.

— Efendim, diye karşılık verdi zengin amatör, rahibenin sarhoş olmasının o kadar önemi yok da... Yani nasıl anlatayım size? Evet, bu rahibenin donuk bir hali var: biraz ateşli olması gerek!

Genç ressam cevap vermedi, fakat eliyle başını kaşıdı. Gerçekten, zengin amatörün, bir defaya mahsus olmak üzere hakkı vardı. Tablodaki Baküs rahibesi çok güzeldi, ama bakışlarında bir cana yakınlık, bir çekicilik sezilmiyordu. Bu güzel kız, bir rahibe için gereğinden fazla ciddî ve sağduyu sahibi gibi görünüyordu.

— Haydi bakalım sanatçı delikanlı, diye vardığı sonucu belirtti zengin amatör, bu tablo üzerinde birkaç saat daha uğraşın, biraz daha fırça oynatın, yarın sabah gelip bunu satın alacağım sizden.

— Yani, Baküs rahibesini ateşli hale getireyim, öyle mi? dedi genç ressam.

— Hah, tamam işte! Baküs rahibesini donukluktan kurtarın. Onu ateşli hale getirin! diye kesip attı zengin amatör ve ressamın atölyesinden ayrılıp gitti.

— Evet, ateşlendirelim bu genç rahibeyi! Ateşlendirelim bu güzel rahibeyi! diye tekrarladı genç ressam.

BAKÜS rahibesini temsil etmek üzere kendisine modellik ederek çırılçıplak poz veren ka-

dın yirmi yaşında güzel bir yosmaydı. Bu yosma, Paris'te ve bu şehrin geniş banliyösü içinde en güzel göğüslere sahip bir dilberdi.

Sanıyorum ki eğer sizler, bu modeli görmüş, tanımış olsanız artık başka model istemezsiniz!

Ve bu dilberin güzel başı, göğüsleri kadar değerliydi, ve vücudunun kalan parçaları da göğüsleri ve başı kadar değer taşımaktaydı. Artık anlayın siz!...

Ne var ki bu güzel yosma biraz donuk, hatta biraz soğuk bir kadındı. Nitekim, ünlü ressamlarımızdan Gustave Boulanger'ye modellik ettiği sırada üstat dayanamamış:

— Canım, biraz ateşli ol! demişti kendisine, hani sen bu halinle vergi dairesine modellik eder gibi görünüyorsun!

Neyse, lafı uzatmayalım da hikâyemize gelelim: amatör zengin, atelyesinden ayrıldıktan sonra bizim genç ressam apar topar modelinin evine gitti. Genç kadın henüz uyumaktaydı.

— Aman! Önemli bir iş var ve işin ucunda da önemli bir para var! diyerek modelini uyandırdı. Hemen giyinmesini söyledi ve onu alarak atölyesine götürdü.

Genç ressam, zengin amatörün arzusunu yerine getirmek üzere kafasında bir şeyler kurmuştu. Atelyesi bir apartmanın zemin katındaydı. Kendisi de onun üstündeki birinci katta oturuyordu. Modelini önce, oturduğu daireye götürüp orada onunla birlikte öğle yemeği yedi.

Genç ressamın daha önce hazırlatmış olduğu bütün yemekler baharlı, biberli idi, ayrıca sofrada biber turşusuyle hardal da bulunuyordu.

Bunlardan başka bol miktarda da şampanya vardı. İki genç, biberli, baharlı yemekleri yediler, şampanyaları çekiştirdiler.

Bu öğle yemeğinden sonra, Allah sizi inandırsın, Baküs'ün rahibesi enikonu ateşli bir hale gelmişti.

Aynı yemekleri yediği ve şampanyaları da içtiği için genç ressamın da yanakları al al olmuş, o da ateşli bir delikanlı haline girmişti.

Birlikte atelyeye indiler. Genç kadın, Baküs'ün rahibesini temsil etmek üzere anadan doğma soyunarak tekrar poz verdi.

— Yarabbî şükür! İşte şimdi istediğimiz görünüş meydana geldi! diye mırıldandı genç ressam sevinç içinde.

— Ben de istediğiniz görünüşe girdiğimi sanıyorum! diye cevap verdi genç kadın.

Yalnız, bu defa model, dirseğinin üzerine dayanarak yatmamış da adamakıllı uzanmıştı. Karmen rengi olan yanakları âdeta alevler saçıyordu. Boynu, göğüsleri ve bütün teni de pembe bir renk almıştı.

Bir anda genç kadının uzun kirpikli gözleri süzülmeye başladı. O güzel gözler yarı kapanık hale geldi. Ateşli dudakları arasından gülümsedikçe inci gibi dişleri çevreye ışıklar saçıyordu.

Vücudu ateşli ve kafası dumanlı olan genç ressamın neler düşündüğünü ne siz sorun, ne de ben söyleyeyim!

ERTESİ GÜNÜN sabahı bizim zengin amatör, tamamlanmış olduğunu tahmin ettiği tablo-

yu satın almak üzere atelyeye geldi. Fakat atelye kapalıydı.

Zengin amatör oradan birinci kata çıkarak ressamın oturduğu dairenin kapısını çalmaya başladı. Kimse kendisine kapıyı açmıyordu. Nihayet:

— Baküs'ün ateşli rahibesini temsil eden tabloyu almaya geldim! diye bağırarak seslendi.

Bir saniye sonra dairenin yatak odasından gūzel modelin sesi duyuldu:

— Daha işimiz bitmedi!

TRAMPETLİ AŞK

«YAHU, buraya kadar gelmişken Lemballeur'ü görmeden, ona bir 'merhaba' demeden gidersem ömür boyu içime dert olur.» dedim kendi kendime.

Bu sözlerimden bir saat sonra bir araba beni C kalesi önünde bıraktı.

Gerçek vatanseverlerin de takdir edecekleri üzere bir sır saklama duygusu içinde bu C kalesinin nerede bulunduğunu, stratejik önemini, olanaklarını, zayıf yerlerini anlatacak değilim.

Sadece şunu belirtmekle yetineceğim: söz konusu kalede bir piyade bölüğü ile birkaç ulaştırmacı er bulunmaktadır.

Bölük komutanı yüzbaşı Lemballeur'dür (yukarıda adı geçen eski arkadaşım). Güler yüzlü, tatlı sözlü bir gençtir yüzbaşı Lemballeur, babacan adamdır, askerlerine de babalık eder.

Beni görünce pek sevinen yüzbaşı Lemballeur, beni takım subayları olan bir üsteğmen ve bir teğmene takdim etti. İkisi de yüzbaşıları gibi güler yüzlü, neşeli delikanlılardı. Ben de aralarına katılınca neşeleri daha da arttı, hemen senli benli arkadaş oluverdik.

Yüzbaşı Lemballeur öğle yemeğinden önce kalenin sebze bahçesinde beni gezdirdi. Havuçları, lahanaları gösterdi. Sonra, bahçenin bir kö-

şesinde tavşanların bulunduğu kulübeyi, tavukların ve civcivlerin bulunduğu kümesi gördük.

En sonra da kaledeki biricik domuzu gösterdiler. Adı Auguste'müş bu domuzun. Ve onu bütün erler ve subaylar delicesine severlermiş.

Açıkça konuşmak gerekirse diyebilirim ki ben Auguste adlı bu domuzda bir güzellik göremedim. Benim bildiğim diğer domuzlardan hiç de ayrıcalığı yoktu. Bölükçe neden ötürü bu kadar sevildiğini anlamamış olmakla birlikte babacan arkadaşlarımın neşelerini kırmamak için bu domuzu pek beğendiğimi, pek sevimli bulduğumu söyledim.

Auguste, iyi bakım sayesinde adamakıllı semiz olmuş ama bölükte hiç kimse onun kesilmesine razı olmuyormuş. Zaten yüzbaşı Lemballeur de onun kesilmesi için bir emir vermeyi hiç düşünmüyormuş.

Auguste'ü belki biraz daha seyredecektik ama o sırada bir er gelerek öğle yemeğinin hazır olduğunu bildirdi.

Yemekler bol, çeşitli ve nefisti. Zaten dağ havası da iştahımızı açmıştı. Güle oynaya yedik içtik.

Yemekten sonra yüzbaşı Lemballeur koluma girerek:

— Haydi, biraz da kalenin civarını göstereyim sana, dedi.

Lemballeur bunu söylemekle kale civarlarının da güzel olduğunu anlatmak istiyor, bundan âdeta gurur duyuyordu.

Hayatımda birçok «civarlar» gördüm ama yüzbaşı Lemballeur'ün kalesinin civarları kadar

güzel olanları görmemiştim: çeşitli renkte kayalar, çam ormanları, çağlayanlar birbirleriyle uyuşarak âdeta bir şiir meydana getirmişlerdir.

Bütün bu güzel manzarayı seyre doyum olmuyor ama neyleyim ki vakit vakittir ve iş sahibi işinin peşinde gerek. Bu güzel manzaradan ayrılıp kaleye döndüğümüz sırada kale yönünden gelen bir trampet sesi başladı.

— Dinle bak trampetçilerimizi, dedi Lemballeur göğsünü gererek, bunlar bölüğümde en güzel trampet çalan iki erdir. İkisi de trampetle en güzel sesleri çıkarmakla ünlüdürler.

Fakat biz biraz ilerleyip de bir tümseğin üzerine çıkınca yüzbaşı Lemballeur afalladı:

— Yahu, bu trampeti bir tanesi çalıyor, öteki nerede acaba? dedi.

Bir de ne görelim? Öteki trampetçi kalenin dibinde ceketini çıkarmış, bir çalıya asmış, yere oturmuş, kucağına da genç bir çoban kızını oturtmuş, onu öpüp duruyor! Kuzular da hemen civarlarında otluyorlar.

Bu tuhaf manzarayı biraz seyrettik. Flört eden bu trampetçi biraz sonra yerinden kalktı, ceketini giydi ve kalenin üzerinde trampet çalmakta olan arkadaşının yanına gitti. Bu defa öteki arkadaşı trampeti orada bıraktı, aşağıya indi ve çoban kızının yanına vardı. O da ceketini çıkarıp bir çalıya astı, yere oturdu, çoban kızını kucağına oturttu, o da arkadaşı gibi onu öpmeye koyuldu! Ve bu esnada kalenin üstündeki arkadaşı trampet çalmaya başladı.

Yüzbaşı Lemballeur'le birlikte bu manzarayı da seyrettik. Nihayet ikinci trampetçi de flört et-

tikten sonra ceketini giyip kaleye girdi ve arkadaşının yanına gitti. Bu kez ikisi birden trampet çalmaya devam ettiler, çoban kızı da sürüsünü alarak oradan uzaklaştı.

Yüzbaşı Lemballeur bayağı öfkelenmişti ama yine de babacanlığını bırakmadı. Başını sallayarak:

— Keratalar, müzikli komedi oynuyorlar! dedi.

TALİHİN CİLVESİ

BİRKAÇ gün önce başımdan pek dokunaklı bir olay geçti. Bunu, müşterilerim olan siz okuyucularıma anlatmazsam içim rahat etmeyecek.

O gün akşam saat altıya yaklaşıyordu. Bir duruşmadan sonra Adliye sarayından çıkmıştım. Avukatım o günkü savunma söylevinde hayli saçmaladığından pek fazla canım sıkılmış, davayı kaybetmem ihtimali içinde bayağı hayal kırıklığına uğramıştım. Bu üzüntüyü ancak Dreher birahanesinde demlenmek suretiyle giderebileceğimi anladığımdan doğruca oraya gittim.

Birahanede bir masaya oturdum. Birkaç dakika sonra, yanımdaki bir masada oturan orta boylu, cılız, solgun benizli ve üzgün yüzlü bir gencin merakla beni süzmekte olduğunu gördüm. Biraz sonra bu genç yerinden kalktı, benim masama gelerek nazik bir dille:

— Birkaç dakika beni dinlemek lütfunda bulunur musunuz? diye sordu.

— Hay hay, memnunlukla, buyurun efendim, diye cevap verdim.

— Beyefendi, diye söze başladı, siz bana, iyi niyet sahibi bir izlenim verdiniz, sizin iyiliksever bir insan olduğunuz besbelli.

— Evet, ben öyleyimdir, dedim.

— Demek ki tahminimde aldanmamışım... O halde siz benim halime mutlaka acıyacaksınız.

Başınızı ağrıtmamak için şimdi size derdimi kısaca anlatıvereyim: efendim, ben bir genç kıza çıldırasıya âşığım. Bu genç kız her akşam saat altı buçuğa doğru şuradaki Chatelet meydanından geçmektedir. Fakat, engel olamadığım bir çekingenlik dolayısıyle bu kıza bir türlü yanaşamıyor ve aşkımı ona bildiremiyorum. Uzun zamandır süren bu çekingenliği bu akşam ortadan kaldırmak, bu genç kızla konuşmak ve ona açılmak kararındayım.

Evet, söz konusu genç kızı elde etmek için biraz vodvilimsi bir hile düşündüm. Gerçi tasarladığım plan çok eskiden beri uygulanagelmiş bir oyundur ama başarıyle sonuçlanması da pekâlâ mümkündür.

— Nedir düşündüğünüz hile? diye sordum.

— Efendim, o genç kız şuradaki Sébastopol bulvarının köşesinden dönüp göründüğü zaman size onu çaktırmadan göstereceğim. Siz onun peşine takılacaksınız ve ona laf atmaya başlayacaksınız... Ona balta olarak işi sırnaşıklığa kadar götüreceksiniz. Bu sırnaşıklığınızın genç kızda uyandıracağı tepki dolayısıyle elbette size sert karşılık verecektir. İşte o anda ben, müdahalede bulunmak üzere yanınıza yanaşacağım ve ağırbaşlı bir eda ile: «Bayım, rica ederim küçük hanıma sataşmayınız, onu rahatsız etmeyiniz...» biçiminde birkaç söz söyleyeceğim. Bunun üzerine siz de hemen onun peşini bırakıp uzaklaşacaksınız.

— Güzel bir plan kurmuşsunuz, dedim.

— Evet, diye sözlerine ekledi, benim müdahalem dolayısıyle siz fena halde bozulmuş gibi bir tavır takınacaksınız. İşin üst tarafını bana bıra-

kınız. Bu genç kızı nasıl tavladığım, onunla neler konuştuğumu yarın öğle üzeri size burada Dreher birahanesinde anlatırım. Ve yarın öğle yemeğinde benim misafirim olursunuz.

— Peki, arzunuzu tam tamına yerine getiririm, diye söz verdim.

Biraz sonra birahaneden birlikte çıktık. Kapının önünde biraz bekledikten sonra solgun benizli genç bana yavaş sesle:

— İşte geliyor, şu köşeyi dönen, gri mantolu, sarışın kız, diye sevgilisini gösterdi.

Gerçekten de pek güzel bir kızdı bu. Halinden, tavırlarından, giyinişinden iyi bir ailenin uslu ve terbiyeli bir kızı olduğu anlaşılıyordu.

Solgun benizli gencin programına uyarak hemen genç kızın peşine takıldım. Yanına yanaşıp laf atarak sarkıntılığa başladım: «Bayan, biraz olsun beni dinlemek lütfunda bulununuz!» diye yalvardım.

Genç kız hiç cevap vermedi.

İşi sırnaşıklığa vurdum: yine cevap yok.

Sabrım tükendiğinden kaba saba laflarla göz dağı vermeye kalkıştım. Buna rağmen genç kız yine sesini çıkarmıyordu. Bu davranışı dolayısıyle gözümde bir kat daha güzelleşiyor, değeri bir kat daha artıyordu.

İşte tam bu sırada solgun benizli ve üzgün genç yanımıza gelerek müdahalede bulundu:

— Bayım, rica ederim küçük hanıma sataşmayınız, onu rahatsız etmeyiniz! diyerek bana çıkıştı.

Genç kız başını çevirdi. Öfkeden yanakları birden kızarıvermişti. Kenarın dilberine özgü kısık bir sesle:

— Sana ne oluyor? diye bağırdı solgun benizli gence, hasta mısın sen?

Sonra tekrar bana dönerek:

— Tontonum! Bu herifin ağzının payını verin! Ona bir yumruk çakın da başkalarının işine karışmanın ne demek olduğunu anlasın! Enayinin aklı başına gelsin! dedi.

Şaşaladım ve birden duraksadım: nasıl olur da ben bu zavallı zence yumruk vurabilirdim?

Fakat genç kız öfkesini alamamıştı, ısrarla beni kışkırtmaya başladı:

— Sana söylüyorum! Vursana bu herifin çenesine bir yumruk! Sen erkek değil misin? dedi.

Ben, öteden beri erkekliğime laf söyletmediğim için bir anda her şeyi unuttum ve Yaradana sığınarak solgun yüzlü gencin suratına yumruğu yapıştırdım. Gerçi sakınarak boşa çıkarmak istediysem de yumruğum onun sol gözünün üzerine olanca hızıyla indi. Solgun benizli genç, korkulu gözlerle bana baktıktan sonra yanımızdan ayrılıp uzaklaştı.

Bunun üzerine genç kız, arzusunu yerine getirdiğimden dolayı bana teşekkür etti ve koluma girdi. Beni Arago bulvarındaki evine götürdü. Anasının kızıymış ama doğrusu hoş vakit geçirdim onunla!

Ertesi gün saat 11 sıralarında aklıma solgun benizli ve üzgün yüzlü gencin randevusu geldi. Tam öğle zamanı Dreher birahanesine gittim.

Fakat solgun benizli genç gelmedi.

Hıncını almak için mi gelmedi? Yoksa randevumuzu unuttu da mı gelmedi? Artık orasını bilmem!

ÇİÇEKLERİN DİLİ

BİR turist yüz yıl ya da daha fazla süre diyar diyar gezdikten sonra önce oturduğu yere dönerse oradaki sarayların yerinde viraneler görebilir. Ama benim gördüğüm bir manzara bu düşüncenin içine girmemektedir.

Normandiya kıyılarında bir yerde oturmaktayken bir ara buradan ayrıldım. Beş altı ay sonra buraya dönüşümde bir değişiklik gördüm ki şaşıp kaldım.

Söz konusu bölgede, derebeylik döneminden kalma, bahçesi büyük ve bol ağaçlı bir şato vardı. Şimdi bu şatonun yerinde, altı ay öncekine göre çok değişmiş bir şato bulunuyordu. Ne var ki, bu değişikliklerle o eski güzel şato çirkinleşmiş, uğursuz bir yapı durumuna gelmişti: Mazgalları kapatılmış, surları yıkılmış, kubbe dilimleri halindeki şirin pencereleri kalın ve sık demir parmaklıklarla örülmüş, yani şato, eski görüntüsünü tamamiyle yitirmişti.

Bu bölgedeki bir incelemeden sonra öğrendim ki bu değişiklik, şatonun yeni sahibi tarafından yapılmış. Buna ait hikâyeyi bana kısaca şöyle anlattılar:

Lagourde adlı bir baron gelmiş bu memlekete. Baron Lagourde, vaktiyle Romanya kraliçesinin pedikürcüsü imiş. Kraliçenin ayak parmaklarındaki tırnakları kesip, düzeltir, nasırları yok

edermiş. Bu ince sanatı sayesinde, büyük bir servete sahip olmuş.»

Baron Lagourde (Onun «baron» payesini belirtmeye devam edelim, çünkü pek hoşlanıyormuş bundan); evet baron Lagourde: şişman, çirkin yüzlü ve mağrur bir adamdır. Ayakları pek kocaman ve kalındır, kafası da keza! Batı Bulgaristan'da evlenip buraya getirdiği karısı, oldukça genç ve esmer güzeli olup giyinişine pek önem vermeyen bir kadındır. Bununla birlikte, kocası baron Lagourde'u çeşitli erkeklerle aldatmakta rekor kırmıştır.

Gerçekten, baronun karısı, deyim yerindeyse, sürekli su atan bir fıskıye gibi kocasını yol bekçileriyle hiç durmadan aldatmaktadır.

«Peki, diyeceksiniz bana, bu kadın kocasını neden posta müvezzileriyle, ya da büyükelçilik ataşeleriyle aldatmaz da kalkıp yol bekçileriyle aldatır?»

Haklısınız ama ben buna cevap veremem: Kadın kalbine ait bir sırdır bu!

Baron Lagourde'un karısı yol bekçilerine bayıldığı için onları işlerinden alıkoyar. İşte bundan ötürüdür ki Trouville Honfleur arasındaki yol bakımsız kalmaktadır.

Baron Lagourde, geçen yıl içinde bu memlekete göçmüş ve yukarıda söz konusu edilen şatoyu satın alarak bunu berbat bir biçimde restore ettirmiştir. Bununla birlikte, şatonun bulunduğu yerden seyredilen manzara pek hoştur: sağında Seine nehrinin bir koyu, karşısında Le Havre limanı kıyıları, batısında da engin deniz görülmektedir.

Romanya Kraliçesinin eski pedikürcüsü hiç vakit kaybetmeden bu şatoda, tam bir derebeyi zevkine göre değişiklikler yaptırmış, böylece ortaya orijinal biçimli bir şato çıkmıştır.

Ne var ki baron Lagourde, bu şatoyu satın aldıktan sonra Fabrice baba adlı ve inatçı bir ihtiyarla çatışmasaydı çok daha mutlu olacaktı. Bu iki kişi, bir sorun yüzünden birbiriyle bir türlü anlaşamıyorlardı.

Aralarındaki tartışmalı konu, şatonun yanında bulunan ve Fabrice babaya ait olan, ve genişliği az olmakla birlikte fazla derinliği bulunan şerit gibi bir çayırdı. Bu çayır, baronun şatosuna hâkim durumda bulunuyor, buradan görülen manzara daha çekici nitelik taşıyordu. Baron Lagourde bu çayırı Fabrice babadan satın almak istiyordu. İşin aslına bakarsanız çayırın değeri altıyüz franktan fazla değildi. Baron buna önce bin frank, sonra bin yüz frank verdi, daha sonra iki bin franka kadar çıktı.

Bunun üzerine Fabrice baba alaylı bir tavır takınarak:

— Sayın baron, bu çayırın değeri çok daha fazladır, iki bin franka veremem, diye dayattı.

Baron da işi inada bindirdiği için daha fazla veremeyeceğini bildirdiğinden mesele böylece kapandı ve tartışmaları da sona erdi.

Bu yazın, günlerden birinde baron Lagourde, şatosunun penceresinden Flammarion marka bir dürbünle denizi, özellikle denizin engin yerlerini seyrediyordu. Bu sırada kıyıya yakın mesafeden büyük bir yat geçti. Bunun güvertesindeki kadın ve erkek yolcular dürbünlerle baronun şatosuna bakıp kahkahalarla gülüşmeye başladı-

lar. Yolcular dürbünleri birbirlerine devrediyorlar, dürbünü alıp bakan makaraları koyveriyordu. Baron Lagourde, yattaki yolcuların bu küstahça davranışlarına fena halde içerledi. Yani, onun şatosuna mı gülüp dürüyorlardı bu adamlar?

Ertesi gün aynı saatta bu yatla birlikte iki gezi vapuru aynı kıyıdan geçmeye başladı. Bu defa üç teknenin de yolcuları yine baronun şatosu yönüne bakarak kahkahalarla gülüyorlardı.

Bu olaydan sonra, gelip geçen bütün vapurlar, kıyıda şatonun görüldüğü yere yaklaşınca yavaşlıyorlar, içlerindeki tayfa ve yolcular aynı biçimde şato yönüne bakarak gülüşüyorlardı. Bu kıyıdan geçen balıkçı gemilerinin tayfaları da aynı şeyi yapmaya başladılar. Artık baronun şatosu kıyıdan gelen geçen gemilerdeki yolcular ve tayfalar için bir eğlence, bir alay konusu olmuştu. Bu kahkahalar haftalarca sürdü. Hani, durumu bilmeyenler için bu gemilerin akıl hastalarını gezdirdiği sanılırdı.

Bu acı alaylara fena halde öfkelenen ve şatosu hakkında şüpheye düşen baron, malikânesine bakarak atılan kahkahaların nedenini bizzat anlamaya karar verdi.

Bir sabah erkenden kalktı, kıyıya gidip bir yelkenli kayık kiraladı ve bir sürü insanı kahkahalarla güldüren bölgeye doğru ilerlemeye başladı. Çeyrek saat sonra istediği yere varmıştı. Şatosunun seyre layık güzellikte olduğunu ve hiç de gülünecek bir yanı bulunmadığını gördü. Öyleyse bütün o sersem insanlar neye gülüyorlardı acaba?

Bu düşünceyi içinden geçirdiği sırada baron Lagourde'un gözleri birden fal taşı gibi açıldı. Hem şaşaladı, hem de dehşet içinde kaldı. Gözlerine inanamıyordu. Öfke, hırs, kızgınlık, azgınlık v.b. gibi bir sürü vahşî duygular yüzünü birdenbire kırmızıya boyayıvermişti! Çünkü, öyle bir manzaraya tanık olmuştu ki olur şey değildi doğrusu.

Gerçekten, kendi şatosunun hemen yanında bulunan ve Fabrice babaya ait olan çayır, büyük yeşil bir yaprak gibi uzayıp gidiyordu. Ve bu çayırın üzerinde sarı renkli, majiskül harflerle yazılmış şu yazı kıyıdan mükemmel surette okunacak biçimde görülüyordu:

BARON LAGOURDE PEZEVENKTİR!

Yeşil çayırın üzerine sarı renkli bu yazının nasıl yazıldığı, bilmece niteliğinde bir şey değildir: bizim o rezil Farice baba; çayırına sarı düğün çiçekleri ekmiş, fakat bunları öyle ustalıkla dizerek ekmiş ki bu çiçekler büyüyüp de çayır otlarının hizasına ulaşınca Fabrice babanın yazdığı yazı, özellikle uzaktan bakıldığında, pek güzel görünür ve okunur duruma gelmiş. Fabrice baba böylece, baron Lagourde'un kısa biyografisini kıyıdan geçenlere kolayca öğretme olanağını bulmuştu.

Koyu yeşil otlar üzerinde parlayan sarı renkli düğün çiçekleri apaçık göze çarpıyordu. Baron Lagourde o zaman, gelen geçen gemilerdeki yolcu ve tayfaların bu yöne bakarak neden ötürü kahkahaları salıverdiklerini anladı. Öfke ve şaş-

kınlık içinde kendi kendine homurdanarak tekrarladı:

— Baron Lagourde pezevenktir! Baron Lagourde pezevenktir!

Böylece kahkahaların nedenini anladıktan sonra sandalcıya dönerek:

— Yeteri kadar gezi yaptım, beni kıyıya çıkarınız! diye şövalyevari bir emir verdi.

Oradan doğruca Belediye başkanına gitti:

— Sayın Başkan, dedi, başkanlığını yaptığınız Belediye sınırları içindeki topraklar üzerinde bana hakaret edilmektedir. Benim onurumu kıran kişiyi cezalandırmak sizin ödevinizdir, sanırım ki bunu yerine getirmekten kaçınmazsınız.

— Sayın baron, diye cevap verdi Belediye başkanı, siz hakarete uğradınız, öyle mi? Peki nasıl bir hakaret bu?

— Fabrice baba denilen alçak bir adam var, çayırının üzerine benim pezevenk olduğumu yazmak küstahlığında bulunmuş!

— Çayırın üzerinde mi? Nasıl olur bu sayın baron?

— Olmuş işte, bu yazıyı çayırın üzerine sarı çiçeklerle yazmış!

Bereket versin ki Belediye başkanı, Fabrice babanın bu orijinal muzipliğini daha önce öğrenmiş bulunuyordu. Yoksa baronun açıklamasiyle bu işi anlamasına olanak yoktu.

İkisi birlikte, baronun itibarını iki paralık eden Fabrice babanın evine gittiler. Belediye başkanı, barona hakaret ettiğini söyleyince Fabrice baba alınmış görünerek şaşaladı:

— Ben mi sayın barona hakaret etmişim? Sayın baronun pezevenk olduğunu ben mi ça-

yırım üzerine yazmak küstahlığını göstermişim? Sayın baron benden böyle bir şey umduğu için üzgünüm doğrusu!

— Gidelim, çayırınızı görelim öyleyse, dedi Belediye başkanı.

Üçü de birlikte çayıra gittiler. Gerçekten, bu yeşil çayır üzerinde bir sürü sarı düğün çiçekleri herhangi bir anlamdaki yazıyı okumak olanağı vardı. Fakat bu çiçeklerin diziliş biçimine göre yoktu. Yakından bakıldığında böyle bir yazının varlığını saptamak imkânsızdı. Bu yazı, ancak uzaktan bakıldığında açık seçik okunuyordu.

— Sayın baron, elbet bilirsiniz ki, diye sözlerine ekledi Fabrice baba, bunlar yabani çiçeklerdir, şurada burada, canlarının istediği yerde biterler. Eğer iddianız doğru ise ve bir sorumlu aranması gerekiyorsa bu sorumlu her halde ben değilim!..

Bunun üzerine baron Lagourde, öfkeli bir tavırla Belediye başkanına dönerek:

— Sayın Başkan, siz de bu düşüncede misiniz? diye sordu.

— Sayın baron, diye cevap verdi Belediye başkanı, sizin sözünüze inanıyorum ve hakarete uğradığınızı kabul ediyorum. Ne var ki, bu çayırda dediğiniz biçimde bir yazı okunmuyor. Şu halde Belediye sınırları içindeki topraklar üzerinde size hakaret edilmiş olduğunu kabul edemeyeceğim. Bu yazı denizlerden okunduğuna göre size yapılan hakaret denizlerden gelmektedir... Bu itibarla şikâyetinizi Deniz Komutanlığına yapmanız gerekir.

Baron Lagourde, Belediye başkanından bu cevabı alınca düşündü taşındı. İşin uzayacağı, hat-

ta sürüncemede kalacağı inancına vardı. Ve işi şakaya boğarak Fabrice babaya:

— Senin ne külhani olduğunu bilirim! İmana gel de şu çayırı bana sat, ne istersin? dedi.

— Sayın baron, diye karşılık verdi Fabrice baba, biliyorsunuz ki ben bu çayırı satmak niyetinde değilim. Fakat, madem ki sizin hoşunuza gidiyor, madem ki buna sahip olmak istiyorsunuz: size bu çayırı on bin franka satabilirim, ve bu sizin için kelepir sayılır! Çünkü, çiçeklerin kendiliğinden yazı yazdığı bir çayır olması itibariyle çok büyük bir değeri vardır buranın!

Yukarıda belirttiğimiz gibi bu çayırın gerçek değeri altı yüz franktan fazla değildi. Fakat böyle acayip bir sorun ortaya çıktığından baron Lagourde parayı esirgemedi ve çayırı Fabrice babadan on bin franka satın aldı. Ve satın aldığından bir saat sonra baronun adamları oraklarla çayırın bütün otlarını ve çiçeklerini biçtiler. Böylece baron Lagourde'u kepaze eden o yazı da ortadan kalktı.

Şimdi, benim burada baron Lagourde'a vereceğim güzel bir öğüt var: sakın ola ki gelecek sene o da, aynı usulü kullanarak Fabrice babaya bir muziplik yapmaya kalkışmasın! Çünkü, Fabrice babanın hemşerileri arasındaki itibarının ne derece olduğunu o bilemez.

İKİ MİRASÇI

GÜNÜN birinde bir sabah Honfleur limanına bir istimbot yanaştı. Uzun boylu, gayet zayıf, yağız yüzlü ve perişan kıyafetli ihtiyar bir gemici bu istimbottan inerek karaya çıktı. Öyle zayıf ve kuru yüzlü idi ki, birkaç küçük çocuk bu adamı görünce öcü sanarak kaçışmışlardı.

Bu ihtiyar gemici, elinde taşıdığı büyücek torbasını yere koydu ve sağa sola bakındı. Kendisi bu kantonda doğma büyüme bir adamdı. Bu bakımdan eskiden bildiği yerleri pek yadırgamadı ve kendi kendine mırıldandı:

— Pek fazla değişmemiş burası: işte İlçe binası, işte Kırat Oteli, işte Belediye, hepsi eskisi gibi yerli yerinde, sadece şuradaki kilise onarılmış, bütün değişiklik bundan ibaret.

İhtiyar gemici bunları tanımıştı ama insanları tanıyamamıştı. Elbette tanıyamaz ya: otuz yıl önce buradan ayrılmış ve denizlerde gezip durmuştu. O zamandan beri de ilk defa buraya geliyordu!..

Bu sırada kır saçlı, lejyondonör madalyasını taşımakta olan bir ihtiyar birkaç metre ötesinden geçti.

Bizim ihtiyar gemici bu adamı tanıdı. Torbasını yere bırakarak oradaki bir çocuğa:

— Oğul, bunun yanında bekle, şimdi geleceğim, dedikten sonra beresini eline alarak o kır saçlı ihtiyara doğru ilerledi.

— Günaydın kaptan Forestier, dedi, hey gidi günler hey! Yahu, beni tanıyamadın mı yoksa? Ben kaptan Théophile Vincent...

— Vay! Théophile kardeşim, sen misin! dedi, kır saçlı ihtiyar. Ayol, bunca yıl geçtikten sonra ben senden umudu kesmiştim. «Bu adam her halde palamarı çözmüş, öbür dünyayı boylamıştır!» diyordum kendi kendime.

— Yok daha palamarı çözmedim, henüz çözmeye de niyetli değilim! diye cevap verdi Théophile kaptan.

İki eski gemicinin bu konuşması sırasında yaşlı birkaç gemi kılavuzu ve birkaç da yedekçi yanlarına geldiler. Onlar da Théophile kaptanı tanımışlardı. İşte Théophile kaptan otuz yıl sonra böylece eski arkadaşlarını buldu. Birlikte konuşmaya başladılar:

— Filan ne âlemde?

— O zavallı sizlere ömür.

— Ya falanca?

— Onun da gemisi battıydı, kayıplar arasında.

— Peki, ya feşmekân?

— Yıllar önce sefere çıktıydı, ondan da bir haber alamadık...

Théophile kaptanın aile efradına gelince: şimdi öğrendiğine göre onların da büyük bir kısmı öbür dünyaya göç etmişler, yani kaptan Forestier'nin deyimince palamarı çözmüşlerdi! Kaptan Théophile'in kala kala iki kız yeğeni kalmış-

tı: Bunlardan biri bir mübaşirle, öteki de bir çiftçi ile evlenmiş bulunuyordu. Mübaşirle evli olan şehirde, öteki de sayfiye yerindeki çiftlikte oturmaktaydı.

Théophile Kaptan, otuz yıl denizlerde gezmenin verdiği rahatlık içinde, ilkin şehirde oturan yeğenini ziyarete karar verdi. Sırtına torbasını yükledi ve yola çıktı. Yeğeninin evine vardığında kapıyı bir çocuk açtı:

— Bayan İrma evde mi? diye sordu Théophile kaptan.

— Niçin soruyorsunuz?

— Ben onun dayısıyım.

— Öyle mi? Yukarıda kocasıyle öğle yemeği yiyor.

Théophile kaptan teklifsizce içeriye daldı. Gerçekten yeğeni ile kocası sofradaydı.

— «Günaydın İrma, günaydın Bayım.»

Dedikten sonra devam etti:

— Ayol İrma, otuz yıl içinde amma değişmişsin ha! Seni bıraktığım zaman gül gibi bir kızdın, hani gücüne gitmesin, şimdi suratın Hint armuduna benzemiş!

İrma'nın kocası dudak bükerek kaptan Théophile'e baktı. Zaten suratsız, aksi, huysuz bir adamdı.

İrma da dayısının gelişinden memnun olmamıştı. Sözün kısası, karı koca Théophile'e hiç yüz vermediler, adamcağızı kovmaktan beter ettiler. Théophile kaptan da torbasını yüklendiği gibi buradan ayrıldı ve tekrar rıhtıma döndü. Orada bir balıkçı lokantasında öğle yemeğini yedi. Eski tanıdıklarından birkaç kişiye yemek ısmarladı ve epeyce de içki içti.

Akşam üzerine doğru bir de öteki yeğeni Constance'ı ziyaret etmeyi düşündü. Kendi kendine: «Ne de olsa çiftçi karısıdır, her halde memnun olacak ve konukseverlik gösterecektir.» diyordu.

İkinci yeğeninin evine vardığında onlar da akşam yemeği yiyorlardı.

— Boğaz ola çocuklar! dedi teklifsizce.

Hepsi afal afal Théophile'in yüzüne baktılar. Yeğeni Constance ayağa kalkarak:

— Kimsin sen? Ne istiyorsun be adam? diye bağırdı.

— Nasıl? Beni tanımadın mı sevgili Constance?

— Hayır, tanıştığımızı da hiç sanmıyorum!

— Ayol, ben senin Théophile amcan!...

— Öldüydü o!

— Hayır canım ölmedim, işte karşındayım.

— Ben onu ölü sayıyorum! Anladın mı babalık?

Bu kaba ve soğuk davranış karşısında enikonu öfkelenen Théophile kaptan, gemici ağzıyle birkaç sövgü savurduktan sonra oradan da ayrıldı. ve gece karanlığında tekrar şehre döndü. Limandaki meyhanelerden birine girdi, birkaç eski arkadaşıyle birlikte yemeğini yedi. İyice de kafayı çekti.

Ertesi sabah Théophile'in ilk işi bir bankaya gidip parasını yatırmak oldu. Çünkü denizlerde gezdiği sırada zengin olmuştu: İki yüz bin frank parası vardı. Gerçi bu parayı biraz karışık işler sayesinde kazanmıştı ama zengin olmuştu ya, siz ona bakın!

Théophile kaptanın büyük bir servete sahip olduğu haberi ağızdan ağıza dolaşarak iki yeğeninin de kulaklarına kadar ulaştı. İki yeğeni de ayrı ayrı günlerde kendisini ziyaret ettiler:

— Sevgili dayıcığım, seni ne kadar sevdiğimi bilirsin!.. Hani umut ederim ki... falan diye lafa başladı İrma.

— Sevgili amcacığım, seni candan sevdiğimi bilirsin!.. sakın İrma'ya inanma... filan diye hislerini belirtti Constance da.

Bundan sonra her iki yeğeni de adamcağıza tebelleş oldular. Bunlardan yakasını kurtaramayacağını anlayan Théophile Kaptan, düşündü taşındı ve şöyle bir öneri ileri sürdü: İlkbaharda ve yazın altı ay çiftlikte Constance'ın yanında, sonbaharda ve kışın altı ay da şehirde İrma'nın yanında yaşayacaktı.

İki yeğeni de bu öneriye razı oldular. Fakat aradan çok geçmedi. Bir pazar günü iki aile birlikte yemek yerlerken Théophile kaptan şu açıklamada bulundu:

— Çocuklar, dedi, ölüm hak, miras helâl... Bunu düşünerek ben vasiyetnamemi hazırladım...

Her iki yeğeni de bu habere sevinmekle birlikte yalandan üzgün bir tavır takındılar!

Théophile kaptan sözlerine devam etti:

— Hayır, servetimi ikiye bölmüyorum: Tamamını, evinde ölmediğim yeğenime bırakacağım; sözgelişi, İrma'nın evinde öldüğümü varsayın, buna göre servetimin tamamı Constance'a kalacaktır. Ben vasiyetnamemi bu biçimde düzenledim.

Théophile kaptanın bu tertibi iki aileyi de şaşkına döndürdü. Böyle bir vasiyetname dolayısıyle sevinmek mi, üzülmek mi gerektiğinde duraksadı her iki yeğeni de. Böyle olmakla birlikte, bir yandan şanslarına güvenerek, öte yandan da Théophile kaptan kendilerinde kalırken ona çok iyi bakarlarsa mirastan faydalanabileceklerini düşünerek iki yeğeni de sevinç duydular.

Théophile kaptanın bu önerisi ilkbaharın başında yapıldığından o ara sayfiyede yeğeni Constance'ın yanında kalmaktaydı. Burada çok iyi bakılıyor, kuş sütüyle besleniyordu. Théophile burada nazlı bir çocuk gibi olmuştu. Bir yandan bıyık altından gülmekten kendisini alamıyordu. İyi bakıldığı ve beslendiği için zayıflığı tamamiyle kaybolmuş, hayli kilo almış, hatta göbeği çıkmaya başlamıştı.

Théophile kaptan altı ay böylece yeğeni Constance'ın yanında kaldıktan sonra kış mevsimi dolayısıyle şehre göç etti, bu kez öteki yeğeni İrma'nın evinde oturmaya başladı. Burada da bakımına son derece dikkat ediliyordu, yeğeni İrma, onun bir dediğini iki etmiyordu.

Ne var ki şehir hayatı sayfiye hayatına benzemiyordu. Şehirde eğlence çoktu, özellikle kışkırtıcı bir eğlence de vardı: Kadınlar!

Latif cinse düşkünlük gösteren Théophile kaptan, her akşam dışarıda kafayı çekiyor, kadınlarla düşüp kalkıyor, eve çok geç geliyordu. Hatta birkaç defa dışarıda gecelediği olmuştu.

Dayısının bu davranışlarından kuşkuya düşen İrma, onun kendi evinde öleceğini ve vasi-

yetname gereğince mirasın Bayan Constance'a kalacağını düşünerek üzülmeye başladı. Buna çare olmak üzere dayısını içkiden ve birkaç kadından kurtarmak, onun kendi evindeyken yaşamasını sağlamak için genç ve güzel bir hizmetçi tuttu. Dayısını ve güzel hizmetçiyi sık sık evde yalnız bırakarak onların sevişmelerine göz yumdu.

İrma'nın aldığı bu tedbir belki yerinde ve güzeldi. Ama başarısızlıkla sona erdi.

Çünkü, aradan iki ay geçtikten sonra Théophile kaptan vasiyetnamesini iptal etti, bu genç ve güzel hizmetçi kadınla evlendi ve onunla birlikte ayrı bir eve taşındı.

MARKİNİN FASULYELERİ

KAZA ve cinayet kurbanlarının eşyalarını toplayarak koleksiyon yapan bir meraklının başından geçen uğursuz serüven hepinizin hatırındadır her halde. Bu meraklı adamın koleksiyonu arasında ünlü kurbanlardan birinin yakalığı varmış, fakat adamın yanında çalışan saf hizmetçi kadın, bu gibi dokümanların değerini takdir edemediğinden günün birinde kalkmış bu yakalığı yıkamış, kolalamış ve ütülemiş. Üzerindeki kan lekesi yok olunca tabiî adamın koleksiyonundaki bu nesne de bütün değerini kaybetmiş.

Birkaç yıl önce, buna benzer bir olay da benim tanıdıklarımdan Marki de Bois-Lamothe'un başından geçmişti.

Bu marki, yaman bir delikanlıydı hani: zengin, güçlü kuvvetli ve yakışıklı, Allah'tan da, şeytandan da korkmayan, bulunduğu semtlerdeki bütün kocaları korkutan uçarı bir çapkındı.

«Semt» kelimesini çoğul olarak kullandım; çünkü bizim markinin her semtte bir gayrimenkulü bulunurdu. Kendisi de alâkasız işlerle uğraşır, gezer ve gömlek değiştirir gibi semt değiştirirdi.

Ne yazık ki marki de, kadın dostları da zamanla ihtiyarladılar. Markinin emlâki birer ikişer elinden çıkmış, eşyaları haraç mezat satılmış ve böylece paracıkları da başka keselere ak-

tarılmıştı. Ve elinde kala kala bahçeli bir köşkle orta halli geçinecek kadar parası kaldı. Bu köşkte yalnız başına oturduğu sırada günün birinde markiye bir koleksiyon merakı tebelleş oluverdi. Ama onun koleksiyonu görülmedik, acayip bir şeydi: Kuru fasulye koleksiyonu yapıyordu marki!

Sayfiye yerlerini görmüş olan okuyucularım kuru fasulyenin ne olduğunu pekâlâ bilirler (belki bilmeyenler de vardır ama benim bu yazım onlar için değil).

Düşününüz bir kez: Bizim marki cenaplarının tam (4500) adet kuru fasulyesi bulunuyordu. Bunların içinde Mugo fasulyesi, Madagaskar fasulyesi, İspanya fasulyesi, Ayşekadın, Soya, Barbunya ve benzeri birçok türleri vardı. Beyaz, siyah, mavi, kırmızı, mor renkli olan bu kuru fasulyelerin arasında âdeta işlemeli ya da motifli gibi olanları da ayrıca belirtilmeye değer. Sözün kısası, alacalı bulacalı bir kuru fasulye koleksiyonuna sahip olmuştu bizim Marki de Bois - Lamothe. Bunların ayrı tür ve renkte olanlarını ezbere biliyor, onları ailesinin fertleri gibi seviyordu. Marki, bu fasulyelerini büyük bir kâseye koymuştu. Türleri ekleye ekleye bu kâse dolmuş ve taşacak hale gelmişti. Marki her sabah kendi kendine: «Şu fasulyelerimi bir sınıflandırmalıyım» diyordu. Niyeti, bunları sınıflandırdıktan sonra her türü ayrı bir cam kutu içine koymak ve böylece koleksiyonu kusursuz bir hale getirmekti. Fakat bu sınıflandırma işini bir türlü gerçekleştiremiyor, günler geçip gidiyordu.

BİR ilkbahar günü bizim marki cenapları yanına av tüfeğini ve köpeğini de alarak, tavşan vurmak üzere sabahleyin erkenden köşkünden

çıktı. O sıralarda markinin hizmetlerine bakan, ihtiyar, çopur yüzlü, aynı zamanda pasaklı bir kadın hizmetçisi de bulunuyordu. O gün öğleye doğru, henüz marki avdan dönmemişken bir aralık kapı çalındı. Hizmetçi kadın gitti kapıyı açtı ve markinin yeğeni olan genç bir adamla ve karısıyle karşılaştı.

— Kimi istiyorsunuz? diye sordu.

Genç adam:

— Marki de Bois-Lamothe evde yok mu? dedi.

— Hayır, diye cevap verdi hizmetçi kadın.

— Ne zaman gelir?

— Bilmiyorum ki, ava gittiydi.

Bunun üzerine genç adam:

— Ben Marki de Bois-Lamothe'un yeğeniyim, bu bayan da benim eşimdir. Köşke girelim de dayımı bekleyelim bari, dedikten sonra karısıyle birlikte içeriye girdi.

Bir süre bekledikten sonra karı kocanın karınları acıkmaya başladı. Genç adam hizmetçi kadına:

— Bize yiyecek bir şey hazırla bari, dedi.

Hizmetçi kadın, anlaşılması güç bir dille:

— Ben yemek pişirmek bilmez ki...

Deyince genç adamın karısı:

— Haydi öyleyse kümese git, ördek kes, bize birkaç tane de yumurta getir, ben kendimize bir öğle yemeği hazırlarım, dedi.

Hizmetçi yanlarından ayrılınca genç kadın köşkün içinde dolaşmaya başladı ve odalardan birinde kocaman bir kâse içinde, belki dünyada bir eşi daha bulunmayan fasulye koleksiyonunu gördü. Bunun, markinin koleksiyonu olduğunu bilmediğinden aldı mutfağa götürdü ve büyük bir

tencereye koyarak kaynatmaya başladı, sonra soğan doğradı, biraz da tereyağ ve kıyma ekleyerek enfes bir kuru fasulye yemeği yaptı. Diğer yemeklerle birlikte fasulye de piştikten sonra sofrayı hazırladı.

Saat 1,5 olmuştu. Tam bu sırada bizim marki cenapları avdan döndü. Yeğeninin ziyaretinden dolayı pek sevindi, hepsi sarmaş dolaş oldular. Öğle yemeği hazırdı. Birlikte sofraya oturdular. İlkönce bir omlet geldi, sonra bir ördek haşlaması, daha sonra... Evet daha sonra enfes bir kuru fasulye yemeği!

Marki şaşkına döndü, gözleri fal taşı gibi açıldı, çünkü fasulyelerini tanımıştı. Çeşit renkli, çeşit işlemeli, çeşit motifli fasulyeleri pişmiş ve helmelenmiş halde görünce markinin gözleri bulandı ve yüzü sapsarı oldu. Birden ayağa kalktı, fakat dengesini kaybederek yere yığılıverdi. Zavallı marki kalp sektesinden ölmüştü.

Ahlâk dersi:

Koleksiyon meraklılarına takılınız, onlarla alay da ediniz ama onlara koleksiyonlarını yedirmeyiniz, hatta soğanlı ve kıymalı olsalar bile!

POSTA ve TELGRAF

BAİSMOY kasabasında oturan eski bir arkadaşım vardır. Bir süre için konuk olarak beni evine davet etmişti. Bu kasabadaki tren istasyonunda iner inmez, evimde unuttuğum bir şey aklıma geldi. Bunun için Paris'e bir telgraf çekmek üzere kasabanın PTT bürosuna gittim.

Baismoy kasabasının postanesi bir katlı küçük bir bina, pek kullanışlı bir bina da değil hani. Üzeri tozlu bir hokkanın içine batırılmış, ucu kırık bir yazı kalemiyle telgrafımı yazdım.

Yaşlıca ve çirkin denilebilecek bir kadın memur telgrafımı alıp kelimelerini saydı. Bildirdiği ücreti gişenin rafı üzerine koydum.

Bir görev yapmış olmanın sevinci içinde oradan ayrılmak üzereyken, arkası bana dönük genç bir kadın memur daha gözüme ilişti. Bu kadın canla başla bir morsla uğraşmaktaydı (*).

Bu kadın genç miydi? Muhtemeldir. Sarışın mıydı? Muhakkak. Güzel miydi? Neye olmasın!

(*) «Mors» kelimesi yanlış bir anlama çekilmesin. Burada söz konusu olan «Mors» bir telgraf aleti olup mucidinin adiyle anılmaktadır. Yoksa, deniz memelilerinden olan ve yine «mors» adını taşıyan hayvan söz konusu değildir. Deniz memelilerinden olan morslar genellikle Kutup denizlerinde bulunurlar. Fransız postahanelerinde yaşayanları pek seyrek görülür!

Vücuduna yapışık basit siyah bir rop giymiş, tombul bir kadındı bu. Uzun saçlarını topuz yapmıştı. Beyaz ensesi, imrendirici bir güzellikteydi.

Bir an içinde kendimden geçtim. Bu güzel telgraf memuresinin güzel sarı saçlarını okşamak, beyaz ensesinden öpmek istedi deli gönlüm!

Bununla birlikte: «Hele bir dönsün ki yüzünü göreyim» diyordum kendi kendime. Onun dönmesini beklemek üzere bir süre gişe önünde durdum. Gişedeki memura yerli yersiz bir sürü soru sorarak vakit kazanmaya çalıştım. Fakat telgraf memuresinin arkası hâlâ bana dönüktü. Bu sırada, evine konuk olarak gideceğim arkadaşım da postanenin kapısında sabırsızlıkla beni bekleyip duruyordu. «Haydi, arkadaşımı bekletmeyeyim,» dedim ve bu sevdadan vazgeçip postaneden çıktım.

«Bu sevdadan vazgeçtim» diyorum ama beni bilen okuyucular bilirler: ben öyle kolay kolay bir sevdadan vazgeçen adamlardan değilim! İşte bundan ötürü ertesi günün sabahı erkenden postaneye damladım.

Sarışın telgraf memuresi oradaydı ve yalnızdı. Bu kez yüzünü bana göstermek zorunda kaldı. Doğrusu güzelliğine diyecek yoktu, o güzel enseye lâyık bir yüzü vardı.

Üstelik iri siyah gözleri de caba!

(Ah! Sarışınlardaki o siyah gözler!)

Kendisinden çeşitli fiyatlı pullardan istedim, bunları aldım. Ayrıca bir telgraf yazarak «Salimen Baismoy'a vardığımı» bildirdim, mektup dağıtma saatlarını sordum. Sözün kısası, bir çeyrek saat kadar bu genç ve güzel kadınla konuşarak «Aptal âşık» rolümü pek güzel oynadım.

Edalı bir konuşması vardı. Bana sükûnetle cevaplar veriyor, nazik davranıyordu.

Bundan sonra artık her gün belirli saatlarda postanede kendi kendime randevular vererek o güzel kadını görmeye gittim. Bu arada onun telgraf aletinde çalışmadığı, diğer servisin işlerine baktığı saatları da öğrenmiştim.

Postaneye sık sık gidişlerimi haklı göstermek üzere bir sürü arkadaşlarıma yazdığım mektupları götürüp oradan atıyordum. Bu arada arkadaşlarıma öyle saçma sapan telgraflar çektim ki benim bu kasabada çıldırmış olduğumu sanmaları pek muhtemeldir. Hayatımda bu derece mektup ve telgraf yağmuru yağdırmamıştım.

Postaneye bu kadar sık uğrayışıma rağmen o genç ve güzel kadına aşkımı bir türlü itiraf edemiyordum. Kendi kendime her gün: «Bu gün ona açılacağım!» deyip duruyordum. Fakat, her Allahın günü onun takındığı ciddî tavırlar yüzünden yine bir şey söyleyemiyor, sözgelişi; «Bayan sizi seviyorum!» diyemiyordum bir türlü. Ve bunun yerine: «Bayan, iki franklık bir pul lütfen» demekle yetiniyordum.

EN SONUNDA sabrım tükendi. (Gidip gelme yüzünden takatım da keza!)

Arkadaşımdaki konukluğum sona ermek üzereydi. Bu sevdadan imkânı yok vazgeçemezdim. Geri çekilme olanaklarımı ortadan kaldırmak ve tehlikeyi göze almak zamanı gelmişti. Bu düşünce içinde kararımı verdim.

Ertesi sabah postaneye girdim ve Paris'te

komedi aktörü olan bir arkadaşıma şu telgrafı yazdım:

Coquelin Cadet
Haussement Bulvarı (7) Paris
Baismoy Kasabasındaki telgraf memuresi sarışın kadına delicesine âşıkım.

Alphons Allais

Bu telgrafı o güzel kadına uzattım. Bunu okumasını ve sonra beyaz yüzünün kızarmasını bekliyordum.

Hiç de sandığım gibi olmadı!

Edalı bir bakıştan sonra kelimeleri saydı ve bana:

— Beş frank efendim, dedi.

Onun bu sakin davranışı karşısında bayağı afallamıştım. Telgraf ücretini ödemek üzere hemen cebime saldırdım.

Siz şu aksiliğe bakın ki yanımda hiç bozuk para yoktu. Bunun üzerine cüzdanımdan bir bin franlık çıkardım ve kendisine uzattım.

Genç kadın bu büyük banknotu aldı, evirdi çevirdi dikkatle inceledi.

Bu davranışı karşısında birden ümitlendim. Çünkü, yüzünün hatları gevşedi, ciddi pozları uçup gitti, bunların yerini tatlı bir gülümseme aldı. Bu gülümseyişi, onun inci gibi dişlerini de görmeme yaradı.

Bundan sonra Parisli yosmaların eda ve şivesiyle:

— Paranızın üstünü iade edeyim mi? diye sordu.

(«Hayır, sizde kalsın!» dediğimi ve o günün gecesi neler olduğunu tabiî anlamışsınızdır!)

KÜÇÜK YEĞENİME MASAL

— BİR VARMIŞ, bir yokmuş, bir dayı ile bir yeğeni varmış.

— Hangisi dayı imiş?

— Hangisi dayı imiş ne demek? İriyarı, şişman olanı dayı imiş.

— Dayılar şişman mı olur?

— Çokluk öyle olur.

— Öyle ama benim Henri dayım şişman değil.

— Evet, senin Henri dayın şişman değil, çünkü o artisttir de ondan.

— Peki, artistler şişman olmazlar mı?

— Amaaan! Canımı sıkıyorsun; eğer böyle sözümü keser durursan masalını anlatmam ha!

— Peki, artık sözünü kesmeyeceğim, anlat.

— Evet, bir varmış, bir yokmuş, bir dayı ile bir de yeğeni varmış. Dayı zenginmiş, hem de çok zenginmiş...

— Ne kadar parası varmış?

— On yedi milyarlık geliri varmış, sonra ayrıca evleri, arabaları, sayfiyede villaları da varmış...

— Atları da var mıymış?

— Tabiî canım, arabası olduğuna göre.

— Peki, gemileri de var mıymış?

— Evet, ondört tane de gemisi varmış.

— Buharlı gemi miymiş bunlar?

— Üç tanesi buharlı gemi, geri kalanı da yelkenliymiş...

— Peki yeğeni bu gemilere binip gezer miymiş?

— Sus be çocuk! Böyle yaparsan sana masalımı anlatamam ki.

— Peki peki, anlat, sana engel olmayacağım.

— Evet, dayı böyle zenginmiş ama yeğeninin on parası yokmuş, bu yüzden yeğenin çok canı sıkılırmış...

— Peki dayısı neden yeğenine para vermezmiş?

— Çünkü dayısı çok cimriymiş, paralarını hep saklar, biriktirirmiş. Ancak, yeğeni de onun biricik vârisi imiş...

— «Vâris» ne demektir?

— Yani «vâris» demek: birisi öldüğü zaman onun bütün paralarını, mallarını, eşyalarını, her şeyini alan adam demektir.

— Peki öyleyse yeğeni neden dayısını öldürmüyormuş?

— Amma yaptın ha! İnsan dayısını hiç bir zaman öldürmez, hatta mirasına konmak için bile öldürmez.

— Peki neden ötürü dayısını öldürmemek lâzım?

— Çünkü polisler, jandarmalar var da ondan.

— Peki, polisler, jandarmalar farkına varmazlarsa?

— Polisler, jandarmalar her zaman her şeyi bilirler, apartman kapıcıları onlara her şeyi anlatır. Sözümü kesme de masalıma devam edeyim: O dayının yeğeni daha kurnazca davranmış, gü-

nün birinde farkına varmış ki dayısının her yemekten sonra yüzü kıpkırmızı oluyor...

— Her halde içki içip sarhoş oluyor da ondandır.

— Hayır canım, ondan değilmiş; dayısı yapı bakımından beyin kanamasına eğilimliymiş, ondan ötürü yemeklerden sonra yüzü kızarırmış...

— Peki, «beyin kanamasına eğilimli» ne demek?

— Yani, bunlar öyle insanlardır ki beyinlerinde fazla kan bulunur ve kuvvetli bir heyecan dolayısıyle ölüverirler.

— Ben de böyle insanlardan mıyım?

— Hayır canım, senin yapın böyle değildir. Sus da masalıma devam edeyim: evet, bu adamın yeğeni, dayısının özellikle kahkahalarla güldüğü zaman hastalandığının farkına varmış. Hatta bir seferinde dayısı uzunca bir kahkaha atmış da az kalsın ölüyormuş.

— Öyle ama gülmek insanı öldürür mü?

— Evet beyin kanamasına eğilimli kişileri öldürebilir. Evet, sonra efendim, günün birinde yeğeni dayısının evine gitmiş. O sırada dayısı yemeğini yemiş, sofradan kalkıyormuş, yüzü yine horoz ibiği gibi kıpkırmızı olmuş, bir yandan da fok balığı gibi soluyormuş.

— Hayvanat bahçesindeki fok balıkları gibi mi?

— Hayvanat bahçesindekiler fok balığı değildir, aynı türdendirler ama onlara «otarya» derler. Her neyse, masalımıza devam edelim: evet, yeğen kendi kendine: «Hah, işte tam sırası!» demiş ve dayısına tuhaf, çok tuhaf bir masal anlatmaya başlamış...

— Peki, onun dayısına anlattığı masalı sen de bana anlatacak mısın?

— Dur hele, bu masal bitsin de onu da anlatacağım. Evet dayısı, yeğeninin anlattığı o çok tuhaf masalı dinlemeye başlamış, bir yandan da kahkahalarla gülermiş; öylesine gülmüş ki yeğeni masalı tamamlamadan dayısı gülmekten ölüvermiş.

— Peki, hangi masalı anlatmış dayısına?

— Bekle biraz canım! Evet, dayısı ölünce onu gömmüşler ve yeğeni de onun bütün mirasına konmuş.

— Gemileri de yeğeni mi almış?

— Gemileri de, paraları da, evleri de, her şeyi o yeğeni almış, çünkü adamın biricik vârisi oymuş.

— Peki, o yeğen dayısına hangi masalı anlatmış?

— Hangi masalı mı? Benim şimdi sana anlattığım bu masalı anlatmış!

— Yani?

— Yani, dayı ile yeğen masalını!

— Hay Allah! Çok matraksın yahu!

— Sen de öyle be yahu!

OTURAKLI BİR ALAY

KRAL Louis Philippe devrinden kalma viran bir kahvehane. İçerisi loş, göz gözü görmüyor.

Bu derece modası geçmiş, bu derece kasvetli bir yer hayal etmek güçtür.

Mermerleri sararmış birkaç masa, düzensiz biçimde ve müşterisiz olarak şurada burada duruyor. Yerler izmaritlerle dolu.

Kahvenin dip köşesinden birinde bir bilardo masası. Çuhası hem küflenmiş, hem de lime lime. Biraz uzaktan bakılınca tıpkı katafalka benziyor. Bilardo topları (hatta kırmızı renkli olanı bile) sararıp solmuş.

Bir köşede birkaç müşteri domino oynuyorlar; domino taşları iskelet parmaklarını andırıyor. Müşteriler arasında hırpani kılıklı birkaç ihtiyar adam da var. Bunlar, eski devrin hasretini çekmekle meşgul; lafa: «Ah! Bizim zamanımızda...» diyerek başlıyorlar hep.

Tezgâhta asık suratlı, sarı benizli yaşlı bir kadın oturmakta. Kahvenin sahibi bu kadın. Onun arkasında birkaç şişe içinde Nuh nebîden kalma likörler bulunuyor.

Kahvenin bir tek garsonu var: o da kel kafalı ihtiyar bir adam. Onun da kahve sahibi gibi suratından düşen bin parça oluyor. Çoğu boş olan masaların arasında başını sallayarak hortlak gibi dolaşıp duruyor.

Bu viran, kasvetli, sıkıntılı kahvehaneye bir ara üç delikanlı girdi. Her halde yollarını şaşırmış olacaktılar!

Domino oynayanlar ve garson, düşman görmüş gibi dişlerini sıkarak bu gençlere baktılar. Sadece tezgâhtaki kahvehane sahibi kadının yüzü biraz gülümser gibi oldu, o da köhne bir gülümseyiş! Eski devrin gençlerini beğenir, yeni devrin gençlerini beğenmez bir hava vardı onun bu gülümseyişinde!

Delikanlılar, kahvenin bu kasvetli, soğuk havası içinde önce biraz afalladılar. Sonra bir masaya yerleştiler. İçlerinden biri, cep defterini çıkarıp bir yaprak kopardıktan sonra oraya bir şeyler yazdı, ve bu kâğıdı kahvehanenin sahibebesine götürüp uzatarak:

— Bayan, dedi, sizin kahvehaneninizde pek fazla neşelenerek gülmekten katılmamız ve soluk alamayarak ölmemiz ihtimali var. Eğer böyle bir olay meydana gelirse, bu kâğıtta ev adreslerimiz yazılı. Bizim cesetlerimizi bu adreslerdeki ailelerimize lütfen gönderirsiniz.

SAYFİYE EĞLENCESİ

GEÇEN yaz şöyle bir başımı dinlemek üzere sayfiyedeki evime gitmiştim.

Benim sayfiyedeki evimin yanında oturan bir komşum vardır. Yaşlı bir dul kadındır bu. Aynı zamanda huysuz ve geçimsizdir de. Galiba kocasını vaktinden önce öldürmesinin de nedeni bu olacak.

Sayfiyede komşum olan bu yaşlı dul kadın, bahçesine pek meraklıdır. Orada çeşit çeşit çiçekler ve sebzeler yetiştirir. Bunları sümüklüböceklerden korumak üzere o zavallı hayvanlara karşı kıyasıya bir savaş açmıştır. Onun sümüklüböceklere karşı olan savaşı ünlü şairlere ilham kaynağı olacak derecede ilginç bir olaydır.

Günün birinde şiddetli bir yağış olunca hemen bir muziplik aklıma geldi: Civarımızda oturan küçük çocukları topladım, hepsinin eline birer torba verdim:

— Haydi çocuklar, dedim, sayfiye yollarında dolaşın, ne kadar sümüklüböcek bulursanız bu torbalara doldurun ve bana getirin, her torba için size birer frank vereceğim.

Çocuklar sevinç içinde dağıldılar. O gün akşam üzeri torbaları sümüklüböceklerle doldurulmuş olarak bana getirdiler.

Bu sümüklüböceklerin hepsini bir sandığa doldurdum ve kapağını kapattım. Bir hafta süre ile onları aç bıraktım. Sonra, bir gece bu sandığı komşunun bahçesinin kenarına götürerek, kapağını açtım: içinden çıkan sümüklüböcekler soluğu yandaki bahçede aldılar. Ertesi sabah erkenden kalkıp komşumun bahçesine baktığımda sümüklüböceklerin sebzelere, çiçeklere, ağaçlara hücum ettiğini keyifle seyrettim.

Bu komşu kadın her gün muntazam olarak kiliseye giderdi, o gün de gitti ve başına gelen bu olay dolayısıyle Tanrı'ya niyazda bulundu.

Bundan sonra bir gün de bu komşumun bahçesindeki havuza çaktırmadan Kalsiyum Karbür tozu attım. Etrafa bir sarmısak kokusudur yayıldı. Komşumun sarmısak kokusundan pek tiksindiğini öğrenmiştim de...

Uzatmayalım, zaman geçtikçe bu yaşlı dul komşumun bütün özelliklerini öğrendim: her sabah erkenden kalkar, hemen bahçesine çıkar, gördüğü birkaç sümüklüböceği fırlatıp sokağa atar, yabanî otları temizlerdi. Dinine pek bağlı bir Hıristiyan olduğu için her gün öğleden sonra mutlaka kiliseye gider, dua ederdi.

Günün birinde bizim komşu hanım sabahleyin (HAÇ) adlı bir gazete aldı ve şu haberi okudu:

«Okurlarımıza duyuru:

Şu ya da bu nedenle okurlarımızın, evlerine papazları çağırmamalarını önemle salık veririz. Geçenlerde Saint-Lucien köyünün papazını can çekişen bir adamın evine çağırmışlar ve dua okumasını rica etmişler. Papaz duayı okumuş ve evden çıkıp gitmiştir ama adamın bir altın saatıy-

la evdeki gümüş takımlarını da yürütmüştür. Papazların hırsızlıklarına ait olaylar az değildir; okuyucularımıza uyanık bulunmalarını tavsiye ederiz...»

Bu açıklamadan başka aynı gazetede Papalık büyükelçisinin bir gece önce Moulin Rouge balosunda zil zurna sarhoş olduğu, rezalet çıkardığı, polislere hakaret ettiği ve tutuklanarak hapsedildiği yazılı bulunuyordu.

Acayip bir gazete değil mi? Sayın okuyucularım tahmin etmişlerdir ki bu gazetedeki duyuruyu ve açıklamaları, basımevi sahibi olan bir arkadaşımla ortaklaşa bendeniz düzenlemiş ve özel sayı halinde bastırmıştım. Maksadım da, sofuluk taslayan bizim komşu hanımın zihnini karıştırmak, kilise ve papazlar hakkında onu kuşkuya düşürmekti.

Bundan sonra başka bir muziplik daha aklıma geldi: bir sabah postaneye gittim, adresini bildiğim ne kadar ahbabım varsa hepsine birer telgraf çekerek birer sual sordum ve telgrafla cevap vermelerini istedim. Adres olarak da bizim komşu hanımın adını ve adresini verdim. Cevap ücretlerini de ayrıca ödedim. Ertesi günden itibaren telgraf memuru günün boyunca bizim komşu hanıma telgrafları taşımaya başladı. Ben de, çaktırmadan penceremden onu dürbünle gözetledim. İhtiyar kadın bu cevapları aldıkça çılgına döndü. Telgraf memuruna:

— Ben kimseye sual sormadım, yanlışlık var! diye bas bas bağırıyordu. Nihayet memuru tehdide başladı ve telgraf getirmeye devam ettiği takdirde kendisini süpürge sopasıyle döveceğine

dair yemin etti. Zavallı memur da ne diyeceğini, ne yapacağını şaşırmıştı.

BİZİM bu yaşlı dul komşu hanımın «Polyte» adında pek sevdiği bir de kara kedisi vardı. Bu hayvan âdet edinmişti: her gün karanlık bastıktan sonra sahibinin evinden kaçar, bizim bahçeye girerek dolaşırdı. Komşu hanım bunun farkına varınca kedisine «Polyte, Polyte!» diye seslenir, onu eve çağırırdı. Bir gece, küçük yeğenimin de yardımıyle bizim bahçede bu kediyi yakaladım. Aklıma bir oyun daha gelmişti: Ecza dolabından kükürtlü baryum aldım ve bundan bol miktarda kara kedinin üzerine serptim. (Bilindiği gibi, kükürtlü baryum maddesi sürülen nesneler gece karanlığında pırıl pırıl parlar. Bütün eczanelerde ve kimyasal maddeler satılan her yerde bulunur.)

O gece mehtap yoktu, zifiri karanlık içindeydik. Komşu hanım, kedisinin yokluğunun farkına varmış olacak ki bir ara bahçesine çıktı ve:

— Polyte! Polyte! Neredesin yavrum? diye seslenmeye başladı.

Üzerine kükürtlü baryum serptiğim kedi zaten korkmuştu, elimde zor tutuyordum. Sahibinin sesini işitince debelenmeye başladı. Ben de kediyi salıverdim. Hayvan ok gibi fırladı, pencereden bahçeye atladı, oradan sahibinin duvarına tırmandı ve bahçesinin bir köşesinde kedisini aramakta olan sahibesine doğru koştu. Gece-

leyin böyle ışınlar saçan bir kedinin duvardan atlayıp üzerinize doğru koştuğunu gördünüz mü bilmem?

Bizim komşu hanım, ışınlar saçarak üzerine doğru gelen bu hayvanı görünce korkudan elindeki şamdanı düşürdü ve:

— Aman Yarabbi! Şeytan geliyor! diyerek acı bir çığlık attı ve olduğu yerde yığılıp kaldı.

Çığlığı duyan konu komşu evine koştular, ama geç kalmışlardı. Çünkü bizim komşu hanım korku ile kalp sektesinden, sizlere ömür gidivermişti.

İşte sayın okuyucular, geçen yaz sayfiyedeki eğlencelerim bunlardan ibaret!

BİR DİLEKÇEYE CEVAP

POURD ilçesinde geliriyle yaşamakta olan Bay Lahilat, geçenlerde kasabanın garına kadar gitmiş, oraya uğrayan Paris trenini seyrettikten ve gazetesini de aldıktan sonra evine dönüyordu.

Ama cadde üzerindeki bir tenekecinin hizasına geldiği sırada Bay Lahilat oldukça ağır bir zarara uğradı. Bir toprak çanak, Bay Lahilat'ın sağ kalçası üzerine vurduktan sonra parçalandı. İçindeki yağlı sular ve pis çöpler bu zavallı adamın pantolonu üzerine yayıldı.

Bu olaya tenekecinin yaşlıca karısı sebep oldu ve Bay Lahilat'nın bu halini görünce ellerini böğrüne koyarak gülmekten başka bir şey yapmadı. Bunun gibi tenekecinin çırağı da, azı dişlerini göstererek kahkahalarla güldü.

Bay Lahilat, başına gelen bu nahoş olaydan ziyade basit kişilerin işi alaya almalarına sinirlendi. Mendilini çıkararak pantolonunu silerken bir yandan da homurdandı: «zannederim dikkatli olsanız daha iyi edersiniz.»

Bunun üzerine bizzat tenekeci, dükkândan fırlayarak:

— Be adam, toprak çanağın içindeki yağlı su kaldırıma dökülürken ne diye buradan geçtin? Karşı kaldırımdan geçseydin ya! diye bağırdı.

Bu çıkışmadan kalbi kırılan Bay Lahilat da:

— Peki, bir daha öyle yaparım! diye cevap verdi.

Gerçekten Bay Lahilat o günden sonra dediği gibi yaptı: yani, gidişte de dönüşte de hep caddenin sağ kaldırımından faydalanmak gibi kötü bir alışkanlığa başladı.

Bir yandan da vicdan azabı çekiyordu. Böyle sudan bir nedenle gerçekten yolun yalnız sağ kaldırımından gidip gelmeye hakkı var mıydı? Böylece kendi keyfine göre hareket etmiş olmuyor muydu? Bir vatandaş, bir seçmen, bir vergi yükümlüsü olarak manevî duyguları kabardı. Yaptığı bu işin doğru olmadığına inanarak günün birinde geniş bir kâğıt üzerine bir dilekçe yazıp Fransa Cumhurbaşkanı Bay Carnot'ya gönderdi.

Saygılı ifadelerle başından geçen olayı anlattıktan ve gerekçelerini de belirttikten sonra Bay Lahilat, dilekçesinin sonunda şu ricada bulunuyordu:

«...İşte yukarıda belirtilen olay dolayısıyle, bu dilekçenin sahibi olan ben, bundan böyle Pourd ilçesindeki ana caddenin yalnız sağ kaldırımından gidip gelmeme müsaade buyurulmasını siz devlet başkanından dilerim.»

Bereket ki Fransa'nın başında o zamanlar Bay Carnot gibi her işle meşgul olan ve her şeyin kendi makamından geçmesini seven bir zat bulunmaktaydı.

Bay Carnot, Lahilat'nın dilekçesini okuyunca hemen bu önemli sorunla ilgilendi ve yanındaki büyük kişilerden birine sordu:

— Ne dersiniz?

— Sayın Cumhurbaşkanı, bu mesele tamamiyle sizin fikrinizdeyim.

— Benim düşüncem şudur ki, dedi Bay Carnot, bu iş Senato Başkanı Bay Loubet'yi ilgilendirmektedir.

Bunun üzerine büyük kişi gonga vurdu. Muhafız Kıtasından bir atlı hemen karşısına dikildi.

«Bu dilekçeyi Senato Başkanına götürün,» dedi ve sözlerine ekledi:

«Ve kendisine söyleyin, aceledir; bu sorunu hemen bir sonuca bağlaması Cumhurbaşkanımızın emirleri gereğidir!»

Senato Başkanı Bay Loubet'nin makamı Elysées sarayına çok yakın olduğu için atlı muhafız ata binmek zorunda kalmadı.

Bay Loubet, vatandaş Lahilat'nın dilekçesinde belirttiği isteğini öğrenince kendi kendine: «Bay Carnot nazik bir adam ama bazen bana ait olmayan işlerle de beni görevlendiriyor. Bu sorun daha çok Bay Lahilat'nın oturduğu ilçenin bağlı bulunduğu valiyi ilgilendirir,» diye mırıldandı. Sonra, bir kâğıt isteyerek birkaç satır yazı yazdı ve Bay Lahilat'nın dilekçesini valiye gönderdi.

Vali bu mesajı aldığı zaman Parisli bir yosma ile Lyon'da zevk ve eğlence âleminde bulunuyordu. Birdenbire durakladı. Sonra, mesajı getiren memura: «Bu gibi sorunlardan bana ne yani, dedi. Bu iş doğrudan doğruya Pourd ilçesinin Belediye Başkanını ilgilendirir. Bana bir jandarma gönderin!» deyince bir jandarma hemen:

— Buyurun efendim! diye askerce bağırdı.

«Alın bu dilekçeyi Pourd ilçesinin Belediye Başkanına götürün, özellikle işi uzatmasın!» dedi.

Pourd ilçesinin Belediye Başkanı, Bay Lahilat'nın dilekçesini aldığı zaman yüzü safran gibi sapsarı oldu, ve kendi kendine: «Allah vere de bu mesele yüzünden önümüzdeki ocak ayında

alacağım lejyondonör nişanından olmasam!» diye düşündü.

Geç vakitti, kasabada herkes akşam yemeğine gitmişti. Belediye Başkanı bu sorun hakkında tek başına bir karar almayı aklına bile getirmedi. Hemen yanına bir Belediye zabıta memuru alarak makam odasına çıktı ve Belediye Meclisi üyelerinden on beş kişiyi olağanüstü bir toplantıya çağıran davetiyeleri memura verdi.

Olağanüstü toplantıya, ölen bir üyeden başka herkes katıldı. Belediye Başkanı, Bay Lahilat'nın dilekçesinde belirttiği isteğini bütün üyelere anlattı. Bunun üzerine ateşli bir tartışma başladı. Tartışma şiddetlendi. Az kalsın üyeler sille tokat birbirlerine gireceklerdi. Nihayet, oturum sona erdiği zaman gece yarısı yaklaşmıştı.

Bu olağanüstü toplantıdan sonra Belediye Meclisinin aldığı aşağıdaki kararı okuyucularımıza sunmakla mutluyuz:

«...Bay Lahilat'nın dilekçesinde belirttiği sebeplerin yeter derecedeki esaslara dayanmadığını ve isteğinin kabul edilmesi halinde kötü bir örnek olacağını gözönünde tutarak:

Kanun koyucusunun, ikisi de kullanılmak üzere yollara ikişer kaldırım koydurduğunu dikkate alarak:

Ve yine, Pourd ilçesinin bütün halkının, kaldırımlardan birinin zararına olarak, öteki kaldırımdan yürümek alışkanlığına sahip oldukları takdirde meydana gelecek sakıncalar hesaba katılarak...

Pourd ilçesi Belediye Meclisi, dilekçe sahibi Bay Lahilat'nın gidiş gelişlerde yolların yalnız bir tek kaldırımından faydalanmasına müsaade etmemiştir.»

PALMİYE

MONTMARTRE sokağının başında bir fırıncı vardır. Onun genç ve güzel karısı benim metresimdir.

Bu fırıncı, babacan bir adamdır hani! Kendi halinde, uysal, iyiliksever bir kişi. İyilikseverlikte eşi yoktur desem yeri var. Sözgelişi bir tren yolculuğuna çıktığı zaman lokomotif yokuş rampaya geldiğinde yavaşlayınca hemen vagondan iner, koşarak treni izler, rampanın bitiminde tekrar vagonuna atlar ve gülümseyerek:

— Oh! Lokomotifin yükünü hafifletip, işini kolaylaştırdım! diye bayağı sevinç duyar.

Bu fırıncı ile birlikte uzunca bir tren yolculuğu yapmıştım da onun bu iyilikçiliğini o sıralarda öğrenmiştim. İşte bu gezi dolayısıyle arkadaş olduk. Geziden sonra beni evine davet etti ve karısına takdim etti.

Bu takdim dolayısıyle olan oldu: Kadıncağız bana âşık oluverdi! Ve ben de onu pek beğendim doğrusu! (Benim estetik anlayışım nazik kimselerin tersine olduğundan arkadaşlarımın karılarını ötekilere yeğ tutuyorum! Böylece insan, kiminle düşüp kalktığını daha iyi biliyor!)

Ey Paris'in Montmartre semtinde oturanlar! (Başka semtlerde oturanlar beni ilgilendirmez) Sizler, söz konusu ettiğim, kocasının fırınında kasayı yöneten bu genç ve güzel kadını elbette tanırsınız.

Saç tuvaletine bakarsanız onu bir genç kız sanırsınız. Ama göğüsleri iri ve dolgundur! Ne yapayım? Ben de böylesini seviyorum işte!

Bu genç ve güzel kadının adı Marie'dir. Evet, Marie'nin ahlâkî niteliklerine gelince: bu kadında saflıkla kötülük, cahillikle düzenbazlık birbirine karışmıştır. Gerçekten, bu genç ve güzel kadın, İpekböceği kadar saf olmakla birlikte bir işin içinden çıkmak bakımından tilki kadar da kurnazdır.

Onun bu karmaşık niteliğine bir de elinin açıklığını eklemeliyim. Ayrıca gayet ince davranışlarla hediye sunmasını bilen bir kadındır. Bakınız günün birinde bana:

— Nasıl? Senin saatın yok ha! dedi, ver bana otuz frank, benim tanıdığım bir saatçı var, sana ondan güzel bir saat alıvereyim.

Otuz frankı kendisine verdim. Ertesi gün bana, en makbul marka, güzel bir altın cep saatı getirdi. Bu saatın altın köstеği de vapur zinciri gibi uzun ve ağırdı!

— Bunun parasını verdin mi? diye sordum.

— Evet, yirmi sekiz franka aldım bunu nonoşum, diye cevap verdi.

— Yoook, böyle değerli bir saat yirmi sekiz franka olamaz, verdiğim otuz frank üzerine sen mutlaka kendi kesenden de bir miktar para eklemiş olacaksın.

— Vallahi değil nonoşum, ben bunu yirmi sekiz franka tanıdığım bir saatçıdan aldım; bu adamın dükkânı yoktur, evinde çalıştığı için dükkân kirası da vermez, vergi de vermez, bu saatın ucuz oluşunun nedeni budur...

— Ha, iyi öyleyse, doğrusu kelepir bir mal, diye cevap verdim.

İşin hoş tarafı, paramdan artan iki frankı da geri verdi.

Aradan birkaç gün geçti. Birdenbire parasız kalıverdim. Belki 5, 6 franka satabilirim diye bu saatı Buffault sokağındaki bir saatçıya götürdüm. Adam saatımı inceledi, köstegini tarttı. Sonra çekingen bir tavır içinde bana dönerek:

— Üç yüz franka satar mısınız? diye sordu.

Düşünceye dalmış gibi bir tavır takınıp biraz da dudak büktükten sonra:

— Haydi bari öyle olsun! dedim.

Fakat o günün akşamı Marie, saatımı üzerimde görmeyince bana çıkıştı. Ben de Allah ne verdiyse bir şeyler uydurarak kendimi savunmaya kalktım. Bu olay dolayısıyla aramızda orta şiddette bir ağız kavgası oldu.

O SIRALARDA ben, dört katlı bir evin zemin katında oturuyordum. Bir gün Marie evime uğradı. Ben kapıyı açınca boynuma sarıldı, beni dudaklarımdan öptükten sonra:

— Pencereden bir bak, hele, nonoşuma ne hediye getirdim, dedi.

Sokakta birkaç adam bir kamyondan, büyük bir saksı içinde dört metre boyundaki bir palmiyeyi indirmekle uğraşıyorlardı.

— Bak nonoşum, dedi Marie, uzun süreden beri senin evinde bir palmiye bulunmasını hayal ettiğine emindim.

Aldanmamıştım, Marie'nin bana armağan ettiği bu palmiyenin boyu, saksısı ile birlikte 4 metre 20 santimdi. Ne var ki benim odalarımın yüksekliği 3 metre 15 santimden ibaretti.

Bundan sonra Marie şairane deyimlerle düşüncesini belirtti:

— Bak nonoşum, ben bu palmiyeyi, senin bana olan aşkının sembolü olarak kabul ediyorum. Bu palmiyenin tazeliği sürdükçe ve yaprakları yeşil olarak kaldıkça sen beni seveceksin. Eğer yaprakları sararırsa, senin beni aldattığın yargısına varacağım!

— Ama şekerim...

— Aması maması yok, işte o kadar! dedi kesti attı.

BU ZAVALLI palmiyenin benim odamdaki durumunu gözünüzün önüne getirdiniz her halde: boyu benim odamınkinden fazla olduğu için onu eğik biçimde yerleştirmek zorunda kalmıştım. Zavallı süs bitkisi odamda boynu büyük halde duruyordu.

O sıralarda bir iş için Paris'ten ayrılmış ve birkaç haftamı dışarda geçirmiştim. Dönüşümde eve gitmezden önce fırına bir uğradım. Marie yalnızdı, beni görünce gözleri sevinçle parladı.

— Hemen evine git, dedi. Sana bir sürpriz hazırladım, her halde hem şaşıracaksın, hem de pek hoşuna gidecektir.

Marie'nin yanından ayrıldım ve onun sürprizinin ne gibi bir şey olduğunu düşüne düşüne eve geldim.

Ben yokken, oturduğum zemin katın üstündeki birinci kat boşalmış, Marie bunu haber alınca bizim ev sahibiyle konuşup bu katı da kira ile tutmuş, sonra bir gece çaktırmadan, gürültü etmeden benim katın tavanını delmiş ve bizim ünlü palmiyenin tepesini oradan birinci kattaki odaya çıkartmış. Böylece palmiye boynu büküklükten kurtulmuş. Marie, ayrıca birinci katın döşemesinde delinen yerin etrafına da süslü bir parmaklık yaptırmış. Gerektiğinde şeytana külâhı ters giydirmesini bilen bu genç ve güzel kadın bu işleri o derece ustalıkla becermiş ki ev sahibi de, öteki kiracılar da işin farkına varmamışlar.

ARADAN birkaç gün daha geçti. Bir gün ansızın evime gelmiştim. Anahtarımla dairemin kapısını açıp içeri girince Marie ile fesli, şalvarlı, kuru yüzlü bir adamın odada oturduklarını gördüm. Marie o gün biraz fazla açık bir rob giymişti. Genç kadın, hiç de bozum olmuş gibi bir tavır takınmadan ayağa kalktı ve yabancı adamı bana göstererek:

— Bu Bay Mısırlıdır, dedi. Oranın ünlü bahçıvanlarındandır. Palmiyemizi ona göstermek üzere kendisini getirdim buraya. Bunu taze olarak muhafaza edebilmemiz için ne gibi öğütler vereceğini öğrenmek istedim.

Marie'nin bu açıklaması bende hayli kuşku uyandırdı. Kıskançlık duygularım bir anda depreşti. Mısırlıyı, kendisine ihtiyacımız olmadığını

ileri sürerek nazikâne evden sepetledim. Fakat Marie, benim bu davranışına fena halde içerledi.

— Bana inanmadın mı yoksa nonoşum? diye sordu.

Ben surat asarak cevap vermedim.

Marie büsbütün öfkelendi:

— Demek beni yalancılıkla suçluyorsun, seni aldattığımı sanıyorsun, yazıklar olsun sana! Zaten öteden beri yersiz, saçma sapan kıskançlıklarınla beni üzüp duruyorsun!

Dedikten sonra pılısını topladı ve pırtısını da unutmadan evden çıktı gitti. Gidiş o gidiş!

HAKLI MIYDIM, haksız mıydım bilmiyorum ama bu ayrılığın acısı içime çöktü. Vefasızlıkla suçladığım bu kadını unutmak için işi hovardalığa döktüm. Beni arayanlar, ya genelevde, ya randevu evinde, ya da barlarda bulabilirlerdi.

Her gece evime yeni bir yosma ile geliyordum. Gariptir ki böyle yaptıkça Marie'yi gittikçe daha çok seviyordum.

Bu esnada bizim palmiye de durmadan büyüyor, boyu, odamın üstündeki odanın tavanına yaklaşıyordu. Ve şaşılacak bir derecede tazeliğini sürdürüyordu. Yaprakları da yemyeşildi.

Bir sabah Montmartre semtinde Marie'ye rastladım. Eski aşk ikimizde de depreşti. Ayak üzeri biraz yarenlikten sonra hemen barış görüş oluverdik.

Marie ilkin palmiyesini sordu:

— Palmiye büyüdü, gelişti, bütün tazeliğini muhafaza ediyor, haydi bize gidelim de gör istersen, diye cevap verdim.

Birlikte eve gittik. Marie, palmiyeyi görünce şaştı kaldı. Fakat bir ara üzüntüsünü de gizleyemedi ve acı acı gülümseyerek:

— Bu palmiye, her gece buraya getirdiğin şıllıkları görerek senin aşkın devam ediyor sanmış da ondan ötürü böyle tazeliğini muhafaza etmiş!...

Derken lafı daha fazla uzatmaması için dudaklarımı onun dudaklarına yapıştırarak ağzını kapadım.

ÇOK ÖNEMLİ BİR AYGIT

LAFLEMME adlı babacan dostum, insanı üstün bir yaratık olarak kabul etmeyen bir kişidir. İnsanın doğaya pek az hâkim olabildiğini, canlılar içinde parasız hiç bir iş yapamayan biricik yaratık olduğunu ileri sürer. Bununla birlikte babacan Laflemme, paradoks yapan öyle yavan kuramcılardan da değildir.

Laflemme, çocukluk çağını geçirdikten sonra, çalışmayı hor gören teorilerini uygulama alanına koymuştu. Onun ilkesi: «Irgat gibi çalışmamak» ve programı da «Kim ne derse desin hiç bir iş yapmamak»tı.

Laflemme'ın kişisel ya da başka yoldan gelen hiç bir serveti yoktu. Hiç bir yerde hizmet görmüyor, hiç bir yerden aylık istemiyordu. Yargıçlardan, cezaevlerinden korktuğu için erdem yolunda yürümekteydi. Sık sık ötekinden berikinden borç alarak ödemediği olurdu, ama alacaklıları zengin kimseler oldukları için Laflemme'ın bu savsaklaması onlara pek dokunmazdı.

Laflemme ara sıra, pek az para getiren ve fakat az yorgunlukla başarılabilen işler de görmüyor değildi. Sözgelişi, bir ara Bay Richobourg hesabına romanlar yazmıştı. Kendisini yormadan yazdığı bu romanlar içinde bir tanesi, unutulmaz

şaheserlerden biridir. Hatırımda kaldığına göre bu roman:

KÖTÜRÜM YOSMA
yahut
ÖLÜ DOĞAN DELİNİN KIZI

başlığını taşımakta idi.

Laflemme, sansasyon yaratan bu eserin satışından kazandığı paraları, metresi olan genç ve güzel bir kadına yedirmişti. Bu kadın pek ufak tefek olduğundan ona «Bayan Sıfır virgül Beş» lâkabı verilmişti. Bayan Sıfır Virgül Beş'in boyutları küçük olmakla birlikte iştahı Kleopatra'dan daha büyüktü. Nihayet Laflemme bu kadını bir akşam on frank karşılığında körkütük sarhoş bir Rusa ciro etmek zorunda kalmıştı.

Kış yaklaşıyordu. Tabiatı gereği çok üşüyen Laflemme, Paris'in buz gibi havası içinde ve çamurlu sokaklarında sürünmektense, günlük güneşlik ve ılık iklimli Nice'e gidip kışı orada geçirmeye karar verdi.

Hemen eski püskü valizine gerekli eşyalarını koydu. Nuh nebîden kalma nikel cep saatının akrebini çıkardı attı ve yelkovanını da VI rakamı üzerine getirdikten sonra Nice trenine bindi. (Saatının akrebini neden ötürü çıkarıp attığını biraz sonra anlayacaksınız.)

Kış mevsimine henüz girilmemiş olduğundan Nice şehri pek o kadar kalabalık değildi. Laflemme, rahat edebileceği bir otele yerleşti ve tabldotta ilk yemeğini yediği günden itibaren, ilginç düşünceleri dolayısıyle bütün otel müşterilerinin

ilgisini üzerine çekti. İkinci gün konuşmalar sırasında bir aralık söz döndü dolaştı, 1886'da meydana gelen depreme geldi.

(Şunu da hatırlatalım ki Nice'te dört tane konuşma konusu vardır: Montecarlo'nun ruleti, 1886 depremi, şehre gelip giden ünlü kişiler ve Paris'te herkes soğuktan titrerken Nice'te herkesin ılık hava içinde yaşaması).

Her neyse, şimdi gelelim konuşma esnasında açılan deprem bahsine:

Otelin tabldotunda 1886 depremi söz konusu olunca bizim Laflemme tatlı sesiyle:

— Evet sayın Baylar, Bayanlar, depremler çok önemlidir ama bundan sonra onun kurbanı olacak insanlar âdeta bile bile kendi canlarına kıymış olacaklardır.

Deyince çevresindeki herkes hemen kulak kabartarak dikkat kesildi. Bu sözün nedenini âdeta gözleriyle Laflemme'a soruyorlardı.

Laflemme sözlerine devam etti:

— Evet, bu böyledir, çünkü çağımızda bilim ve fen o derece ilerlemiştir ki, meydana gelecek bir deprem yirmi dört saat öncesinden anlaşılabilmektedir.

Laflemme'ın bu açıklaması karşısında herkes afal afal onun yüzüne baktı. Bu sırada Laflemme de onlara hayretle bakarak:

— Nasıl! dedi, siz İzlandalı bir rahibin icat ettiği şambardoskop aletini bilmiyor musunuz?

Gerçekten, otelde bulunanlardan hiç bir erkek ve kadın «Şambardoskop» adını taşıyan bir alet bilmiyordu. İşte bu sırada Laflemme, Nuh nebîden kalma ve sadece yelkovanı bulunan nikel cep saatını çıkarıp göstererek:

— İşte, dedi, şambardoskop denilen alet budur! Ve o kadar karmaşık bir aygıt değildir bu! Aşağı yukarı bir saata benzer; yalnız saattan farkı şudur ki bu aletin akrebi yoktur, sadece yelkovanı vardır. Bunun içinde, yer altından gelen sesleri saptayabilen son derecede hassas bir makine düzeni bulunmaktadır. Şambardoskop aletinin kullanılması da çok basittir. Bu alet, göstericisi olan iğnenin ucu güney yönünde olacak biçimde düz bir masa üzerine işte böylece konur. Eğer gösterici, yani yelkovan (VI) rakamı üzerinde kalırsa deprem bakımından hiç bir tehlike yok demektir. Eğer gösterici (IV) rakamından sağa doğru giderse yer altında pozitif ses dalgaları var demektir. Bu halde çok hafif bir deprem söz konusudur. Yalnız, eğer gösterici (VI) rakamından sola doğru yürürse, yer altında negatif ses dalgaları bulunuyor demektir ki en şiddetli ve en tehlikeli deprem işaretidir bu!

Bütün dinleyicilerin gözleri, Laflemme'ın «Şambardoskop» dediği eski saatına dikilmişti ve herkes dikkatle bakıyordu yelkovana. Tanrıya şükürler olsun ki aletin göstericisi bu esnada (VI) rakamı üzerinde bulunuyordu!

Bunun üzerine Laflemme neşe içinde:

— Bu gece mışıl mışıl rahatça uyuyabilirsiniz dostlar! dedi.

İşte o günden itibaren Laflemme otelin can kurtaranı oldu! Sabah kahvaltısında, öğle ve akşam yemeklerinde cebinden şambardoskop aletini çıkarıyor ve çevresindekilere:

— Bu gün de hiç bir tehlike yok, iyi günler! diye bağırıyor ve böylece herkesin yüreğine su serpilmiş oluyordu.

Nihayet, otele gelişinin onuncu günü sabahı Laflemme, âdeti olduğundan daha erken otelin alt katına indi ve otel sahibinin odasına girerek:

— Bayım, söyleyin de benim hesabımı hemen hazırlasınlar, Paris'e telgraf çektim ,bu akşam param gelmiş olacak ve akşama da otelinizden ayrılacağım.

Bunun üzerine otelin patronu heyecan içinde:

— Beyefendi, neden icap etti bu acele hareketiniz? Ne var ki? diye sorunca Laflemme hemen eski saatını yani şambardoskop aletini çıkardı ve patrona göstererek:

— Baksanıza, şambardoskop'un yelkovanı (IX) rakamını geçmiş, demek ki yer altından negatif ses dalgaları geliyor, işin şakası yok, müthiş bir deprem olacak! dedi.

Otelin patronu sapsarı kesildi:

— Her ihtimale karşı kimseye haber vermeyin bunu, aletinizde bir yanlışlık olabilir.

Deyince Laflemme:

— Hayır, bu alet hiç şaşmaz! Sonra, bunu herkese haber vermek benim görevimdir!

Zavallı patronun yüzü sarardıkça sararıyordu. Bu haberin yayılması demek onun otelinin tam mevsiminde bir anda boşalması demek olacaktı. Hemen çekmeceden Laflemme'ın hesap pusulasını çıkarıp kendisine uzatarak:

— Buyurun Bay Laflemme, hesabınızı ödenmiş kabul ediyorum, hemen otelimden ayrılıp gitmek lütfunda bulunursanız minnettar olurum, dedi.

Bunun üzerine Laflemme:

— Ama Paris'e dönmek üzere tren param da yok!

Diye cevap verince otel sahibi hemen 200 frank çıkarıp kendisine uzatarak:

— Buyurun, onu da takdim edeyim, kimseye bir şey söylemeden hemen gidiniz! dedi.

Laflemme, vekarlı bir eda ile, hesap pusulasını da 200 Frankı da cüzdanına koydu, otelden ayrılıp bir trene bindi, doğruca Cannes şehrine giderek orada güzel bir gün geçirdi ve aynı akşam trenle tekrar Nice'e dönerek bu defa başka bir otele indi.

Laflemme'ın şambardoskop aleti bu ikinci otelde de aynı ilgi, aynı etki ve aynı sonucu yarattı. Uzatmayalım; Laflemme, bu aygıt sayesinde Nice'deki bütün otelleri sıraladı ve kışı böylece bedava geçirdikten sonra şişmanlamış olarak ilkbaharda Paris'e döndü.

HEYECANLI HABERLER

GEÇEN HAFTA taşradaki okuyucularımdan birinden bir mektup aldım. Yaradana sığınıp bana bir hayli veriştirmiş. Mektubundaki bazı dokunaklı sözler ciğerime işledi.

Bu hırçın, bu öfkeli okuyucum, kendisinin ayakta uyumasına sebep olan hikâyelerimin ne zamana kadar süreceğini bana soruyor. Bu hikâyelerimle kendisini ve diğer okuyucularımı tıraş ettiğimi ileri sürüyor ve beni beceriksiz bir yazar olarak niteleyip: «Siz, tekdüzen yazılar yazabilirsiniz, değişik türde yazı yazmak sizin harcınız değildir!» diyerek kesip atıyor.

Öte yandan üslubumun da acı ya da tuzlu olduğunu sözlerine ekliyor.

Taşradaki bu sayın okuyucumun sitemleri yalnız bunlardan ibaret kalsa «eyvallah!» diyeceğim ama mektubunun altına ayrıca bir not eklemiş, bunda şöyle diyor:

«Okuyucuyu alaya almak kolay bir zanaattır. Şu hususta sizinle bahse girerim ki siz, gazetelerin birinci sayfalarına lâyık, merak uyandırıcı, sansasyon yaratıcı olaylar ve haberler yazamazsınız!»

Böyle bir kusurum olduğunu hiç sanmazdım ama sayın okuyucum varsayarak bunu benim yüzüme vuruyor. Özellikle bu notu okuduğum zaman kan beynime çıktı. Hemen süslü yazı kalemimi kristal hokkamın içine batırdım ve ina-

nılmayacak kadar kısa bir süre içinde aşağıdaki merak uyandırıcı haber ve olayları yazıverdim. Şimdi, göğsümü gere gere o sayın okuyucuma meydan okuyor, bir deneme yaparak onun istediği türdeki haber ve olayları aşağıda sıralıyorum:

I

Yarınki muhtemel hava durumu

Yarın hava kurak geçecektir. Belki yağmurla birlikte, ısı derecesi yükselir, tabiî, eğer termometrelerdeki civa aşağıya inmezse.

II

Bir iş kazası

Edmond adlı ve 48 yaşındaki bir marangoz Mezegram sokağında 328 numaralı ve beş katlı bir evin çatısını tamir ederken, saçağa yakın olduğu bir anda yanlışlıkla kendisini boşluğa atmıştır.

O sırada, meraklılardan kurulu büyük bir kalabalık olay yerine toplanmış, marangozun düşüşünü korku ve heyecan içinde seyre başlamıştır.

Bütün seyirciler, zavallı ustanın yere düşünce nasıl yamyassı olacağını beklerken, garip bir olay meydana gelmiş, marangoz evin birinci katı hizasına ulaştığında bu katta oturan ve kim olursa olsun bir müşteri arayan bir şıllığın kaş göz işareti yapması üzerine düşüşünü birden yavaşlatmış ve yönünü değiştirerek bu aşiftenin açık bulunan penceresinden içeriye dalmıştır.

Doktorlar, adı geçen marangozun sağlık durumunun iyi olduğunu, ancak, yedi sekiz gün sonra bir hastanenin Bevliye koğuşunda tedavi görmesi ihtimali bulunduğunu belirtmişlerdir.

III
Batı Demiryol Kumpanyasının yeni vagonları

Batı Demiryol Kumpanyası iyi bir puan daha kazanmıştır. Bu Kumpanya, sigara içenlere, içmeyenlere ait özel vagonlardan başka bir de enfiye kullananlar için özel vagonlar ortaya çıkarmıştır. Bu vagonlar üzerinde «Enfiye çekenler» yazılı bakır bir levha asılıdır.

Bundan böyle öteki vagonların kompartımanlarında enfiye çekmek yasak edilecektir.

1 Temmuzdan itibaren bütün birinci mevki vagonlardaki lavabolardan sıcak su yerine soğuk limonata akacaktır. Bu tedbirin ikinci ve üçüncü mevki vagonlara da uygulanmasını candan dileriz.

Demiryol Kumpanyasına ait son yeni bir haberle makalemizi bitirelim:

Batı Demiryol Kumpanyası, buharlı lokomotif makinistlerinin öteden beri sürekli şikâyetlerine yol açan bir sorunu da çözmüş bulunmaktadır: Önümüzdeki kış mevsiminden itibaren ana hatlarda işleyen bütün buharlı lokomotifler ısıtılacaktır.

IV
Bisikletler tehlikeli olmaya başladı

Sayın Belediye Zabıtası müdürümüz suçsuz işportacıları, çiçek satarak üç keş kuruş kazanmaya çalışan zavallı seyyar satıcı kadınları kovalattıracağına sıcakların bastığı bu mevsimde bisikletlerin, gerçek bir tehlike yaratan davranışlarını düzen altına alsa çok daha iyi edecektir. Dün meydana gelen bir olay, bu bakımdan ibret vericidir.

Evet, dün sabah, bisikletlerden biri ,bir evin bahçesindeki sundurmada zincirle bağlı iken zincirini kırıp kaçmış ve Vivienne sokağında olanca hızıyle gitmeye başlamıştır... Bu sırada çarptığını devirmiş ve çevreye korku salmıştır.

Söz konusu bisiklet, yıldırım hızıyle Montparnasse bulvarının kavşağına ulaşmıştır. Bereket versin babacan bir polis memuru orada büyük bir tehlikeyi önlemiş ve bisikletin sol pedalına iki el ateş ederek bu azgın bisikleti cansız yere sermiştir.

Yapılan otopsi sonucunda bisikletin kudurmuş olduğu anlaşılmıştır.

Bu bisikletin ,sundurmadan kaçıp sokağa ilk çıkışında oradan geçen bir seyyar satıcının iki tekerlekli arabasını ısırdığı saptanmıştır. Sözü geçen araba kuduz aşısı yapılmak üzere hemen Pasteur Enstitüsü'ne gönderilmiştir.

V

Düzenbaz Kömürcü

Gandillot adlı kömürcü tutuklanmış ve cezaevine atılmıştır. Bu adam vatandaşlarının hem sağlığına zarar vermekte, hem de onlara kötü mal vererek kesesini doldurmaktaydı.

Gerçekten, kömürcü Gandillot, dış memleketlerden birinden şarap kaçakçılığı yapmaktaydı. Kendisi bu şarapları gayet ucuz fiyatla elde ettiğinden müşterilerine su yerine şarap veriyor, onları uyutuyor, bu esnada elleme kömürü diye marsıkları yutturuyordu.

Ancak, müşterilerinden olan Polonya uyruklu yaşlı bir dul kadın bu kömürcüde şarabı fazla kaçırdığından fenalaşmış, kömürcünün foyası bu yüzden meydana çıkmıştır. Bu kaçak şarapların bozuk olması ihtimali belirdiğinden bunlardan bir

kısım alınarak tahlil için Belediye laboratuvarına gönderilmiştir.

Adı geçen kömürcünün yakında yargılanmasına başlanacaktır.

VI

Seine nehrinin suyu çekildi

Dün çok garip ve bereket ki pek seyrek olan bir olay meydana gelmiş, Seine nehri kıyısında oturanlar bir ana baba günü yaşamışlardır.

Papyebüvarla yüklü büyük bir mavna, Seine nehri köprülerinden birinin ayağına şiddetle çarpmış, omurgası delinen mavna o anda batmıştır. Mavna içindeki papyebüvarlar o anda nehrin sularını içmeye başlamış, bu ırmağın su seviyesinde 1 metre 20 santiklik bir iniş meydana getirmiştir.

Durum hemen itfaiyeye haber verilmiş, bu örgütün babacan mensupları canla başla çalışarak nehre su vermişlerdir.

Altı saat süren bir çalışmadan sonra nehrin suyu normal seviyesine yükselmiştir.

Ne var ki, bu babacan itfaiyeciler çalıştıkları sırada bazı zararlara da sebep olmuşlardır: Sözgelişi, olay yeri civarındaki Deligny plajını sular basmış ve plaj gazinosundaki tabureler bir süre su altında kalmıştır.

İtfaiyeciler bu kadar da işgüzarlık etmeseler daha iyi olurdu doğrusu!

NOT :

Bana mektup gönderen okuyucuya soruyorum şimdi: Yukarıdaki haber ve olaylar, gazetelerin birinci sayfasına lâyık değil midir? Ve ben bu tür haberler de yazabiliyor muyum, yazamıyor muyum? «Evet» mi, «Hayır» mı?

BİR MUCİTLE KONUŞMA

BU SABAH çok tuhaf bir adam beni ziyarete geldi. Mucitlerden biriymiş bu kişi!

Bilmem siz de mucitleri sever misiniz? Bir şey icat etmeseler bile ben bu adamlara bayılırım. Zaten çoğu da bir şey icat etmez ya!

Benim hoşuma giden yanları onların sabit fikirleri, onların göz bebeklerinde parlayan ateş ve onların hırpani giyinişleridir.

Beni ziyarete gelen babacan mucit; sabit fikirleri ve göz bebeklerinde parlayan ateş bakımından tamamiyle geleneğe uygundu, özellikle giyiniş bakımından da şimdiye kadar görmüş olduğum bütün hırpanilere taş çıkartacak durumdaydı. Sözgelişi, redingotunda bulunan tek düğmeyi yeleğinin iliklerinden birine, yeleğinin düğmesini de redingotunun iliklerinden birine iliklemişti. Onun bu kılığının seyrine doyum olmuyordu doğrusu!

Şimdi, bu adamın bana yaptığı ziyareti anlatayım size: Bu sabah aynanın önünde tıraş oluyordum (şimdi artık kendi kendimi tıraş edebiliyorum). Bu adam birdenbire hışım gibi odama giriverdi.

— Günaydın! Nasılsınız? dedi.

— Dünkünden fena değilim, siz nasılsınız? diye karşılık verdim.

— Beni tanıdınız mı? diye sordu.

— Ben mi? Hayır, tanımadım, dedim.

— Ha, bakın, size bunun nedenlerini söyleyeyim! Önce, ben sakal bıraktım; Sonra, siz beni hiç görmediniz de bundan ötürü tanıyamadınız! Deyince bu babacan adama ikinci sebebin yeter olduğunu söylemeksizin ziyaret sebebini sordum.

— Ben mucitim efendim, diye gururlu bir eda ile cevap verdi.

— Vallahi ben de tahmin etmiştim zaten! dedim.

— Sizi görmeye geldim, çünkü sizin zeki, bilgili bir kişi olduğunuzu ve iyi bir düşünce söz konusu olunca masraftan çekinmediğinizi biliyorum.

Gerçekten ben, zeki ve bilgili bir delikanlıyım, ve ortaya konan bir düşünce pratik, ustalıklı ya da acayip bir şey olduğu zaman bunun uygulanması için bir iki milyonu feda etmekten çekinmeyen bir adamım.

Bizim babacan mucit, damdan düşer gibi bana sordu:

— Hangisini yeğ tutarsınız : Çürümeyi mi yoksa yanınayı mı?

— Affedersiniz, dedim, anlayamadım, çürümek mi buyurdunuz?

— Evet, yanmak mı yoksa çürümek mi istersiniz?

— Vallahi Beyefendi, çürümek düşüncesi beni pek o kadar sarmadı; yanmak meselesine gelince: Şu anda ona da yanaşmak istemediğimi söylemeye lüzum var mı bilmem?

— Evet, dedi, şimdi değil ama öldükten sonra yanmak ister misiniz?

— Evet, öldükten sonra... diye kekeledim.

Bu iç karartıcı konudan sıyrılmak istiyordum ama bizim babacan mucidin çenesi açıldı ve bu güzel konuyu sürdürmeye devam etti:

— Evet, dedi, toprağın içinde çürüyüp gitmek hoş bir şey değil ama yanıp kül olmak da hani öyle pek ahım şahım birsonuç sayılmaz.

— Öyle ama...

Derken sözümü kesti:

— Öyle aması, maması yok! Ben bir usul icat ettim ki ölüyü yakmak da, gömmek de onun yanında solda sıfır kalır. Bunların yerine ben «havasızlandırma» usulünü buldum. Anlaşıldı mı? Havasızlandırma!

— Hiç de fena değil! dedim.

— İşin esasını öğrenmeden boş vermeyin bu düşünceme!

— Yok efendim, ne münasebet.

— Şimdi meseleye gelelim: Şu anda siz öldünüz değil mi?

— Aman! diye bağırdım, birkaç dakika daha müsaade buyurun!

— Canım, bu bir varsayım, evet, varsayalım ki siz öldünüz ve cesedinizi bana getirdiler. Ben hemen bunu bir fırına koyuyorum...

Derken sözünü kestim:

— Böyle olunca yine ölü yakma usulünü uygulamış oluyorsunuz ya!

— Müsaade buyurun be canım! dedi, ben cesedi kendi icadım olan özel bir fırına koyuyorum ve burada onu kurutuyorum, anlıyor musunuz? Cesedi kurutuyorum, onu pişirmiyorum, kızartmıyorum, yakmıyorum, sadece sıcaklık etkisiyle ku ru tu yo rum ! Yani, buhar haline getirip

uçurmak suretiyle cesetteki bütün suları yok ediyorum. İnsan vücudundaki su miktarının oranını biliyor musunuz siz?

— Vallaha, pek hatırımda kalmadı, dedim.

— O halde öğreniniz: Bir insan vücudunun yüzde sekseni sudur, yani beşte dördü.

— Bu kadar su var mı insanın bedeninde?

— Ne sandınız ya? Elbet bu kadar su vardır insanın bedeninde! Sözgelişi, sizin överek göklere çıkardığınız general Boulanger var ya...

— Size böyle bir şey söylediğimi sanmıyorum... derken yine sözümü kesti:

— Lâkırdımın arasına girmeyiniz, dedi, evet, sizin yazılarınızda övdüğünüz, göklere çıkardığınız general Boulanger'nin ağırlığı seksen iki kilodur. Yani bu adam yaklaşık olarak altmış beş kiloluk suyu temsil etmektedir. Demek oluyor ki siz, seksen iki defa «Yaşasın Boulanger!» diye bağırmış olsanız bunun altmış beşini tamamiyle saf suya söylemiş oluyorsunuz! İşte insanların büyüklükleri! Anlaşıldı mı şimdi? Sonra efendim, siz Francisque Sarcey'i tanır mısınız?

— Kendisiyle tanışmadım ama tanırım. Bazı sabahlar evinin önünden geçerken kendisini, yatak çarşafını penceresinden silkelerken görürüm ama bir adamı tanımak değildir ki bu.

— Bakın ben söyleyeyim size: Bay Sarcey'in vücudundaki su miktarı korkunç denecek derecede fazladır; şimdi size açıklasam bana «yalancı» dersiniz! Öte yandan, ünlü bir kadın tiyatro oyuncumuzda olduğu gibi bazı bünyelerde de su miktarı gayet azdır. Nasıl söyleyeyim size?..

— Yani, yürekler acısı bir kadın mıdır?

— Hayır efendim, tamamiyle susuz bir kadındır.

Bu konuşmadan sonra babacan mucit bana sordu:

— Evli misiniz?

— Şimdilik değilim, dedim.

— Metresiniz var mı?

— Metres diyemeyeceğim ama flört ettiğim bir «nazeninim» var.

— Ağırlığı kaç kilodur?

— Vallaha kendisini hiç tarttırmadım ama yaklaşık olarak size söyleyebilirim: Hani pek tombul bir kadın değildir, şöyle elli kilo civarında.

— O halde müsaadenizle size şunu açıklamak isterim ki «nazeninim» dediğiniz o sevgiliniz kırk litre suyu kapsamaktadır.

— Susun, rica ederim benim iştahımı kaçırmayın! diye cevap verdim.

Fakat babacan mucit sözüne devam etti:

— Evet, kırk litre su vardır sizin sevgilinizde!

Bu sözleri söylerken babacan mucit dudaklarını büküyor, yüzünü buruşturuyordu. Bayağı canım sıkıldı, bayağı öfkelendim ama kendisini pataklamaya da gönlüm razı olmadı!

Babacan mucit bir süre sustu, sonra birdenbire yine söze başladı:

— Neyse, boş lâkırdıları bırakalım da gelelim benim icat ettiğim usule. Evet, sizin cesediniz böylece fırında tamamiyle kurutulduktan, yani bütün sularınız yok olduktan sonra ben bu cesedi, yine kendi icadım olan azot asitli bir sıvı ile ıslatıyorum. Böylece ceset, pamuk barutuna benzer patlayıcı bir madde haline geliyor. Ce-

set bu duruma gelince bir kibrit çakmak yeterlidir. O zaman bir alev meydana geliyor ve beyaz bir duman havaya uçuveriyor, böylece her şey tamam oluyor. Benim bu düşünceme ne dersiniz?

— Ateşli ya da patlayıcı bir düşünce derim!

— Durun, daha bitmedi, dedi babacan mucit, sizin cesedinizi basit bir patlayıcı madde haline getireceğim yerde onu maytap, kestane fişeği, havaî fişeği hatta bomba haline de getirebilirim. Yoksul ailelere bir kolaylık olmak üzere az bir ücret karşılığında bir merhumun cesedini çeşit renkli maytap haline koymayı üstüme almaktayım. On bin frank verebillen zengin ailelerin ölülerinden birinci sınıf havaî fişeği yapabilirim!

— Mükemmel bir buluş! dedim.

— Daha, dahası da var, diye sözlerini sürdürdü babacan mucit, benim bu buluşum sayesinde eski askerler bir vasiyetname ile cesetlerini Topçu Komitesine bağışlayabileceklerdir. Bu cesetlerden yapılan patlayıcı maddelerle top mermilerini doldurmak olanağı meydana gelecektir. Düşünün bir kere, bir Fransızın, ölümünden on yıl sonra bir mermi halinde patlayarak Fransa'nın düşmanlarını yok etmesi ne zevkli bir iştir! Siz böyle bir şeyi arzu etmez misiniz? diye sorunca:

— Evet, arzu ederim, çok zevkli bir iş bu ama ben şimdilik kişisel cesedim için beklemeyi yeğ tutarım! diye cevap verdim.

Babacan mucit bu cevabıma içerledi, şapkasını başına geçirdi, çekildi gitti.

— İyi demedim mi dostlar? Benim henüz acelem yok!

ATTIM AMA TUTTURDUM

GÜNÜN birinde Paris'te yaşamaktan bıkkınlık geldi üzerime... Şundan ötürü bıkkınlık geldi: Bir sevgilim vardı, iyi de bir kadındı. Beni sevmesini, okşamasını, gönlümü hoş etmesini bildiği için iyi kadındı. Ne var ki, günün birinde kısmeti çıkınca beni bırakıverdi, başka biriyle evlendi ve taşraya gitti. O vefasız kadın beni terk edince geçim sıkıntısına, hatta yoksulluğa düşmüştüm. (Bilindiği gibi, Fransa'nın Cermen Konfederasyonu ile savaşması pahalıya mal olmuştu. Bu savaştan sonra, 1872, 1873 sıralarında yoksul halk, ağır vergilerin altında ezilmekteydi).

Paris'ten bıkkınlık gelmesinin iki nedeni bunlardı. Üçüncüsü de başkent havasının çok sıcak olması!

Evet, bu nedenler yüzünden Paris'ten bıkkınlık geldi bana. Buradan ayrıldım ve soluğu Le Havre liman şehrinde aldım.

Le Havre'da bulunduğum sırada bir gün gazinoda arkadaşlarımdan biriyle oturuyordum. Bir aralık içeri tuhaf bir adam girdi. Gerçekten de tuhaf bir adamdı bu.

Yüzü, gözleri, burnu, ağzı bir tuhaftı adamın! Sesi de bir tuhaftı!

Gazinoya girer girmez o tuhaf sesiyle hemen bir nutuk çekmeye başladı:

«Ey Le Havre şehrinde doğmuş olan hemşerilerim!

Biliyorsunuz ki Paul ve Virginie adlı romanın ünlü yazarı Bernardin de Saint-Pierre, bu şehirde doğmuştur. Bu zat daha sonra Paris'te Hayvanat Bahçesi müdürlüğünü yapmıştır. Keza ünlü şair Casimir Delavigne de bu şehirde doğmuştur. Bunlar gibi daha nice ünlü kişiler doğmuştur bu kentte. Ayrıca, Claude Monet adlı ünlü ressamımız, henüz on beş yaşındayken karikatürler çizmeye başlamış, onun ilk karikatürleri bu şehirde satılmıştır. Bundan ötürü Claude Monet de bu kentin nüfusuna kaydedilmiş bulunmaktadır.

Sayın hemşerilerim, ne yazık ki Claude Monet'ye dair sizin de benim de daha fazla bilgimiz yoktur!...»

Bu tuhaf adam, gazinoda oturanlara bu tuhaf nutku çektikten sonra alnının terini sildi, gazinocudan sekiz kadeh kokteyl istedi ve bunları ard arda yuvarladıktan sonra söylevine şöyle devam etti:

«Sayın hemşerilerim! Bunları size söylemekten maksadımın ne olduğunu kestiremedim ama şimdi lâkırdıyı nereye getireceğimi biliyorum. Sizlere asıl söylemek istediğim şey şudur:...»

Bundan sonra bu tuhaf adamın yüzünün biçimi değişti, kaşları çatıldı ve sesi de daha fazla gürleşti. Öfkeli bir tavır ile dişlerini gıcırdatarak tekrar söylevine devam etti:

«Sayın hemşerilerim! Biliyorsunuz ki ben, dediğini yapan bir adamım. Sizlere şunu bildiriyorum: Bu şehirde doğmuş olan bütün kadınlar, erkekleri çılgına döndürecek kadar güzel, se-

vimli ve uysaldırlar, işte o kadar! Bu gazinoda oturanlar içinde benim bu düşünceme, bu değerlendirmeme kim itiraz ederse onu öldüreceğim ve öldürmezden önce ona, akla gelmedik işkenceler yapacağım!»

Tuhaf adamın söylevi böylece sona erdi. Şimdi kendisi, gazinonun ortasında duruyor ve dişlerini gıcırdatarak sağa sola bakıyordu. Her halde kafadan sakat ve belâlı bir adam olacaktı ki ona hiç kimse itiraz etmedi.

Fakat ben kendi kendime şöyle düşündüm:

«Madem ki sevdiğim kadın beni terk edip gitti. Madem ki bir hayal kırıklığına uğradım, bir vefasızlığa hedef oldum. Madem ki bu yoksul halimle ağır vergiler altında ezilip duruyorum... Madem ki şöyle... Madem ki böyle.. Neden ötürü bu fırsatı kaçırıp da ölüvermeyeyim?»

İşte bu anî düşüncenin etkisi altında hemen ayağa kalktım ve tuhaf adama bağırdım:

— Bayım, ben sizin, bu şehrin kadınları hakkındaki düşüncenize, değerlendirmenize katılmıyorum!

Tuhaf adam, dişlerini gıcırdatarak yanıma kadar geldi. Elini cebine soktu ve karşıma dikilerek hain hain bana bakmaya başladı.

Ben hiç gözümü kırpmadan sözlerime devam ettim:

— Ben sizinle aynı düşüncede değilim; hayır, Le Havre'lı bütün kadınlar, erkekleri çılgına döndürecek kadar güzel, sevimli ve uysal değildirler! Ben bunların içinde bir tanesini tanıyorum ki hem tapon, hem sevimsiz, hem de huysuzdur! Gören tiksinti duyar ondan!...

Öyle öfkeliydim ki daha sözlerime devam edecektim, ama o sırada tuhaf adam cebinden tabancasını çıkardı ve alnıma dayadı:

— Kimdir bu söz konusu ettiğiniz kadın? diye haykırdı.

— Sizin karınız Beyefendi! diye ben de bağırarak cevap verdim.

Bunun üzerine tuhaf adam gülümsedi, tabancasını indirip tekrar cebine soktu:

— Evet, dediğiniz doğrudur, yerden göğe kadar haklısınız. Deminki söylevim esnasında o değerlendirmeyi yaparken «Benim karım müstesna!» demeyi unutmuştum!

Dedikten sonra beni elimden tuttu, bir masaya götürdü. İkimiz burada oturduk. Benimle tanıştığından ötürü pek memnun olduğunu bildirdikten sonra bana da bir orta şekerli kahve ısmarladı.

HORTLAK

BİLİNDİĞİ gibi kış gelirken, yalnız kebap kestane satıcılarını, baca temizleyicilerini ve sobacıları birlikte getirmekle yetinmez. Bu mevsim, tarifeleri de değiştirdiğinden trenlerin kalkış saatları da allak bullak olur.

Bir istasyondan geçen hafta saat 9'u 22'de geçen bir tren bundan böyle 8'i 17'de geçmektedir. Bu değişiklik dolayısiyle gardaki memura:

— Bu ne garip iş! Bu ne gülünç şeydir!

Dediğimizde memur hiç istifini bozmadan:

— N'apalım efendim, dünden itibaren kış tarifesi uygulanmaya başladı da, diye cevap verir.

TAŞRADAKİ bir kasabanın sayfiyesinde oturan bir arkadaşımı ziyarete gitmiştim. Paris'e dönmek üzere akşam üzeri istasyona geldiğimde treni kaçırmış olduğumu anladım. Bereket ki arkadaşım beni arabayla istasyona kadar getirmiş bulunuyordu:

— Üzülme canım, dedi bu babacan arkadaşım. Bu gece bizde kal, yarın gidersin, Tanrıya şükür, seni yatıracak karyolamız, yatak, yorganımız eksik değil.

İşte onun bu önerisi üzerine, karanlık bastığı sırada arabayla tekrar evine döndük.

Eve vardığımızda soğuk ciğerlerimize işlemiş, bizi iyice üşütmüştü. Isı derecemizi elma rakısıyle yükseltmeyi uygun bulduk

Önce bir şişeyi yuvarladık. Bizim bu teşebbüsümüze arkadaşımın karısı ve iki genç kızı da küçük kadehlerle yardımcı olmuşlardı. Ardından ikinci şişe sofraya kondu.

Sayfiyede sofrada yemek uzayıp da gece olunca ne konuşulur? Elbet bilirsiniz: hemen hortlaklardan söz açılır.

İşte biz de öyle yaptık: hortlaklar üzerine konuşmaya başladık. Ben bu konuyu gülümser bir eda ile biraz alaya almak isteyince ev sahibinin büyük kızı Césarine ciddî bir tavırla:

— Beyefendi, işi şakaya boğmayınız, dedi. Hortlaklar gerçekten vardır!

— Onlardan bir tanesini gördünüz mü bari? diye sordum.

— Görmedim ama seslerini duydum! dedi.

— Nerede?

— Bizim bu evde, menekşe rengi badanalı odada.

Césarine'in bu cevabının doğruluğunu bütün aile onayladı. Bazı geceler menekşe renkli odadan sesler duyuluyormuş, ama bence bunlar ya rüzgârın sesi ya da bazı mobilyaların çıkardığı gıcırtılar olabilirdi. Ben hortlaklara inanmadığım için göğsümü gererek:

— Ben şimdiye kadar hiç bir hortlağa rastlamadım, dedim. Bunlara dair bir fikir edinirsem hiç de üzüntü duymam, onun için bu gece ben menekşe renkli odada yatarsam çok sevinirim.

Ev sahiplerinden hiç biri önce benim bu önerimi kabul etmek istemedi. Benim, tehlikeli bir

işe giriştiğimi söyleyerek tasalanıyorlardı. En sonunda ısrarlarım üzerine o esrarengiz odada yatmama razı oldular.

Odaya bir karyola götürüp yatağımı hazırladılar. Ev sahibinin karısıyle kızları yatmak üzere kendi odalarına çekildiler. Ben, ev sahibi arkadaşımla birlikte üçüncü şişe rakıyı çekiştirmeye devam ettim. Bu şişe de boşalarak ötekilerin yanına göç etti.

Bir ara odamızdaki saat 11,30'u çaldı. O zaman kendi kendime: «Bak hele vakit nasıl geçiyor! Madem ki hortlağı görmek istiyorum o halde yatma zamanım geldi demektir.» diyordum.

Kafam dumanlı olduğu için şimdi hortlakları bambaşka biçimde, daha da acayip hayal etmeye başlamıştım. Bu hayallerle bana ayrılan menekşe rengi odaya girdim. Hortlağı don gömlekle karşılamayı centilmenliğe yakıştıramadığım için elbiselerimle yatağın üzerine uzandım. Biraz sonra saat on ikiyi çalıyordu. Saatın sonuncu vuruşlarına doğru odamın kapısı tak tak çalınınca birden sıçradım:

— Kimdir o? diye bağırdım.

— Ben hortlak! dedi bir ses.

— Ha, siz misiniz? Buyurun efendim! diye cevap verdim.

Kapı açılmadan, hatta biraz olsun kıpırdamadan, insan biçiminde ve fakat maddî varlıktan yoksun bir yaratık içeriye girerek karşıma dikildi. Sol gözü siyah bir bantla sarılıydı.

Ben böyle bir kişi ile ilk defa görüşme yaptığım için ne söyleyeceğimi, hangi konudan söz açacağımı bilemiyordum. Hortlak da hiç sesini çıkarmıyordu.

Bu sırada, lâkırdı kıtlığında:

— Ya, demek siz hortlaksınız, öyle mi? dedim.

— Evet efendim, diye cevap verdi.

— Öyleyse hortlak olarak yaşamaya devam ediniz, deyince hortlak dudak büktü:

— Vallaha, bu espriniz pek o kadar kuvvetli değil, dedi. Siz aklınızca soğukkanlılığınızı göstermek için bu espriyi yumurtladınız ama hani «laf kıtlığında asmalar budayayım» kabilinden bir şey oldu doğrusu!

Verdiği bu karşılık dolayısıyle bu hortlak bana akıllı ve sağduyu sahibi gibi göründü, bu bakımdan kendisini pek sempatik buldum.

— Buyurun oturun, dedim, nazik bir dille.

— Teşekkür ederim, dedi, ben hiç oturmam. Anlarsınız ya, biz hortlakların hiç bir ağırlığı yoktur, bundan ötürü hiç yorulmayız.

— Rahatlık doğrusu.

— Evet, çok rahatlık içindeyiz: Ayakta durmuşuz, oturmuşuz, ya da yatmışız, bunlar bizim için hiç bir ayrıcalığı bulunmayan şeylerdir.

— Peki, uzay içinde yol alma bakımından?

— O da hesapta yoktur. Ben şu anda buradayım, iki dakika sonra Londra'nın Trafalgar caddesinde bulunabilirim.

— Şu halde, bu kolay yolculuk dolayısıyle kendiniz için bir hayli tasarruf sağlıyorsunuz demektir.

— Evet, doğru, herhangi bir taşıt aracına binmenize gerek yoktur. Zaten biz hortlakların on para parası bulunmaz.

— Siz hortlakların bu yeteneği hoşuma gitti doğrusu... Şimdi düşünüyorum, size zahmet ol-

mayacağına göre acaba bana bir iyilikte bulunmak ister misiniz? diye sordum.

— Hay hay, buyurun, memnunlukla, diye cevap verdi.

— Bakınız, diye sözüme devam ettim, benim bir metresim vardır. Son zamanlarda doktoru kendisine İngiltere havasını salık vermişti. Şimdi orada Brington şehri sayfiyesinde Cottage sokağında 19 numaralı evde oturmaktadır. Oraya kadar bir zahmet etseniz de kendisini görseniz. Şu saatta ne yapmakta olduğunu, yani uslu durup durmadığını öğrenip bana bildirseniz pek memnun olurum.

Bu ricamı söyler söylemez hortlak gözden kayboldu.

Gönlüm ferahlık içindeydi, çünkü metresime tam bir inanç ve güvenim vardı. O güzel kadının pek uslu ve namuslu olduğunu ve yalnız beni sevdiğini çok iyi biliyordum. Maksadım hortlağı denemekti.

Aradan beş dakika geçince hortlak yine gelerek karşıma dikildi:

— E ne haber? Her halde metresim şu anda odasında tek başına mışıl mışıl uyuyordur, öyle değil mi? diye sordum.

Hortlak alaylı bir eda ile:

— Sizin metresiniz doğrusu pek uslu, pek temiz bir kadın, dedi.

— Yani ne demek istiyorsunuz?

— Aziz dostum, diye devam etti hortlak, siz şu anda oldukça sarhoşsunuz ama metresinizin şu andaki sarhoşluğu yanında sizinki hiç kalır!...

— Rica ederim terbiyenizi muhafaza ediniz! diye haykırdım.

— Ben terbiyeli bir hortlakım, size getirdiğim haberi dinleyiniz hele: evet, sizin metresiniz şu anda, yarı çıplak halde, İngiltere Krallık Muhafız alayından dört tane genç subayla birlikte âlem yapıyor, kırıtarak, cilveler yaparak, kahkahalar atarak onlara içki sunuyor! Dahası var...

Birden öfkeyle kan beynime sıçradı, hortlak lâfını tamamlamadan:

— Alçak hortlak! Namussuz hortlak! Yalan söylüyorsun sen! diye haykırdım.

Kudurmuş gibiydim. O kızgınlık içinde bu iftiracı hortlağın maddî varlığı olmadığını düşünememiştim. Yumruğumu sıkarak ve Yaradana sığınarak onun suratına kolumun bütün hızıyle bir çaktım ki nakavt olması işten bile değildi!

Yumruğum, hiç bir dirence uğramadan hortlağın suratını delip geçti ve karyolamın yanındaki komodinin kenarına şiddetle vurdu.

İşte o anda: «Of!» diye haykırarak canımın acısından uyanıverdim.

GENÇ KIZ ve İHTİYAR DOMUZ

Masal

BİR VARMIŞ, bir yokmuş. Çok güzel bir genç kız varmış. Bu genç kız bir domuza âşıkmış!

Hem de nasıl? Çılgınca!

Ne var ki bu domuz, öyle körpe, pembe tüylü, sevimli ve ticaret alanında etinden nefis jambon yapılan domuzlardan değilmiş.

Genç ve çok güzel kızın âşık olduğu bu domuz; ihtiyar, tüyleri dökülmüş, sünepe bir hayvanmış. Hani en iyiliksever bir domuz kasabının bile on para verip almayacağı kadar değersiz bir hayvanmış.

Sizin anlayacağınız, berbat bir domuzmuş!

Bununla birlikte genç ve güzel kız bu domuza tutkunmuş. Onu çılgınca severmiş!

Genç kızın oturduğu konakta bir çok kadın hizmetçiler varmış ama ihtiyar domuzun yiyeceğini yine kendisi dikkat ve itina ile hazırlar ve ona yedirirmiş. Bu genç ve güzel kıza imparatoriçelik verseler bile yine bu işi hizmetçilere bırakmazmış.

Genç kız; en iyi patates kabuklarını, en iyi ekmek ufaklarını, diğer meyve kabuklarını kepekle karıştırarak ihtiyar domuzun yemeğini hazırlarmış. Bu amaçla önce kollarını sıvar (Kolları da pek güzelmiş), domuzun yiyeceğini iyi su içinde güzelce yıkarmış.

Sonra bunları bir kovanın içine koyup nazlı nazlı yürüyerek avluya çıkarmış. İhtiyar domuz kendisini görünce az çok memnunluk duyarak homurdanmaya başlar, sonra kafasını kulaklarına kadar kovanın içine sokar ve yemeğini yermiş.

Domuzun az çok memnun olduğunu sezince genç ve güzel kızın etekleri zil çalarmış.

Ne yazık ki, domuz iyice karnını doyurduktan sonra başını çevirip genç kızın yüzüne bakmadan süprüntülü bir yere gider yatarmış.

Bu pis, nankör domuzdan ne beklenir ki!

İhtiyar domuz, süprüntülerin, çöplerin içinde yatarken bir sürü sinek başına üşüşür; yüzünde, gözlerinde, kulaklarında dolaşarak onlar da iyice karınlarını doyururlarmış.

Genç ve güzel kız, domuzun bu hoyratça davranışından üzüntüye kapılır, gözyaşları içinde (genç kızın gözleri de pek güzelmiş) eve dönermiş.

İhtiyar domuzun bu kaba davranışları Tanrının her günü böyle sürer dururmuş.

Derken efendim, bir ara domuzun doğum yıldönümü günü yaklaşmıştı. Yani, domuzun isim günü! Gerçi doğuşunda ona ne ad konduğunu hatırlamıyorum ama önemi yok.

Domuzun doğum yıldönümü gününden bir hafta önceden itibaren genç ve güzel kız, bu ihtiyar domuza ne gibi değerli bir hediye alacağını düşünmeye başlamış. Onun hoşuna gidecek armağanı seçmek için kafasını çok yormuş (genç kızın kafası da pek güzelmiş).

Zavallı kızcağız, domuza sunacağı hediyeyi bulamamış bir türlü. En sonunda şu karara varmış: «Ona çiçekler vermeliyiz».

Genç ve güzel kız hemen bahçeye çıkmış, önlüğünü kaldırıp çeşitli çiçekler toplayarak kucağına doldurmuş ve bunları ihtiyar domuza götürmüş.

Fakat domuz, genç kızın bu hediyesini görünce fena halde öfkelenmiş ve suratını asarak homurdanmaya başlamış.

Bu çiçeklerin arasında güller, zambaklar, sardunyalar varmış. Bunlar domuzun hiç de hoşuna gitmemiş!

Neden gitmemiş? Çünkü, güllerin dikenleri var, yerken dudaklarına batar.

Zambaklar ağzını burnunu sarıya boyar.

Sardunyaları da yedikten sonra başı ağrımaya başlarmış.

Sözün kısası, ihtiyar domuz bu çiçekleri sakıncalı bulduğu için surat asmış.

Ne var ki çiçeklerin arasında filbaharlar da bulunuyormuş. Filbaharlar pek hoşuna gittiği için pisboğaz domuz bunların hepsini birden yemiş.

Botanik okumuş olanlar bilirler, filbaharın bir çok türü vardır. Bunlardan birisi «domuz filbaharı» adını taşır ki müthiş zehirli bitkilerdendir.

Genç ve güzel kız, liseyi bitirmiş, hatta yüksek öğrenim bile yapmışsa da domuz filbaharının zehirli olduğunu bilmezmiş.

Ters bir rastlantı ile, domuzun doğum yıldönümü gününde ona verdiği çiçekler arasındaki filbaharlar da bu zehirli cinstenmiş.

İhtiyar domuz yemeğini yedikten biraz sonra fenalaşmış, komaya girmiş ve biraz can çekiştikten sonra da ölmüş.

İhtiyar domuzu bir kolza tarlasına gömmüşler.

Ve genç ve güzel kız da onun mezarı başında kalbine hançer saplayarak kendisini öldürmüş.

KAPTAN CAP NELER GÖRMÜŞ?

YAKIN arkadaşım Kaptan Cap'a rastlayınca:

— Söyle hele, dedim, ne düşünüyorsun bakalım bu sorunlar karşısında?

— Hangi sorunlar? diye sordu.

— Bütün sorunlar, dedim.

— Düşündüğüm bir tek şey var, o da o sorunları hiç düşünmediğim! diye cevap verdi.

İşte Kaptan Cap'la, böylece dereden tepeden konuşmamıza devam ettik. Bir aralık Kaptan Cap gerindi, esnedi, sonra bana dönerek: «Haydi, gidip likörlü, şampanyalı birer punç içelim» diye teklifte bulundu. Ben kabul etmeyince de öfkelendi. Kendisine bunun nedenini anlatmak zorunda kaldım:

— Bak Kaptan Cap, dedim, ben artık içkiyi bıraktım gibi bir şey. Şu doğaya bir baksana! Ne mayalanmış, ne de ispirtolu hiç bir içki yok doğada!

Bunun üzerine Kaptan Cap, üzgün bir tavır takınarak:

— Peki bu gün öğleden sonra ne yapacaksın öyleyse? diye sordu.

— Akşamın saat altısına kadar hiç bir şey yapmayacağım, dedim.

— Öyleyse gel, şöyle bir gezintiye çıkalım, diye ikinci bir öneride bulundu.

— Peki, dedim ve birlikte yola koyulduk. Konuşa konuşa hayli dolaştık ve Paris banliyö bölgesine kadar geldik. Biraz ilerimizde bir kır gazinosu gözümüze ilişti, oraya doğru ilerledik. Gazinonun yanında bir de nalbant dükkânı vardı. Buradan burnumuza acayip kokular gelmeye başladı. Kaptan Cap, epeydir susuyordu. Nalbantın atları nalladığını görünce birdenbire öfkeyle:

— Böyle ilkel biçimde at nallanan şu memlekette yaşanır mı yahu? diye söylendi. Ben kaptanı yatıştırmak için:

— Ne yapsınlar, zavallı nalbantlar? At nallamanın da başka şekli yok ki, diyecek oldum.

— Başka şekli yok ha! diye haykırdı Kaptan Cap, at nallamanın daha pratik, daha zarif, daha modern, binlerce şekli vardır!

— Ne gibi yani? diye sordum.

— Evet, sözgelişi, Avustralya'nın orta kısımlarındaki çayırlarda yabani atların nallanması gerektiği zaman kullanılan bir usul vardır ki, görsen şaşar kalırsın! diye cevap verdi.

Ve biraz sustuktan sonra tekrar bana dönerek:

— Sen, dedi, uzak mesafeden at nallama usulünü gördün mü?

— Hayır, dedim, görmedim. Gerçi meraklı bir adam değilim ama hani anlatsan fena olmaz!

Kaptan Cap, modern nallama usulünü anlatmaya başladı:

— Efendim, diye söze başladı. Pek de karışık bir usul değil bu. Avustralya'nın orta bölgelerinde çalışan nalbantlar, yabani atları nallamak üzere çabuk ateşli bir top kullanıyorlar (Antrparantez şunu da belirteyim ki bunlar bizim Ca-

net cinsi toplara az çok benzemektedir. Hani şu savaş gemilerimizde yerleştirilecek olan toplara); Yalnız, Avustralya'da at nallamak üzere kullanılan toplarda mermi yerine namlunun içine, mıhlariyle birlikte dört tane nal konmaktadır. Nalbantlar bir süre bu toplarla talim yapıyorlar ve nişancılığa alışıyorlar. Bundan sonra iş kolaylaşıyor. Nalbant, topu bir tepenin üzerine yerleştiriyor, namlusunun içine de dört tane nalı mıhlariyle birlikte koyuyor, sonra hartucu yerleştiriyor. Yabanî at dörtnala kalkınca, yani hayvanın dört tabanı da görüldüğü zaman, nalbant nişan alıyor ve topu ateşliyor. Bunun üzerine dört tane nal hızla namludan çıkarak doğru yabani atın ayaklarına çakılıveriyor. İşte böylece, yanına varılması mümkün olmayan en yabani atların bile bu modern usulle nallanmaları sağlanıyor. Hayvan da, bir an içinde nallandığını görünce bu işe şaşıp kalıyor ve kendisini evcil bir at zannediyor. Bu suretle yanına yaklaşılması da olanak içine girmiş bulunuyor: Yani bir taşla iki kuş vurulmuş oluyor.

Kaptan Cap'ın bu açıklaması üzerine:

— Gerçekten, şaşılacak şey! diyebildim.

— Tabiî ya, diye cevap verdi kaptan, yalnız ustalık gerek, keskin nişancı olmak gerek!

Kaptan Cap'ın bu hikâyesinden sonra kır gazinosuna girdik. Kaptan garsonu çağırdı, alkollü, alkolsüz çeşitli içkilerden ikişer kadeh getirmesini söyledi. Bunları birbirine karıştırdı. Bundan üçer bardak içtik ve zil zurna evlerimize döndük.

BİLİM AKADEMİSİNİN ÇALIŞMALARI

BİLİM Akademisi'ndeki üyelerimiz kendilerini hiç sıkmıyorlar, bağışlayın, ama galiba dalga geçiyorlar!

Bakınız, bu adamlar ciddî konular ve sorunlar üzerinde çalışacakları yerde ne ile vakit geçiriyorlar!

Aşağıdaki raporu aynen okuyucularıma sunuyorum ki beni yine alay ya da şaka ediyor sanmasınlar.

Gerçekten aşağıdaki özet; Resmî Gazetenin 25 ekim tarihli sayısından çıkarılmıştır. Tek bir kelimesini bile değiştirmeden olduğu gibi alıyorum:

BİLİM AKADEMİSİ

Bay Marey'in başkanlığında 22 ekimdeki oturum:

«Bay Marey, bu toplantıda Bilim Akademisi üyelerine, enstantane ve seri halinde çekilmiş birçok fotoğraf gösterdi. Bu fotoğraflarda, sırtı yere dönük olmak üzere bir buçuk metre yükseklikten düşen bir kedinin yere düşünceye kadar çekilmiş pozları görülüyordu. Söz konusu olan kedi bu yükseklikten bırakıldığı zaman havadayken dönüş yapıyor ve dört ayak üstüne yere düşüyordu. Kedinin bu dönüş hareketi hangi ne-

den ve etkenlerle meydana geliyordu? Mekanik bilimdeki esaslar göz önünde tutulursa, hareketsiz bir cisim, düştüğü zaman, dıştan herhangi bir kuvvetin etkisi altında kalmadığına göre, havadaki seyri esnasında durumunu değiştirmez. Oysa söz konusu kedi durumunu değiştirmekte ve dört ayak üstüne düşmektedir. Ancak, şurası bir gerçektir ki kedi, hareketsiz bir cisim değildir. O halde kedinin dört ayak üstüne düşmesi sorununu başka bir açıdan incelemek gerekir. İşte bundan ötürü Başkan Marey, bu sorunu Akademinin mekanik bölümündeki arkadaşlarının tartışmasına sundu.

İlkönce Binbaşı Guyon, kedinin bu dönüş hareketinin, düşüş esnasında hayvanın organlarının yer değiştirmesiyle ilgili olduğunu belirtti. Üyelerden biri bu düşünceye katıldı. Başka bir üye, kendiliğinden meydana gelmeyen böyle bir dönüş hareketine olanak bulunmadığını ve düşen bir cismin havadaki seyri esnasında dönemeyeceğini bildirdi ve bu nedenle kedinin bağırsaklarının bu durumda rol oynaması ihtimalini ileri sürdü.

Akademi üyelerinden diğer üç kişi de kedinin, kendisini sırt üstü boşluğa bırakan kimsenin elinden bir dayanak noktası olarak, faydalandığını ve bu yüzden kendisine bir dönüş hareketi verdiği düşüncesinde olduklarını bildirdiler. Böylece işin içinde bir ilk kuvvetin var olduğunu belirttiler.

Bunun üzerine Başkan Marey, kediye ait resimlerde dönüş hareketine dair izler görülmediğini, ilk düşme safhasında kedinin dönmeye başladığına dair hiç bir belirti olmadığını açıkladı.

Bundan sonra üyelerden Bay Marcel Deprez, kedinin bağırsaklarının yer değiştirmesiyle hareketsizlik anında bir yer değişmesi meydana geldiğini hatırlattı. Ve Başkan Marey'e hitaben: «Hayvanın içinde neler olup bittiğini biliyor musunuz?» diye sordu.

Üyeler gülüştüler ve en sonunda bu sorunun iyice aydınlatılması gerektiği üzerinde anlaşmaya vardılar. Ve kedinin sırt üstü durumda boşluğa bir kimsenin eliyle değil başka bir araçla bırakılmasına karar verdiler ve bu koşullar içinde kedinin düşüşüne ait fotoğrafların yeniden çekilmesini Başkan Marey'den rica ettiler. Bundan sonraki deneyde kedi, yine aynı biçimde olarak bir sicimle bağlanacak ve bu sicim kesilmek suretiyle hayvan boşluğa bırakılacaktır.»

İŞTE sayın okuyucular, Bilim Akademimizin, kedinin dört ayak üstüne düşmesiyle ilgili olan oturumdaki konuşmaları ve kararı bundan ibarettir.

İyi ama «Hayvanları Koruma Derneği» ne der bu işe?

Ben, Akademinin bu oturumunda bulunamadığımdan ötürü üzgünüm. Çünkü bu yaşlı başlı adamların, bir buçuk metre yükseklikten düşen bir kedinin neden dolayı dört ayak üstüne düştüğü sorununu vakarlı ve ciddî bir biçimde incelemeleri her halde matrak bir konuşma olmuştur.

Şimdi; madem ki mekanikten söz açıldı, ben de haddim olmayarak, Başkan Marey'e ve Bilim

Akademisinin diğer bilginlerine başka bir meseleyi sunmak istiyorum:

Öğrenildiğine göre geçenlerde Appilly'de meydana gelen tren kazası Demiryol personelinin sayısında aşırı derecede yapılmış olan bir azaltmadan ileri gelmiş ve kimse de buna şaşmamıştır.

Gerçekten, o istasyonun bütün işleri zavallı bir adamın, bir tek adamcağızın sırtına yüklenmişti. Evet, bir istasyonda bir tek memur!

Birçok kimseler ve belki başta siz okuyucular olmak üzere, az adam kullanma rekorunun Kuzey Demiryol Kumpanyası tarafından kırılmış olduğunu sanırsınız. Ama, sizin bildiğiniz gibi değil!

Batı Demiryol Şebekesinde bir gar vardır ki burada bir adam değil de bir adamın dörtte üçü kullanılmaktadır!

Evet, yanlış okumadınız: bir adamın dörtte üçü!

Ve bunun, bendenizin az çok tuhaf olan şakalarından biri sanmayın sakın. Demiryolu personelinin sayısında böyle cimrice davranıldığını bana bir okuyucum açıkladı. Bu olay Oouffreville Criel garında geçmektedir. Okuyucumun bana, nazik bir dille yazılmış mektubuyla gönderdiği açıklama şöyledir:

PERSONEL DURUMU

(25 ekim saat: 9'dan 26 ekim saat: 9'a kadar-ki bülten)

İşletme ve idarî işler

Çalışan adam sayısı	3/4
Genel Masraf	2 frank 83

Bir adamın dörtte üçü için masraflar 2 frank 83 olursa, eğer hâlâ hesap yapmasını biliyorsam, tam bir adam için 3 frank 50 santim masraf olacaktır ki Batı Demiryol Kumpanyası veznesi için belki de ağır bir yüktür bu!

Şimdi; Bilim Akademimiz, dört ayak üstüne düşen kedi sorununu çözdükten sonra aşağıdaki sorunu da ele alıp inceler ve çözerse bu Akademiye pek minnettar olurum.

«Bir adamın dörtte üçü çalıştığı esnada geriye kalan dörtte biri acaba ne yapar?»

Bu açıklamalardan sonra göreceksiniz ki tekel idarelerini savunan bir çok kimseler yine de mevcut olacaktır!

A.ALLAIS

KİMİNE ŞAMPANYA DOKUNUR

MİZAH YAYINLARI

Alphonse Allais, geçtiğimiz yüzyılın sonlarında Fransa'da yetişmiş en güçlü mizah yazarlarından biridir. Günlük yaşamında bile mizah vardır. Dünyaya tam anlamıyla bir mizahcı gözüyle bakar. Bir hikâyesi "Bir varmış, bir yokmuş.Çok güzel bir genç kız varmış. Bu genç kız bir domuza aşıkmış." diye başlar. Bu bile A.Allais'in nasıl bir yazar olduğunu anlatmaya yeter sanırız.